

Wiadomości **Uniwersyteckie**

4 | Z życia Uczelni

Jubileuszowa inauguracja roku akademickiego

12 | Z życia Uczelni

Międzynarodowy Kongres Marii Curie-Skłodowskiej

46 | Z kart historii UMCS

Zamiejscowe jednostki dydaktyczne UMCS. Część I

REKTORÓW UNIWERSYTTETÓW POLSKICH

Fot. Michał Piłat

Konferencja Rektorów Uniwersytetów Polskich na UMCS, 22 października 2024 r.

Fot. Michał Piłat

Konsorcjum uniwersytetów europejskich ATHENA w Lublinie, 20–23 października 2024 r.

Spis treści

WYDARZENIA

- 4** | Z życia Uczelni
- 45** | Z kart historii UMCS
- 50** | Słuchając historii – 80 lat UMCS
- 57** | Nasi absolwenci
- 63** | Nasze sukcesy
- 65** | Na wydziałach

WYDARZENIA NAUKOWE

- 82** | Konferencja naukowa „550 lat Województwa Lubelskiego (1474–2024) II”
- 83** | Dyskusja o aktualności dziedzictwa Giedroycia i „Kultury”
- 84** | O niecodziennej biografii Marii Curie-Skłodowskiej
- 85** | Międzynarodowa konferencja naukowa polskich i ukraińskich pedagogów
- 86** | V Konferencja Naukowa z cyklu „Inwestycje alternatywne”

- 87** | Konferencja „W poszukiwaniu racjonalnego systemu podatkowego 2024”
- 89** | Konferencja literaturoznawcza „Lublin i Lubelszczyzna w literaturze i kulturze”
- 90** | Zobaczyć inną twarz Germanina
- 92** | II debata ekspercka Centrum CeReClimEn UMCS
- 94** | Interdyscyplinarna konferencja krajobrazowa
- 95** | 6. Konferencja „Wiedza – komunikacja – działanie”
- 96** | XXI Powszechny Zjazd Historyków Polskich
- 97** | XXXI Konferencja Redaktorów Czasopism Akademickich i Portali Uczelnianych

W ŚWIECIE KSIĄŻEK

- 98** | Ameryka Łacińska: płeć i przestępczość zorganizowana
- 99** | *Roman Military Tribunes...* Nowa książka prof. Ireneusza Łucia

SPRAWY STUDENCKIE

- 100** | Lublinianki wywalczyły Superpuchar

Wydawca: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

PL ISSN 1233-216X

Adres redakcji: pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1606, 20-031 Lublin, tel. 81 537 54 19

e-mail: wiadomosci@mail.umcs.pl
www.wiadomosci.umcs.pl

Redakcja: Aneta Adamska, Magdalena Cichocka, Ewa Kawałko-Marczuk (redaktor naczelny), Michał Piłat (fotograf), Bartosz Proll (fotograf), Katarzyna Skalecka, Magdalena Wołoszyn-Mróż

Współpracownicy: Krzysztof Bartnik, Agata Dzyr, Sara Filipiak, Monika Gabryś-Sławińska, Aneta Jasińska, Teresa Klimowicz, Andrzej Kokowski, Ihor Kolisnichenko, Eliza

Komierzyńska-Orlińska, Monika Lenarciak, Urszula Lewartowicz, Julia Maj, Kamil Michaluk, Monika Mielko-Remiszewska, Anna Pastuszka, Tomasz Poślada, Adrian Skubiszewski, Paulina Turyło-Nowak, Michał Zembrzycki

Projekt graficzny i skład: Studio DTP Academicon, dtp@academicon.pl,

<http://dtp.academicon.pl/>

Druk: Standruk

Nakład: 420 egzemplarzy

Okladka: Uroczysta inauguracja roku akademickiego, fot. Bartosz Proll

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty nadesłanych tekstów. Ma również prawo do wyboru tekstów do publikacji.

Jubileuszowa inauguracja roku akademickiego

„Dziś mamy wyjątkową okazję spojrzeć wstecz na 80 lat historii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej i zastanowić się nad jego dziedzictwem oraz rozwojem na przestrzeni dekad” – tymi słowami podczas jubileuszowej 80. inauguracji roku akademickiego 2024/2025 rozpoczął swoje przemówienie rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski. Zgodnie z tradycją wydarzenie odbyło się 23 października w Auli Uniwersyteckiej na Wydziale Prawa i Administracji UMCS.

Tegoroczna inauguracja zgromadziła przedstawicieli wspólnoty akademickiej oraz licznych gości ze świata nauki, dyplomacji, gospodarki i administracji rządowej oraz samorządowej. Z okazji jubileuszu 80-lecia UMCS do Lublina przyjechali również rektorzy reprezentujący konsorcjum uniwersytetów europejskich ATHENA oraz Konferencję Rektorów Uniwersytetów Polskich.

Rektor prof. Radosław Dobrowolski w swoim przemówieniu odniósł się m.in. do historii powstania Uniwersytetu i odpowiedział na pytanie, co według niego znaczy 80 lat istnienia Uczelni. W wystąpieniu inauguracyjnym nie zabrakło również nawiązań do historycznych sukcesów naukowych na UMCS – zaawansowanych prac nad technologiami światłowodowymi i fonicznymi, odkryć naszych archeologów czy osiągnięć biofizyków, mikrobiologów, badaczy polarnych i artystów. Rektor zaznaczył, że nasi pracownicy byli także prekursorami w prowadzeniu badań nad Instytutem Literackim w Paryżu oraz spuścizną Jerzego Giedroycia, zaś tzw. lubelska szkoła stosunków międzynarodowych odegrała kluczową rolę w rozwoju wiedzy w zakresie polityki i bezpieczeństwa między-

narodowego. Nasz Uniwersytet to także miejsce, które od dekad rozwija swoją tożsamość jako przestrzeń aktywności społecznej, kulturalnej i sportowej. Prof. Radosław Dobrowolski zaznaczył, że to oczywiście niewielki wycinek bogatej historii dokonań naukowych Uczelni, ale każde z nich świadczy o nieustannym rozwoju UMCS. Na koniec Rektor podziękował za całokształt działań wszystkim członkom społeczności akademickiej.

W dalszej części wydarzenia wysłuchaliśmy listów gratulacyjnych. Doradca prof. dr hab. Dariusz Dudek odczytał słowa prezydenta RP Andrzeja Dudy, zaś sekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej dr Joanna Mucha – marszałka Sejmu RP Szymona Hołowni. Prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką prof. dr hab. Zbigniew Pastuszek odczytał list od marszałka Senatu RP Małgorzaty Kidawy-Błońskiej.

Głos zabrała również prof. dr hab. Bogumiła Kaniewska – przewodnicząca Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich:

„Życzę całej społeczności akademickiej UMCS, żeby zawsze była dumna z osiągnięć swojej Uczelni (...). Osiemdziesiąte urodziny to w życiu człowieka zaawansowany moment, ale w życiu uczelni to czas prawdziwej młodości. Jeżeli pomyślimy o tym, że najstarsze uczelnie mają kilkaset lat, a UMCS ma tylko osiemdziesiąt lat, to jest tutaj ta energia i pasja, która jest potrzebna do realizowania naukowych i nie tylko naukowych marzeń. (...) Macie Państwo to szczęście, że patronuje Wam znakomita uczona, laureatka dwóch nagród Nobla, Maria Curie-Skłodowska, która mimo różnych przeszkód potrafiła wykorzystać swoją szansę. I tego życzę całej społeczności – abyście Państwo również mieli okazję wykorzystywać wszelkie dostępne szanse.

Następnie prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS przedstawił informację o odznaczeniach dla pracowników naszego Uniwersytetu: Srebrnym i Brązowym Krzyżu Zasługi, Medalach za Długoletnią Służbę oraz Medalach Komisji Edukacji Narodowej. Poinformował również, że wyróżnienia te zostaną wręczone w późniejszym terminie.

Miłym i wyjątkowym akcentem podczas tegorocznej inauguracji było wręczenie jubileuszowych Medali 80-lecia UMCS. To zaszczytne wyróżnienie otrzymali: prof. Bogumiła Kaniewska – przewodnicząca KRASP, prof. dr hab. Piotr Stepnowski – przewodniczący KRUP, ks. prof. dr hab. Mirosław Kalinowski – rektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, prof. dr hab. n. med. Wojciech Załuska – rektor Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, prof. dr hab. Krzysztof Kowalczyk – rektor Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie oraz prof. dr hab. Wiesław Andrzej Kamiński – rektor UMCS w latach 2005–2008.

Kolejnym punktem wydarzenia było ogłoszenie laureatów Nagrody Naukowej „Marii Curie”, która po raz dziesiąty została ufundowana przez Uniwersytet. Przyznano ją zespołowi naukowców w składzie: dr n. farm. Katarzyna Klimek, prof. UMLub, prof. dr hab. n. farm. Grażyna Ginalska i dr hab. n. med. Marta Tarczyńska-Osiniak, prof. UMLub za odkrycie „OsteoChondralu Graftu – biomimetycznego dwufazowego biomateriału chrzęstno-kostnego do wykorzystania w ortopedii i traumatologii”. Z kolei nominowanych w 24. edycji Nagrody im. Jerzego Giedroycia wyczytała prof. dr hab. Iwona Hofman – sekretarz kapituły. Laureatem został Grzegorz Motyka za książkę pt. *Akcja „Wisła” ’47. Komunistyczna czystka etniczna*.

Podczas uroczystości wręczono także medale Amicis Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Za wieloletnią współpracę z Instytutem Historii UMCS otrzymał go prof. dr hab. Leszek Mrozewicz z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, zaś za zaangażowanie w proces umiędzynarodowienia i rozwoju UMCS – prof. dr hab. Vít Voženílek z Uniwersytetu Palackiego w Ołomuńcu.

Prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Dorota Kołodyńska wręczyła następnie medale i nagrody zasłużonym absolwentom naszej Uczelni. Tytuł najlepszego absolwenta, złoty medal oraz nagrodę pieniężną przyznano Aleksandrze Cząstkiewicz

Fot. Michał Piat

Fot. Michał Piat

Fot. Barbara Proł

Fot. Barbisz Proll

Fot. Barbisz Proll

z Wydziału Filozofii i Socjologii. Natomiast najlepszymi absolwentami poszczególnych wydziałów zostali: Damian Tchórzewski z Wydziału Artystycznego, Yevheniia Smirnova z Wydziału Biologii i Biotechnologii, Katarzyna Staniec z Wydziału Chemii, Małgorzata Marczevska z Wydziału Ekonomicznego, Mykhailo Kutkovyi z Wydziału Filozofii i Socjologii, Anna Wój-

towicz z Wydziału Filologicznego, Mateusz Jeleń z Wydziału Historii i Archeologii, Jan Kuncewicz z Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki, Patryk Pawluczuk z Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej, Kaja Szach z Wydziału Pedagogiki i Psychologii, Julia Kaproń z Wydziału Politologii i Dziennikarstwa, Katarzyna Błaszczak z Wydziału Prawa i Administracji oraz Angelika Kowalska z Wydziału Zamiejscowego w Puławach.

Tradycyjnie odbyły się immatrykulacje studentów i doktorantów. Głos zabrali również: przewodnicząca Zarządu Uczelnianego Samorządu Studentów – Aleksandra Misiak oraz rzecznik prasowy Samorządu Doktorantów UMCS – Krystian Kamiński.

Na zakończenie zebrani w Auli Uniwersyteckiej wysłuchali wykładu inauguracyjnego pt. „Marketing polityczny: „Jak sprzedawać nadzieję?” dr. hab. Wojciecha Cwaliny, prof. UMCS z Instytutu Psychologii UMCS. O oprawę muzyczną wydarzenia zadbał Chór Akademicki UMCS im. Jadwigi Czerwińskiej pod dyrekcją prof. dr hab. Urszuli Bobryk.

Zwieńczeniem uroczystości inauguracyjnych był koncert „Back to the trees – znajdź swoją pieśń” w wykonaniu Anna Michałowska Sekstet w sali widowiskowej Akademickiego Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka. W muzyczną podróż w harmonii z naturą zabrali nas znakomici artyści: Anna Michałowska – wokół, Agnieszka Derlak – fortepian, Michał Iwanek – instrumenty klawiszowe, programowanie, Piotr Budniak – perkusja, Andrzej Świąś – kontrabas, gitara basowa, Michał Zaborski – altówka.

Przed oficjalnym rozpoczęciem inauguracji rektor UMCS, prorektorzy oraz członkowie Samorządu Studentów złożyli kwiaty przed pomnikiem Marii Curie-Skłodowskiej. Odbyło się także spotkanie z dziennikarzami. Podczas briefingu prasowego rektor prof. Radosław Dobrowolski odniósł się do początków Uczelni i jej rozwoju. W trakcie rozmów z mediami nie zabrakło odwołań do wyzwań, które stoją przed UMCS. To m.in. dostosowanie do zmieniającego się otoczenia zewnętrznego, w tym również do mentalności młodych ludzi, którzy zupełnie inaczej niż jeszcze dekadę temu podchodzą do spraw związanych z kształceniem, oraz plany inwestycyjne – w obecnym roku akademickim jest to modernizacja Biblioteki Głównej UMCS.

Katarzyna Skatecka

Przemówienie inauguracyjne rektora prof. dr. hab. Radostawa Dobrowolskiego

Szanowni Państwo, dostojni Goście, Pracownicy UMCS, drogie Studentki i Doktorantki, drodzy Studenci i Doktoranci!

Zgodnie z tradycją otwieram uroczystość inauguracji nowego roku akademickiego 2024/2025. Serdecznie witam wszystkich, którzy uczestniczą w naszej uroczystości w sposób bezpośredni. Witam również tych, którzy śledzą transmisję na żywo.

Szanowni Państwo, niestety dzisiejszego święta nie możemy dzielić z osobami, które były członkami naszej wspólnoty akademickiej, a które odeszły od nas na zawsze. Z żalem muszę poinformować, że w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy zmarło wiele zasłużonych dla naszej Uczelni osób: prof. Mykoła Grygorowicz Krykun – doktor *honoris causa* UMCS, prof. Marian Ochmański, prof. Ryszard Orłowski, prof. Zofia Policzkiewicz, prof. Stefan Sokołowski, prof. Piotr Zagórski, dr Krzysztof Iwańczuk, dr Stefan Męczyński, dr Henryk Ogryzko-Wiewiórowski, dr Tomasz Pieńkos, dr Róża Popek, dr Ewa Przesmycka, dr Stanisław Wiśniewski, mgr Elżbieta Rouppert, mgr Zbigniew Skorzyński, Barbara Dzduszeko, Wiktoria Kłysik, Leszek Niwicki, Józef Pomorski.

Szanowni Państwo, dziś, podczas uroczystej inauguracji roku akademickiego, mamy wyjątkową okazję spojrzeć wstecz na 80 lat historii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej i zastanowić się nad jego dziedzictwem oraz rozwojem na przestrzeni dekad.

Kiedy myślę o początkach naszej Uczelni, widzę świat rozdarty wojną. Lubelszczyzna, w której okupacja za-

kończyła się zaledwie trzy miesiące wcześniej, była jeszcze naszpikowana śladami niedawnych wydarzeń. Miasto pełne ruin, ale także ludzi, którzy przetrwali i szukali swojego miejsca w nowym, jeszcze niepewnym porządku. Właśnie tutaj narodziła się idea odbudowy, spotkali się uczeni z różnych miast i środowisk. To z tej różnorodności – odmiennych losów, wyjątkowych talentów, bogatych doświadczeń – powstał UMCS.

Może właśnie dlatego Uczelnia od samego początku nosiła w sobie pewną unikalną cechę – była żywą przestrzenią spotkania ludzi. Stała się miejscem, gdzie pośród trudnych okoliczności budziła się nie tylko nauka, ale przede wszystkim współczucie, chęć zrozumienia drugiego człowieka i wytrwałość w dążeniu do celu. To te wartości – nieprzemijające i uniwersalne – stały się fundamentem, na którym zbudowano nasz Uniwersytet.

Co oznacza 80 lat istnienia? To pytanie, które często powraca, ale odpowiedź nie jest prosta. Znaczenie UMCS nie tkwi tylko w jego historii czy osiągnięciach naukowych, choć są one bardzo ważne. Znaczenie tej Uczelni kryje się również w codzienności – w krótkich momentach, w interakcjach, które kształtują nasze życie. To właśnie w spotkaniach między wykładowcą a studentem, w trudnych pytaniach i we wspólnym poszukiwaniu odpowiedzi, w chwilach zrozumienia, które czasem przychodzą niespodziewanie, kryje się prawdziwa esencja UMCS. Są to momenty, które może umykają w wielkiej historii, ale tworzą coś niezwykle istotnego

Fot. Bartosz Prohl

– sieć relacji, które wpływają nie tylko na nas, ale także na tych, którzy przyjdą po nas.

Dlatego myśląc o historii Uniwersytetu, widzę przede wszystkim ludzi i ich niezwykłą determinację. Profesor Henryk Raabe, pierwszy rektor, powiedział kiedyś, że skoro Maria Curie-Skłodowska zaczynała swoje badania w szopie, to i my nie powinniśmy się zrażać przeciwnościami. W tej prostocie słów kryje się głęboka prawda – siła człowieka nie zależy od okoliczności, ale od jego wewnętrznej wytrwałości, od zdolności do pokonywania własnych granic. Dziś UMCS to nowoczesna uczelnia, tętniąca życiem, pełna studentów i pracowników. To złożona struktura o wielkim dorobku, który wpisał się w dzieje polskiej nauki.

Wracając jednak do historii... Warto przypomnieć, że już w latach 70. XX w. w tej części Europy jako pierwsi prowadziliśmy zaawansowane prace nad technologiami światłowodowymi i fonicznymi, stając się miejscem pionierskich odkryć. Nie były to łatwe czasy – Polska znajdowała się za żelazną kurtyną, a po jej drugiej stronie świat nauki rozwijał się dynamicznie. My w Lublinie również chcieliśmy być częścią tego wielkiego ruchu. I tak się stało. Nasze badania miały

istotny wpływ na rozwój innowacji, które dziś są powszechnie stosowane.

Na szczególną uwagę zasługują również osiągnięcia naszych archeologów. Wykopaliska w Masłomęczu i Gródku koło Hrubieszowa znacząco poszerzyły wiedzę o dziejach Gotów, zmieniając globalne spojrzenie na ich migracje i kulturę. Odkrycie skarbów z Czermna-Czerwienia rzuciło nowe światło na historię wczesnośredniowiecznych ziem Europy Wschodniej, otwierając ważne kierunki badawcze. Te przełomowe znaleziska przyczyniły się do rozwoju światowej archeologii i stały się wizytówką UMCS na arenie międzynarodowej. W ostatniej ewaluacji nasza Uczelnia uzyskała najwyższą kategorię (A+) właśnie w dyscyplinie archeologia, co podkreśla jej wiodącą rolę w badaniach nad przeszłością.

Kolejnym istotnym osiągnięciem są badania polarne prowadzone przez pracowników UMCS w Arktyce od lat 80. XX w. Odegrały one kluczową rolę w monitorowaniu przemian środowiskowych na tamtym obszarze, badaniach współczesnych procesów glacialnych i peryglacialnych oraz znacząco przyczyniły się do lepszego zrozumienia ekosystemów polarnych w kontekście globalnych zmian klimatycznych.

Warte przywołania są również osiągnięcia naszych biofizyków, którzy wyjaśnili mechanizm tzw. żaluzji molekularnych, kluczowych dla działania barwników ksantofilowych w plamce żółtej siatkówki ludzkiego oka. Dzięki temu mechanizmowi możemy cieszyć się precyzyjnym, barwnym i centralnym widzeniem do późnych lat życia.

Pamiętajmy także, że to nasi pracownicy opracowali technologię produkcji mutanazy – enzymu o szerokim zastosowaniu, który znajduje swoje miejsce w przemyśle spożywczym i farmaceutycznym. To my prowadziliśmy przełomowe prace nad szczepionką przeciwko malarii.

Należy podkreślić, że to właśnie pracownicy naszego Uniwersytetu byli prekursorami w prowadzeniu badań nad Instytutem Literackim w Paryżu oraz spuścizną Jerzego Giedroycia.

Natomiast tzw. lubelska szkoła stosunków międzynarodowych, której początki sięgają lat 60. XX w., odegrała kluczową rolę w rozwoju wiedzy w zakresie polityki i bezpieczeństwa międzynarodowego, szczególnie w kontekście współczesnych globalnych wyzwań.

Nasi uczeni od lat stanowią również niezwykle ważne grono eksperckie dla instytucji rządowych i samorządowych oraz podmiotów gospodarczych.

Wspomniane osiągnięcia to jedynie niewielki wycinek bogatej historii dokonań naukowych pracowników Uniwersytetu. Każde z nich świadczy o tym, że nasza społeczność akademicka nieustannie rozwija nowe obszary badań, przynoszące realne korzyści w różnych dziedzinach życia. Innowacyjność i dążenie do doskonałości od zawsze bowiem stanowiły fundament naszej działalności.

Pamiętajmy, że UMCS to także miejsce, które od dekad rozwija swoją tożsamość jako przestrzeń aktywności społecznej, kulturalnej i sportowej.

Jednym z kluczowych elementów tej tożsamości jest Wydział Artystyczny, który od lat łączy edukację akademicką z twórczym rozwojem. Studenci mają tu możliwość nie tylko zdobywania wiedzy teoretycznej, ale także doskonalenia swoich umiejętności w zakresie sztuk plastycznych oraz muzyki.

Istotną częścią życia kulturalnego jest Akademickie Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka. Miejsce, gdzie od prawie 60 lat odbywają się liczne wydarzenia artystyczne, festiwale, koncerty i wystawy, które rozwijają kreatywność młodych ludzi, pomagając im

zrozumieć różnorodność współczesnego świata i kształtować własną wrażliwość estetyczną.

Nasza Uczelnia to również przestrzeń, w której realizują się sportowe pasje, wspierane przez Centrum Kultury Fizycznej oraz Akademicki Związek Sportowy UMCS. Klub Uczelniany AZS UMCS to jeden z największych akademickich klubów sportowych w Polsce, który działa od lat 40. XX w. i zrzesza aktualnie około 1200 studentów w blisko 30 sekcjach akademickich oraz 8 wyczynowych. Nasi sportowcy mogą poszczycić się imponującymi sukcesami, w tym medalami zdobytymi podczas igrzysk olimpijskich i paraliimpijskich, a także tytułem mistrzyń Polski w koszykówce kobiet.

Szanowni Państwo, te różnorodne działania tworzą pełny obraz Uniwersytetu – miejsca wszechstronnego rozwoju, gdzie od 80 lat nauka, edukacja akademicka, kultura i aktywność fizyczna wzajemnie się uzupełniają.

Jestem wdzięczny wszystkim, którzy przez minione dekady wkładali swoją pracę i serce w kształtowanie Uczelni. Dzięki zaangażowaniu, pasji i poświęceniu pokoleń uczonych, pracowników, studentów, a także absolwentów UMCS stał się miejscem wyjątkowym.

Zwracam się do osób, które obecnie kreują oblicze naszej Uczelni. Dziękuję studentom i studentkom oraz doktorantom i doktorantkom za odwagę w wyrażaniu siebie, za kreatywność, ale także za zaangażowanie w zrozumienie różnorodności oraz otwarcie na dialog. Gratuluję Wam wielu osiągnięć naukowych, artystycznych i sportowych. Dziękuję tym z Was, którzy są członkami społeczności akademickiej już od kilku lat, ale także tym, którzy w 2024 r. postanowili rozpocząć studia na naszej Uczelni. Dobrze, że jesteście z nami, ponieważ każda nowa osoba wnosi unikalną perspektywę i energię, które są bardzo ważne w kształtowaniu twórczego środowiska akademickiego.

Cieszę się, że w tym roku społeczność naszego Uniwersytetu powiększyła się o ponad 7,5 tys. nowych studentów i studentek, w tym ponad 800 obcokrajowców z 46 państw z całego świata.

Dziękuję również wszystkim pracownikom Uniwersytetu – nauczycielom akademickim, pracownikom technicznym i administracyjnym oraz pracownikom obsługi. To Wasza obecność i zaangażowanie budują atmosferę, która przyciąga i inspiruje innych. Dzięki wspólnym wysiłkom kształtujemy przyszłe pokolenia specjalistów, prowadzimy ważne badania naukowe,

Fot. Bartosz Proń

nawiązujemy międzynarodową współpracę, a także dbamy o to, by Uczelnia była miejscem otwartym i przyjaznym.

Jestem dumny, że prowadzone na UMCS badania doceniane są na świecie, o czym świadczy m.in. nasza obecność i pozycja w światowych rankingach, takich jak: Webometrics Ranking of World Universities, Research.com czy Times Higher Education World University Rankings. Cieszę się, że Państwa publikacje znajdują się w prestiżowych, wysoko punktowanych czasopismach i wydawnictwach, zaś wynalazki uzyskują ochronę patentową i mają zastosowanie w praktyce.

Szanowni Państwo, korzystając z okazji, serdecznie dziękuję także za mandat zaufania, jakim mnie obdarzyliście podczas czerwcowych wyborów. Obiecuję, że wraz z całym Kolegium Rektorskim nadal będziemy podejmować wysiłki na rzecz budowania silnych, otwartych na różnorodność i opartych na szacunku relacji. Współpraca między pracownikami, doktorantami, studentami i otoczeniem społeczno-gospodarczym jest bowiem kluczowym elementem naszego sukcesu.

Dziękuję również przedstawicielom lubelskiego środowiska akademickiego, a w szczególności kolegom rektorom uczelni współtworzących z UMCS Związek Uczelni Lubelskich. Dziękuję za doskonałą współpracę i wspólne działania na rzecz popularyzacji nauki, kultury i sportu. Bardzo się cieszę, że możemy podejmować inicjatywy, których celem jest budowanie silnej pozycji naszych uczelni, ale także promocja Lubelszczyzny w Polsce oraz na arenie międzynarodowej.

Jestem ogromnie wdzięczny władzom miasta i regionu za efektywną współpracę oraz konsekwentne budowanie klimatu sprzyjającego innowacjom i rozwojowi, co pozwala nam z większą skutecznością odpowiadać na potrzeby zarówno środowiska akademickiego, jak i lokalnej społeczności.

Przy tej okazji chciałbym serdecznie pogratulować Lublinowi prestiżowego tytułu Europejskiej Stolicy Kultury 2029. To ogromne wyróżnienie, które otwiera przed naszym miastem nowe, inspirujące perspektywy, podkreślając jego bogatą tradycję oraz ogromny potencjał.

Szanowni Państwo, nawiązując do początku mojego wystąpienia, chciałbym jeszcze na chwilę wrócić do słowa „znaczenie”, które czasem jest jak cień, ledwo dostrzegalny, a czasami jak mocne światło, które nas oślepia. Ale zawsze jest – w historii, w ludziach, w przyszłości. Jest w tym miejscu, które wszyscy razem tworzymy. I to my jesteśmy odpowiedzialni za jego dalsze trwanie. Dziękuję Wam raz jeszcze za to, że jesteście częścią tej niezwykłej historii, że wciąż dodajecie nowe warstwy do znaczenia tego miejsca.

Z okazji nowego roku akademickiego życzę Państwu, abyście podążali za swoimi pasjami, znajdowali zrozumienie wśród kolegów i współpracowników. Szczególne życzenia kieruję do naszych studentów i studentek z Ukrainy dotkniętych tragedią wojny, aby wiedza i doświadczenia zdobyte w UMCS przyczyniły się do szybkiej odbudowy waszej ojczyzny.

Całej naszej społeczności akademickiej i wszystkim Państwu życzę przede wszystkim tego, żebyście czuli się na naszej Uczelni dobrze, bo przecież jesteście u siebie.

Konsorcjum uniwersytetów europejskich ATHENA w Lublinie

W dn. 20–23 października na UMCS gościliśmy naszych partnerów z konsorcjum uniwersytetów europejskich ATHENA. Do Lublina przyjechało ponad 20 osób reprezentujących 7 uczelni wyższych z całej Europy.

21 października goście brali aktywny udział w Międzynarodowym Kongresie Marii Curie-Skłodowskiej „Innowacja jest kobietą. Nauka – Biznes – Edukacja”, w ramach którego uczestniczyli m.in. w panelu „Partnerstwo strategiczne we współpracy międzynarodowej uniwersytetów”. Konsorcjum zostało również zaprezentowane w sesji otwierającej ścieżkę „Nauka”.

Kolejnego dnia delegacja przeniosła się do przestrzeni coworkingowej Stołówki Akademickiej „Trójka”, gdzie odbyły się warsztaty. Spotkanie zgromadziło ekspertów, przedstawicieli partnerów z ATHENY oraz naukowców z UMCS zainteresowanych współpracą w ramach tworzenia klastrów. Było to ważne wydarzenie, które miało na celu zarówno omówienie dostępnych możliwości finansowania wspólnych działań, jak i przedstawienie planów na dalszą współpracę oraz realizację strategii konsorcjum ATHENA.

Warsztaty rozpoczęła sesja poświęcona możliwościom finansowania, podczas której dr Grzegorz Gryziak z NAWA omówił programy agencji, skupiając się na szansach na finansowanie międzynarodowych inicjatyw. Następnie Sylwia Nowak z Horyzontalnego Punktu Kontaktowego Polska Wschodnia omówiła wsparcie dla polskich uczestników programu Horizon Europe, zaś dr Anna Tatarczak z Wydziału Ekonomicznego UMCS przedstawiła pomysły na projekty w nadchodzących konkursach NAWA i Erasmus+, zachęcając do strategicznej współpracy w ramach partnerstw.

W drugiej części warsztatów uczestnicy poznali szczegółowe plany działania konsorcjum ATHENA. Prof. Bojan Dolšak oraz Mladen Kraljić z Uniwersytetu w Mariborze zaprezentowali plany dotyczące tworzenia grup roboczych oraz organów zarządzających i prawnych. Prof. Peter Haring Bolívar z Uniwersytetu w Siegen omówił strategię współpracy w obszarze tworzenia klastrów edukacyjnych i badawczych, natomiast prof. María Isabel del Pozo Triviño z Uniwersytetu w Vigo przedstawiła inicjatywy dotyczące jakości życia, inkluzji i różnorodności. W części online

prof. Konstantinos Petridis z Hellenic Mediterranean University omówił plany związane z rozpowszechnianiem wyników działań konsorcjum ATHENA.

Po południu w Centrum ECOTECH-COMPLEX uczestnicy w ramach sesji networkingowej z przedstawicielami wydziałów i instytutów UMCS omawiali konkretne obszary współpracy, m.in. podwójne dyplomowanie, aplikowanie o zewnętrzne finansowanie oraz wymianę studentów i kadry akademickiej. Ważnym punktem było także Rector’s Board, podczas którego przedstawiciele władz rektorskich konsorcjum ATHENA obradowali nad dalszymi kierunkami kooperacji oraz podpisali umowę konsorcyjną, formalizującą działania na najbliższe lata.

Dzień zakończył się uroczystym koncertem Orkiestry Kameralnej Polskiego Radia „Amadeus” pod batutą Agnieszki Duczmal. Z kolei 23 października reprezentanci ATHENY wzięli udział w uroczystej inauguracji roku akademickiego 2024/2025 na UMCS.

*Magdalena Dzirba
Olga Pliszczyńska-Mokijewska*

Fot. Michał Piłat

Międzynarodowy Kongres Marii Curie-Skłodowskiej „Innowacja jest kobietą. Nauka – Biznes – Edukacja”

Za nami jedno z najbardziej oczekiwanych wydarzeń jubileuszowych – Międzynarodowy Kongres Marii Curie-Skłodowskiej „Innowacja jest kobietą. Nauka – Biznes – Edukacja”, który odbył się w dn. 21–22 października w Lubelskim Centrum Konferencyjnym. Wydarzenie cieszyło się ogromnym zainteresowaniem. Kilkaset osób przybyło do LCK, żeby uczestniczyć w poszczególnych punktach programu, zaś kolejne tysiące śledziły obrady online za pośrednictwem transmisji na żywo dostępnej w mediach społecznościowych UMCS.

Kongres uroczyście otworzyli: rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski i przewodniczący Komitetu ds. Obchodów 80-lecia UMCS prof. dr hab. Jan Pomorski. Podczas wystąpienia prof. Radosław Dobrowolski powiedział:

„Celebrację naszego wspólnego święta rozpoczęliśmy w styczniu, ale październik jest kulminacją licznych inicjatyw i cieszę się, że tak dostojni goście zechcieli przyjąć zaproszenie na jeden z ważniejszych punktów obchodów jubileuszu, jakim bez wątpienia jest Kongres „Innowacja jest kobietą” (...). UMCS to jedyny Uniwersytet w Polsce, którego patronką jest kobieta i to postać ze wszech miar wybitna. Naszą powinnością jako władz rektorskich i całej społeczności akademickiej jest to, żeby przy każdej okazji celebrować i podkreślać rolę kobiet w różnych sferach życia: w nauce, biznesie, edukacji.

Z kolei prof. Jan Pomorski stwierdził, że marzenia się spełniają, czego dowodem jest właśnie Kongres. Podziękował wszystkim osobom, które przyjęły zaproszenie i zgodziły się wziąć udział w wydarzeniu. Słowa wdzięczności skierował również do osób, z którymi współpracował przy organizacji Kongresu.

Głos zabrała także sekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej dr Joanna Mucha, która zwróciła uwagę na rolę kobiet w wielu dziedzinach życia. Przywołała też postać Marii Curie-Skłodowskiej, która może być wzorem dla wszystkich.

Kongres zgromadził grono znamiennych gości ze świata nauki, edukacji, polityki, biznesu i kultury. Pierwszego dnia na sali im. Antoniego N. Patka obecni byli m.in. sekretarze stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej oraz w Ministerstwie Aktywów Państwowych, posłowie, przedstawiciele administracji centralnej i samorządowej. Swoją obecnością zaszczylicili nas także przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego, m.in. dr Sylwia Mokrysz (Mokate S.A.), dr Irena Eris, Sylwia Dołęgowska (Grupa Żagiel), przedstawiciele Kulczyk Foundation, Ewa Korzec (Inter-Broker Sp. z o.o.), Radosław Janik (Spółdzielnia Pszczelarska APIS), Wiesław Czarnacki (Fabryka Kabli ELPAR) i Piotr Szulec (Skarbiec TFI S.A.).

Pierwszego dnia wydarzenia równolegle odbywały się dwie ścieżki: „Nauka” i „Biznes”. Mieliśmy okazję

dowiedzieć się więcej o konsorcjum uniwersytetów europejskich ATHENA, o którym opowiedziały przedstawicielki UMCS: dr Olga Pliszczyńska-Mokijewska i mgr Karolina Sokolińska. Gościliśmy także reprezentantów uczelni członkowskich, którzy dyskutowali o partnerstwie strategicznym we współpracy międzynarodowej uniwersytetów. Spotkanie poprowadził prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej UMCS prof. dr hab. Wiesław Gruszecki. Niezwykle interesujący był również panel rektorek pt. „Kobieca twarz uniwersytetu”. Dr hab. Ewa Solska rozmawiała z prof. dr hab. Bogumiłą Kaniewską (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, KRASP), prof. dr hab. Beatą Wojciechowską (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) i prof. Stefanie Reese (Uniwersytet w Siegen).

Ścieżka „Nauka” zakończyła się sesją posterową przygotowaną przez doktorantki UMCS ze Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych, Szkoły Doktorskiej Nauk Ścisłych i Przyrodniczych oraz Szkoły Doktorskiej Nauk Humanistycznych i Sztuki. Pierwsze miejsce zajęła Patrycja Mac ze Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych (dyscyplina – stosunki międzynarodowe) z posterem „The Voice of Russian Women: the Issue of Feminism in the Russian Federation”, na drugim miejscu znalazła się Marta Cyran ze Szkoły Doktorskiej Nauk Humanistycznych i Sztuki (dyscyplina – archeologia) z posterem „The dynamics of settlement in the Roman and Migration periods in the western Lublin region”, zaś na trzecim – Tianjing Ren ze Szkoły Doktorskiej Nauk Ścisłych i Przyrodniczych (dyscyplina – rolnictwo i ogrodnictwo) z posterem „Dissolved organic carbon in cropland soils: A global meta-analysis of management effects”.

Równolegle w ścieżce „Biznes” miała miejsce prezentacja czterech polskich marek: Dr Irena Eris, Mokate, Polenergia i Grupa Żagiel. Panel pt. „Kobieca twarz biznesu” poprowadziła znana dziennikarka Magda Mołek. Uczestnicy – dr Irena Eris, dr Sylwia Mokrysz, Sylwia Dołęgowska i Aleksander Broda – rozmawiali m.in. o doświadczeniach związanych z prowadzeniem i rozwojem firm, a także o tematyce sukcesji. Grono to otrzymało statuetki Marii Curie-Skłodowskiej, które wręczyli rektor prof. Radosław Dobrowolski i prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką prof. dr hab. Zbigniew Pastuszak.

W części „Zmiana jest kobietą. Kobieta jest zmianą” przedstawicielki Kulczyk Foundation opowie-

działy o działalności fundacji i o tym, w jaki sposób na co dzień wspiera ona kobiety i pomaga im się rozwijać. Panel „Kobieca twarz innowacji technologicznych” poprowadziła prezes Fundacji Edukacyjnej Perspektywy dr Bianka Siwińska, a jej rozmówczyniami były: prof. dr hab. Małgorzata Witko (dyrektor Instytutu Katalizy i Fizykochemii Powierzchni PAN w latach 2002–2022), Paulina Brandstätter (zarządzająca funduszami, TFI Skarbiec S.A.), Ksenia Nowicka

Fot. Barbara Proń

Fot. Barbara Proń

Fot. Bartosz Profl

Fot. Bartosz Profl

Fot. Bartosz Profl

(managerka ds. polityki publicznej w regionie Europy Środkowo-Wschodniej, firma Meta), dr Patrycja Olchowska (ekspertka z obszaru innowacji, trenerka ICAN Institute) i dr Anna Kubasiak (fizyczka kwantowa, firma Microsoft). Panelistki rozmawiały m.in. o roli kobiet w świecie technologii i tym, że to kobiety kreuja innowacje.

W ścieżce „Biznes” odbyły się prezentacje programów Fundacji Przedsiębiorczości Kobiet, o których opowiedziała Agata Zioło (dyrektorka ds. innowacji w Fundacji Przedsiębiorczości Kobiet), oraz programu Akademia Liderów ESG, który przedstawiła Paulina Paga (członkini rady Fundacji im. Lesława A. Pagi).

Pierwszego dnia Kongresu zaprezentowano także okolicznościowy znaczek wyemitowany przez Poczta Polską z okazji jubileuszu 80-lecia istnienia UMCS. Podsekretarz stanu w Ministerstwie Aktywów Państwowych Jacek Bartmiński wręczył specjalne ramki ze znaczkiem i kopertą pierwszego dnia obiegu osobom zaangażowanym w przygotowanie Kongresu. Z ramienia UMCS byli to: rektor prof. Radosław Dobrowolski, kanclerz Uczelni mgr Grażyna Elżbieta Fiok i prof. Jan Pomorski.

Na zakończenie pierwszego dnia uczestnicy wydarzenia wzięli udział w wyjątkowym spektaklu *Pierwiastki życia*, który wystawiono w Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka. Widowisko zostało przygotowane przez studentów pod okiem najlepszych specjalistów. Pokazuje Marię Curie-Skłodowską jako kobietę o wielu twarzach – matkę, naukowczynię, żonę i noblistkę.

Kolejny dzień Kongresu obfitował w wiele równie interesujących paneli, dyskusji i pokazów. Tym razem obrady odbywały się w jednej ścieżce pn. „Edukacja”.

W panelu „Jak edukować młodych do bycia Europejką/Europejczykiem?” prof. Jan Pomorski wraz z panelistkami i panelistami zastanawiali się nad wieloma zagadnieniami dotyczącymi edukacji, procesów transformacji i tożsamości. Wśród zaproszonych gości znaleźli się: dr Joanna Mucha (sekretarz stanu, MEN), Basil Kerski (dyrektor Europejskiego Centrum Solidarności w Gdańsku) i dr hab. Sylwia Mrozowska, prof. UG (dyrektorka Centrum Zrównoważonego Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego).

Prof. Jan Pomorski wiele mówił o podpisanej w 2004 r. Deklaracji Lubelskiej:

» 20 lat temu weszliśmy do Unii Europejskiej z wielkimi nadziejami (...). Na 60-lecie istnienia UMCS zwołaliśmy Kongres Rektorów Uniwersytetów Europejskich (...). 302 rektorów przyjechało do Lublina, aby radować się z nami z tego, że wchodzimy do Unii Europejskiej. Przyjęto Deklarację Lubelską, która została przygotowana w języku polskim, angielskim i łacińskim (...). Niesie ona niezwykle ważne przesłanie (...).

Dr Joanna Mucha podczas panelu powiedziała:

» Dzisiejszy świat zmienia się w sposób turbulentny, tzn. w taki, że procesy wzajemnie na siebie zachodzą i niemożliwe jest przewidzenie, jaki będzie ich rezultat. To procesy związane ze zmianami klimatycznymi, demograficznymi, cyfryzacyjnymi, a w szczególności ze sztuczną inteligencją. Jeśli będziemy uważali, że w Europie możemy się świetnie edukować i wspierać życie, a cały świat będzie sobie „jakoś” żył i nie będzie dotknięty naszą perspektywą – to się pomylimy (...). Jeśli nie zaczniemy rozumieć europejskości jako misji, nie będziemy myśleć o naszych wartościach europejskich jak o odpowiedzialności, to w konsekwencji nie poradzimy sobie z procesami, które będą rozgrywały się w pozostałych miejscach świata (...).

W części zatytułowanej „Edukacja w świecie Meta. Co szkoła i uniwersytet mają do zaoferowania generacji Alfa?”, którą poprowadziła prorektor ds. studentów i jakości kształcenia UMCS prof. dr hab. Dorota Kołodzyńska, dyskutowano o wyzwaniach stojących przed szkołami i uczelniami w związku z zachodzącymi zmianami pokoleniowymi i technologicznymi. W tym panelu udział wzięli: Katarzyna Lubnauer (sekretarz stanu, MEN), Robert Firmhofer (dyrektor naczelny Centrum Nauki Kopernik w Warszawie), dr hab. Marlena Plebańska, prof. UV (prezeska Fundacji STEAM) i Katarzyna Olejnik (dyrektorka Międzynarodowej Szkoły Podstawowej Paderewski w Lublinie). Katarzyna Lubnauer mówiła:

» Edukację robimy dla kogoś. Uczniów powinniśmy wychowywać, kształtować, uczyć. Jednak najpierw musimy zastanowić się, czego uczniowie potrzebują (...). Pokolenie Alfa to dzieci urodzone po 2010 r. (...). Szkoła musi zaproponować uzupełnienie wszystkiego, czego najbardziej brakuje pokoleniu Alfa – rozmowy, umiejętności kooperacji, wspólnego tworzenia społeczeństwa, aktywności społecznej (...). Szkoła musi się zmieniać. Dla pokolenia Alfa świat wirtualny jest bardziej rzeczywisty niż świat, który my postrzegamy jako realny (...).

Fot. Michał Piat

Fot. Michał Piat

Fot. Barbara Proń

W czasie wydarzenia nie mogło zabraknąć również tematów dotyczących kultury. Panel „Edukacja poprzez kulturę” poprowadziły: dyrektorka Muzeum Narodowego w Lublinie dr hab. Katarzyna Mieczkowska i dyrektorka Akademickiego Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka Izabela Pastuszko. Panelistki i paneliści: Michał Rydzewski (zastępca dyrektora Narodowego Centrum Kultury), Dariusz Wieczorek (minister nauki) i Beata Stepaniuk-Kuśmierzak (zastępczyni prezydenta Lublina) rozmawiali m.in. o roli kultury w edukacji, możliwościach rozwoju młodych ludzi i kulturze studenckiej. Minister nauki Dariusz Wieczorek powiedział:

„Trzeba dziś postawić na kulturę studencką. Na uczelniach musimy wrócić do dobrych tradycji (...). Dlatego chcemy opracować program wspierający tego typu kulturę. Wiemy, że to jest bardzo ważne, jeśli chodzi o integrowanie środowiska studenckiego. I te działania będziemy wspierać. Zależy nam na powrocie prawdziwej kultury studenckiej (...). Ważne są też miejsca, gdzie studenci będą mogli nie tylko się uczyć, ale również w swoim gronie spędzać czas wolny (...). Nie ma kultury bez nauki. Nauka i kultura w Polsce muszą być na najwyższym poziomie.

Następnie o pierwszej odsłonie „Eksploratorium Marii Curie”. Regionalnego Centrum Nauki, Edukacji i Nowych Technologii opowiedzieli: Wiktoria Herun (zastępczyni dyrektora ds. wspierania akademickości i promocji gospodarczej, Urząd Miasta Lublin), Jarosław Stawiarski (marszałek województwa lubelskiego), dr Krzysztof Żuk (prezydent Lublina) i prof. Radosław Dobrowolski (rektor UMCS). Jednym z ostatnich punktów Kongresu było podpisanie listu intencyjnego w sprawie wdrożenia projektu inwestycyjnego eksploratorium przez przedstawicieli Uczelni, województwa i miasta.

Niezwykłym doświadczeniem w czasie wydarzenia było immersyjne spotkanie z interaktywnym awataram Marii Curie-Skłodowskiej. Awatar dwukrotnie przemówił do zgromadzonych w LCK głosem noblistki. Był to pokaz osiągnięć technologii AI, ChatGPT-4, programowania 3D, chmurowych rozwiązań webowych i wiedzy historycznej. Za ten punkt programu odpowiadali: dr Karol Kasprovicz (Historical Imagination Lab), dr Anna Kubasiak (firma Microsoft) i Krzysztof Kujawski (Humanverse).

Na zakończenie Kongresu uczestnicy wzięli udział w koncercie Orkiestry Kameralnej Polskiego Radia „Amadeus” pod batutą Agnieszki Duczmal, który odbył się w Filharmonii im. Henryka Wieniawskiego w Lublinie.

Przygotowanie wydarzenia nie byłoby możliwe, gdyby nie grono wielu zaangażowanych osób. W skład Komitetu Honorowego weszły władze rektorskie i kanclerskie UMCS: prof. Radosław Dobrowolski, prof. Zbigniew Pastuszek, prof. Wiesław Gruszecki, prof. Dorota Kołodyńska, dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS i mgr Grażyna Elżbieta Fiok. Komitet Organizacyjny tworzyli: prof. Jan Pomorski (przewodniczący Komitetu ds. Obchodów 80-lecia UMCS), dr Monika Baczewska-Ciupak (Wydział Pedagogiki i Psychologii), mgr Anna Polaczek-Skiba (Centrum Badań Naukowych), mgr Aneta Adamska (Centrum Prasowe), mgr Alicja Borzęcka-Szajner (Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów), mgr Wirginia Gieryng-Wójtowicz (Centrum Promocji), mgr Grzegorz Narolski (Centrum Prawno-Organizacyjne), mgr Izabela Pastuszko (Akademickie Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka) wraz z zespołami.

Kongres odbył się pod patronatem honorowym marszałka Sejmu Szymona Hołowni, ministra nauki Dariusza Wieczorka, sekretarza stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej Joanny Muchy, wojewody lubelskiego Krzysztofa Komorskiego i marszałka województwa lubelskiego Jarosława Stawiarskiego.

Partnerem strategicznym było Miasto Lublin, a partnerem wydarzenia Województwo Lubelskie „Lubelskie. Smakuj życie!”.

Sponsorami Kongresu były firmy: Mokate S.A., Skarbiec Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A., Fabryka Kabli ELPAR, Inter-Broker sp. z o.o oraz Grupa Żagiel.

Patronatem medialnym wydarzenie objęli: „Forum Akademickie”, Perspektywy, „Gazeta Wyborcza”, TVP3 Lublin, PAP Nauka w Polsce, Radio ZET, Polskie Radio Lublin, Akademickie Radio Centrum, Telewizja Akademicka TV UMCS.

Kongres Marii Curie-Skłodowskiej „Innowacja jest kobietą” był unikatową w skali ogólnopolskiej i międzynarodowej inicjatywą. Cieszymy się, że wspólnie ze znakomitymi gośćmi ze świata nauki, biznesu i edukacji mogliśmy w tak wyjątkowy sposób uczcić jubileusz 80-lecia istnienia naszej Alma Mater.

*Magdalena Wołoszyn-Mróż
Katarzyna Skatecka*

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

Eksploratorium Marii Curie

22 października podczas Międzynarodowego Kongresu Marii Curie-Skłodowskiej „Innowacja jest kobietą” prezydent Lublina dr Krzysztof Żuk, marszałek województwa lubelskiego Jarosław Stawiarski i rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski podpisali list intencyjny w sprawie wdrożenia projektu inwestycyjnego pn. „Eksploratorium Marii Curie”. Regionalne Centrum Nauki, Edukacji i Nowych Technologii. Panel, w trakcie którego rozmawiano o znaczeniu projektu, prowadziła Wiktoria Herun – zastępca dyrektora Wydziału Strategii i Obsługi Inwestorów Urzędu Miasta Lublin.

Strony zaangażowane w inwestycję zadeklarowały „gotowość do zgodnego współdziałania przy wypracowaniu finalnej koncepcji, pozyskiwaniu środków finansowych oraz realizacji projektu”. Podczas spotkania prezydent Krzysztof Żuk wskazał na duże znaczenie uczelni w rozwoju Lublina:

„Mając taki potencjał akademicki, traktujemy go jak koło zamachowe rozwoju naszego miasta. (...) Akademickość jest jednym z priorytetów rozwoju Lublina, daje innowacyjność, dynamikę zmian, korzyści edukacyjne i przewagę konkurencyjną.

Na konieczność współdziałania uczelni na rzecz rozwoju miasta i regionu wskazał także rektor prof. Radosław Dobrowolski:

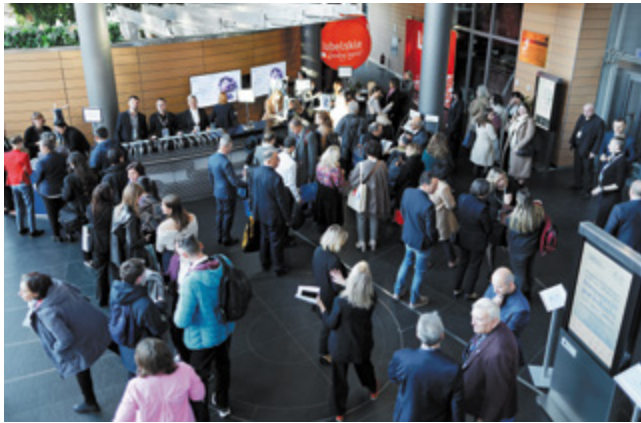
„Współpraca na poziomie akademickiego Lublina, nie na zasadzie współzawodnictwa, tylko synergicznego uzupełnienia, jest możliwa. (...) Realizujemy skutecznie i we współpracy z Urzędem Miasta Lublin i Urzędem Marszałkowskim Województwa Lubelskiego te cele, które zawierają się w haśle „akademicki Lublin”. Mamy absolutną zgodność co do tego, że przyszłość tej części Polski to dobrze wykształcona kadra, młodzi ludzie, którzy zaangażują się na rzecz miasta i regionu.

Rolą Regionalnego Centrum Nauki, Edukacji i Nowych Technologii będzie m.in. popularyzacja nauki oraz rozwijanie i wzmacnianie ciekawości poznawczej młodych ludzi. Ma ono także stanowić „instytucjonalne zaplecze dla cieszącego się ogromną popularnością Lubelskiego Festiwalu Nauki”. Według założeń powstanie do 2029 r. – czasu, kiedy Lublin będzie Europejską Stolicą Kultury. W 2025 r. ma zostać ogłoszony międzynarodowy konkurs na projekt architektoniczny pod patronatem Stowarzyszenia Architektów Polskich.

Ewa Kawałko-Marczuk

Międzynarodowy Kongres Marii Curie-Skłodowskiej
21-22 października 2024 r.

„Innowacja jest kobietą. Nauka – Biznes – Edukacja”

Fot. Michał Piłat, Bartosz Proll

Fot. Bartosz Profil

Fot. Bartosz Profil

UMCS ma własny znaczek pocztowy

Z okazji jubileuszu Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej Poczta Polska przygotowała okolicznościowy znaczek pocztowy, któremu towarzyszą koperta pierwszego dnia obiegu FDC (ang. *first day cover*) oraz datownik z wizerunkiem Patronki UMCS.

Znaczek został zaprezentowany podczas pierwszego dnia Kongresu Marii Curie-Skłodowskiej „Innowacja jest kobietą” przez Jacka Bartmińskiego, podsekretarza stanu w Ministerstwie Aktywów Państwowych, oraz prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego, rektora UMCS.

» 80 lat istnienia Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej stanowi powód wydania przez Poczta Polska, nadzorowaną przez Ministra Aktywów Państwowych jako ministra łączności, znaczka pocztowego, który przedstawia dwa elementy – wizerunek Patronki UMCS i kampus uniwersytecki z lotu ptaka. To szczególne wydarzenie, ponieważ w 2024 r. przypada nie tylko 80. rocznica założenia Uczelni, ale również 90. rocznica śmierci jej Patronki. (...) Na świecie do tej pory wydano 120 znaczków z wizerunkiem Marii Curie-Skłodowskiej w 60 krajach, ten obecnie prezentowany jest 17. znacznikiem wydanym w Polsce

– stwierdził Wiceminister.

» Jest to pierwszy znaczek przedstawiający kampus uniwersytecki. Zatem jego wartość filatelistyczna, kolekcjonerska ma podwójny wymiar. Chcieliśmy stworzyć coś, co będzie trwałą pamiątką jubileuszu Uczelni i wybór padł na znaczek pocztowy. To namacalny dowód

Fot. Bartosz Profil

stałej łączności absolwentów ze swoją Alma Mater, który pozostanie na długo w naszej pamięci

– dodał Rektor UMCS.

Następnie wiceminister Jacek Bartmiński wręczył specjalne ramki ze znaczkiem i kopertą pierwszego dnia obiegu rektorowi prof. Radosławowi Dobrowolskiemu, kanclerz UMCS mgr Grażynie Elżbiecie Fiok, prof. dr. hab. Janowi Pomorskiemu, a także dr. hab. Irenie Eris i Aleksandrowi Brodzie reprezentującym Kulczyk Foundation.

Znaczek o nominale 4,90 zł został wydrukowany techniką offsetową w nakładzie 126 tys. sztuk. Na znaczku znalazło się zdjęcie kampusu UMCS z lotu ptaka, a w jego tle wizerunek Marii Curie-Skłodowskiej. Koperta FDC prezentuje ilustrację kampusowego pomnika polskiej Noblistki, nawiązującą do grafiki 80-lecia UMCS. To pierwszy znaczek Poczty Polskiej poświęcony naszemu Uniwersytetowi, ale nie pierwszy, na którym znalazła się Patronka Uczelni. Autorem projektu jest artysta plastyk Andrzej Gosik.

Magdalena Cichocka

Obrady KRUP na UMCS

W dn. 21–23 października w murach UMCS gościliśmy Konferencję Rektorów Uniwersytetów Polskich. Obrady pierwszego w kadencji 2024–2028 posiedzenia rektorów odbywały się 22 października w Instytucie Pedagogiki UMCS. Wśród wielu punktów programu było m.in. powołanie przewodniczących Komisji KRUP, zmiany w regulaminie i dyskusja nad Ustawą o szkolnictwie wyższym i nauce.

W tym czasie w Lublinie odbywał się również Międzynarodowy Kongres Marii Curie-Skłodowskiej „Innowacja jest kobietą”. Mówczyniami w panelu pn. „Kobieca twarz uniwersytetu” były rektorki uczelni członkowskich KRUP: prof. dr hab. Bogumiła Kaniewska z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz prof. dr hab. Beata Wojciechowska z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Fot. Michał Piłat

23 października członkowie KRUP uczestniczyli w uroczystej inauguracji roku akademickiego 2024/2025 na naszym Uniwersytecie. Podczas wydarzenia medale 80-lecia UMCS otrzymali: prof. Bogumiła Kaniewska – przewodnicząca Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich oraz prof. dr hab. Piotr Stepnowski – przewodniczący Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich.

Katarzyna Skątecka

Wystawa „Inauguracje Roku Akademickiego w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej”

18 października w holu przed Aulą Uniwersytecką na Wydziale Prawa i Administracji odbył się wernisaż wystawy „Inauguracje Roku Akademickiego w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej”, przygotowanej przez pracowników Archiwum i Muzeum UMCS. Uroczystego otwarcia dokonał rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, a kilka słów o tradycji uniwersyteckiej i obchodach jubileuszu naszego Uniwersytetu powiedział prof. dr hab. Jan Pomorski, przewodniczący Komitetu ds. Obchodów 80-lecia UMCS. W wydarzeniu udział wzięli liczni goście, w tym przedstawiciele władz wydziałów i instytucji UMCS oraz dyrektor Archiwum Państwowego w Lublinie Krzysztof Kołodziejczyk.

Fot. Bartosz Pol

Inauguracja jest wyjątkowym wydarzeniem w uczelnianym kalendarzu – oznacza symboliczny początek roku akademickiego. W Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej zwyczajowo odbywa się 23 października, tj. w dniu utworzenia Uczelni. Przebieg uroczystości inauguracyjnej reguluje Ceremoniał Akademicki UMCS uchwalony przez Senat UMCS 24 listopada 2021 r.

Anna Dubis

Prof. dr hab. Małgorzata Witko doktorem *honoris causa* UMCS

Prof. Małgorzata Witko dołączyła do grona doktorów *honoris causa* UMCS. Uroczystość odbyła się 24 października w Auli Uniwersyteckiej na Wydziale Prawa i Administracji i zgromadziła członków wspólnoty akademickiej, licznych gości oraz przyjaciół i współpracowników uhonorowanej uczonej.

Senat UMCS nadał tytuł dhc prof. M. Witko za wybitne osiągnięcia naukowe prowadzące do zastosowania metod chemii teoretycznej do badania katalizatorów i mechanizmów reakcji katalitycznych, a także za długoletnią i owocną współpracę z pracownikami Wydziału Chemii UMCS. Tytuł ten jest najwyższym wyróżnieniem i wyrazem największego uznania ze strony Uniwersytetu dla osób szczególnie zasłużonych dla na-

uki. Prof. Małgorzata Witko, wieloletnia dyrektor Instytutu Katalizy i Fizykochemii Powierzchni PAN, została 88. doktorem *honoris causa* w historii Uczelni.

Uroczystości przewodniczył rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski. Laudację wygłosił prof. dr hab. Janusz Ryczkowski – kierownik Katedry Technologii Chemicznej i jednocześnie promotor nadania tytułu dhc prof. M. Witko. Wymienił on wybitne dokonania badaczki oraz zaznaczył, że w ubiegłym roku świętowała 50-lecie swojej pracy naukowej. Dyplom dhc odczytała prof. dr hab. Małgorzata Grabarczyk – dyrektor Instytutu Nauk Chemicznych UMCS. Tradycyjnie podczas uroczystości był także czas na *lectio doctoris*, który wygłosiła prof. Małgorzata Witko.

W związku z obchodami 80-lecia Uniwersytetu uczona otrzymała także od Rektora pamiątkową statuetkę Patronki UMCS. Ponadto prof. M. Witko uczestniczyła w Międzynarodowym Kongresie Marii Curie-Skłodowskiej „Innowacja jest kobietą”. Jako panelistka wzięła udział w dyskusji pt. „Kobieca twarz innowacji technologicznych”.

Podczas uroczystości o oprawę muzyczną zadbał Chór Instytutu Muzyki UMCS pod dyrekcją prof. dr hab. Małgorzaty Nowak.

Prof. Małgorzata Witko urodziła się 17 lutego 1951 r. Jest absolwentką Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Stopień doktora nauk chemicznych uzyskała w 1978 r. w Instytucie Chemii Fizycznej PAN. Na podstawie rozprawy pt. „Utlenianie węglowodorów na katalizatorach tlenkowych – badania metodami chemii kwantowej” w 1991 r. uzyskała stopień doktora habilitowanego. Tytuł profesora nauk chemicznych został jej nadany w 1997 r.

Fot. Michał Płtar

Fot. Michał Piat

Fot. Michał Piat

Obecnie pracuje w Instytucie Katalizy i Fizykochemii Powierzchni PAN.

Prof. Małgorzata Witko jest jedną z najbardziej rozpoznawalnych uczonych w dziedzinie chemii kwantowej i katalizy, zaangażowaną w sprawy dotyczące miejsca instytutów PAN w systemie nauki w Polsce. Za interesowania naukowe Pani Profesor koncentrują się wokół zastosowania chemii teoretycznej jako metody do badania katalizatorów i mechanizmów reakcji katalitycznych. Spopularyzowała metody chemii kwantowej jako równoległego i uzupełniającego do metod doświadczalnych narzędzia badań katalizatorów i reakcji katalitycznych.

Jest autorką bądź współautorką 166 prac naukowych. Cytowania tych publikacji przekroczyły liczbę 3300, indeks Hirscha wynosi $H=33$. Przez wiele lat współpracowała z najlepszymi jednostkami europejskimi prowadzącymi badania w zakresie katalizy, m.in.: Fritz-Haber-Institut der Max-Planck-Gesellschaft w Berlinie, Institut für Materialphysik w Wiedniu, Laboratoire de Chimie Théorique, Université Pierre et Marie Curie w Paryżu, Department of Theoretical Chemistry, Lund University, Mikrobiologie, Institut für Biologie II, Universität Freiburg. Była opiekunką kilkunastu prac licencjackich i ponad 30 prac magisterskich. Wypromowała 8 doktorów, 5 z nich uzyskało stopień doktora habili-

owanego. Współorganizowała 50 konferencji naukowych, Dni Otwarte w Instytucie Katalizy i Fizykochemii Powierzchni PAN, Festiwal Nauki w Krakowie oraz Piknik Naukowy w Warszawie.

Prof. M. Witko była delegatem Polski w International Union of Pure and Applied Chemistry (IUPAC) w European Federation on Catalysis Societies (EFCATS) oraz wiceprezesem tej organizacji, a także członkiem Board of Directors European Research Institute on Catalysis (ERIC). Była również członkiem rad naukowych instytutów Polskiej Akademii Nauk: Instytutu Chemii Fizycznej PAN w Warszawie, Instytutu Chemii Przemysłowej w Warszawie, Instytutu Fizyki Jądrowej PAN w Krakowie, Instytutu Fizyki Molekularnej PAN w Poznaniu, Centrum Materiałów Polimerowych i Węglowych PAN w Zabrze, Instytutu Farmakologii PAN w Krakowie. W latach 2016–2022 była członkiem Prezydium PAN oraz członkiem Rady Dyrektorów Jednostek PAN (2011–2022).

W uznaniu za działalność naukową i organizacyjną prof. Małgorzata Witko została uhonorowana licznymi odznaczeniami i nagrodami, m.in. Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, nagrodą Ministra Edukacji i Nauki za całokształt dorobku, nagrodą Prezesa PAN.

Katarzyna Skatecka

Mural z wizerunkiem Marii Curie-Skłodowskiej

Z okazji jubileuszu 80-lecia Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie na budynku Wydziału Prawa i Administracji UMCS (od ul. Sowińskiego 12) powstał mural z wizerunkiem Patronki Uczelni. Za jego koncepcję i projekt odpowiada Darya Herasimchyk – studentka grafiki na Wydziale Artystycznym UMCS. Dopracowaniem projektu i wykonaniem ściennego malunku zajmował się Eliaz Gola – absolwent Wydziału Artystycznego UMCS, który od czterech lat prowadzi zajęcia z grafiki projektowej i ilustra-

cji na naszej Uczelni, a na co dzień pracuje w studiu kreatywnym MOCNO.

Eliaz Gola tak wspomina genezę powstania muralu:

» Na początku ubiegłego roku akademickiego, w semestrze zimowym, zostałem poproszony o prowadzenie zajęć z ilustracji ze studentami IV roku grafiki. Byłem tym bardzo podekscytowany, szczególnie że ilustracja jest moją mocną stroną i dziedziną, którą posługuję się na co dzień w pracy. Podczas jednej z rozmów z dziekan Wydziału Artystycznego prof. Alicją Snoch-Pawłowską powstał pomysł, żeby

Archiwum prywatne Eliasza Goli

Archiwum prywatne Eliasza Goli

zaangażować studentów do przygotowania prac związanych z obchodami 80-lecia UMCS. (...) Idea stworzenia muralu z tej okazji była strzałem w dziesiątkę. Studenci z wielkim entuzjazmem wzięli się do pracy, chociaż nie było wtedy jeszcze wiadomo, czy projekt zostanie zrealizowany i przeniesiony na ścianę. Pomysł został przedstawiony Panu Rektorowi i pod koniec zimowego semestru dostaliśmy zgodę na jego realizację.

Początkowo grupa pracowała nad jednym wspólnym projektem, który łączył w sobie wiele różnych stylów, technik i wykorzystywał różne narzędzia. Powstał pewnego rodzaju kolaż, który mógł być dowolnie komponowany i modyfikowany.

W semestrze letnim, kiedy wiadomo już było, że projekt będzie realizowany, studenci przystąpili do tworzenia indywidualnych projektów. Finalnie powstało kilka koncepcji, z których Rektor wybrał projekt Daryi Herasimchyk. W ciągu kolejnych miesięcy projekt ewoluował, był dopracowywany i wreszcie został zaakceptowany.

Studentka Darya Herasimchyk z entuzjazmem przyjęła zadanie zaprojektowania muralu:

» Po zajęciach poszliśmy z przyjaciółką na kawę i zaczęliśmy dyskutować o nowym wyzwaniu. Nasze rozmowy szybko przybrały kreatywny kierunek, od razu chwyciliśmy, co było pod ręką, czyli serwetki i zaczęliśmy spisywać na nich nasze skojarzenia z Marią i Uniwersytetem, jednocześnie tworząc proste szkice kompozycji. W ten sposób powstało mnóstwo różnych pomysłów, w tym moja koncepcja splecenia portretu Marii z symbolami UMCS.

Początkowy szkic przeszedł wewnętrzny proces selekcji w grupie, a po wprowadzeniu poprawek oraz przeniesieniu go do wersji cyfrowej został wybrany spośród innych projektów przez samego Rektora! W trakcie semestru projekt rozwijał się, a jego forma ewoluowała. (...) Ostatecznie symbole Uniwersytetu i „piksele” wydziałowe pięknie obramowują ramiona wybitnej uczzonej, nadając całości nowy, świeży wygląd.

Mural z wizerunkiem Patronki UMCS ma wymiary około 14x9 m. Prace nad nim odbywały się w październiku. Najpierw ściana została umyta specjalnym środkiem chemicznym przeciwko zabrudzeniom biologicznym. Następnie w nocy z 17 na 18 października za pomocą projektora twórcy przenieśli projekt na ścianę, a przez kolejne dwa dni trwało malowanie, co zajęło łącznie około 25 godzin. Mural został namalowany

Fot. Michał Piat

specjalistycznymi, silikonowymi farbami fasadowymi wysokiej jakości, które gwarantują mu długie życie.

Mural powstał z okazji jubileuszu 80-lecia UMCS. Miało to duże znaczenie dla jego twórców.

» To dla mnie ogromne wyróżnienie. Bardzo dziękuję w tym miejscu rektorowi prof. Radosławowi Dobrowolskiemu za możliwość stworzenia muralu oraz pani Daryi Herasimchyk, autorce projektu, za wspólną pracę. Cieszę się, że w czasie, kiedy mural jako forma sztuki przechodzi swój renesans, mogłem przenieść na ścianę Uczelni projekt, który powstał z okazji jubileuszu. Mam nadzieję, że oprócz ożywienia i upiększenia przestrzeni mural będzie tworzyć poczucie wspólnoty uniwersyteckiej i wyrażać tożsamość historyczną Uczelni. Jestem dumny, że mogłem być częścią tego przedsięwzięcia

– podkreśla Eliaż Gola.

» To nie było zwykłe zadanie semestralne, tylko coś znacznie większego. Cieszę się, że mogłam przyczynić się do zrealizowania tak ważnej inicjatywy, która pozostanie z nami przez wiele lat. (...) To dla mnie zaszczyt być częścią czegoś, co będzie miało trwały wpływ na naszą społeczność uniwersytecką

– dodaje Darya Herasimchyk.

Mural przedstawia portret wielkiej uczzonej, ale pokazuje także jej więź z Uniwersytetem, co symbolizują rozpoznawalne elementy UMCS otaczające jej ramiona. Kolorowe piksele reprezentują wydziały, każdy w swoim charakterystycznym kolorze. W obecnych czasach wielkoformatowe grafiki na ścianach budynków przeżywają swój renesans. W wielu miastach w Polsce i na całym świecie powstają murale, które upamięniają ważne wydarzenia lub spełniają funkcję estetyczną, ozdabiając gmachy.

Ewa Kawałko-Marczuk

Zjazd Absolwentów i Przyjaciół UMCS

Dwieście siedemdziesiąt tysięcy absolwentów, osiemdziesiąt lat historii, dwanaście miesięcy przygotowań oraz dwa dni szampańskiej zabawy... To wyjątkowe wydarzenie, które planowaliśmy przez rok – Zjazd Absolwentów i Przyjaciół Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie – stał się już częścią naszej historii. Za nami weekend niekończących się rozmów, wspomnień, emocji i wzruszeń.

Celebrację rozpoczęliśmy 5 października o godzinie 14 pod pomnikiem Marii Curie-Skłodowskiej. To właśnie tam, w samym sercu miasteczka akademickiego, wykonaliśmy wspólną pamiątkową fotografię uczestników z kolegium rektorskim: rektorem prof. dr. hab. Radosławem Dobrowolskim oraz prorektorami: prof. dr. hab. Zbigniewem Pastuszakiem, prof. dr. hab. Wiesławem Gruszeckim, prof. dr. hab. Dorotą Kołodyńską i dr. hab. Arkadiuszem Berezą, prof. UMCS. Po wspólnym zdjęciu znalazł się jeszcze czas na szybką wymianę myśli między absolwentami a władzami Uczelni.

Następnie dawni studenci udali się na macierzyste wydziały. Miała tam miejsce zarówno część oficjalna – z otwarciem spotkania przez obecne władze dziekańskie i prezentacją przedstawiającą historię danego wydziału, jak i ta bardziej kameralna, czyli spacer po obiekcie. To właśnie tutaj pojawiło się tak wiele uśmiechów przeplecionych łzami wzruszenia. Powróciły wspomnienia związane z wykładami, ćwiczeniami, nauką podczas sesji i liczne anegdoty. Wśród przestrzeni bliskich ich sercom absolwenci nie tylko odświeżyli wspomnienia, ale też wpisali się do książki pamiątkowej czy zagłębili w historię odwiedzanej jednostki. Istotną kwestią była też międzypokoleniowa wymiana doświadczeń przy kawie i herbacie – zarówno obecni studenci, jak i dawni żacy wymienili się wspomnieniami, uwagami i spostrzeżeniami dotyczącymi akademickiego świata.

Punkt kulminacyjny tego wyjątkowego święta absolwentów UMCS nastąpił wieczorem w Lubelskim Centrum Konferencyjnym. Właśnie tutaj w gronie ponad tysiąca naszych dawnych żaków oraz przyjaciół uroczystość otworzył rektor prof. Radosław Dobrowolski. Podkreślił, że to właśnie studenci, a później już absolwenci od lat budują i stanowią siłę naszej Alma Mater. I to z myślą o nich stworzyliśmy okazję do wspólnego świętowania i odświeżenia dawnych znajomości. Następnie swoimi refleksjami z czasów studiów na UMCS podzielili się m.in. marszałek województwa lubelskiego Jarosław Stawiarski, wojewoda lubelski Krzysztof Komorski, postowie do Parlamentu Europejskiego Marta Wcisło i Krzysztof Hetman oraz Wiktoria Herun, zastępczyni dyrektora ds. wspierania akademickości i promocji gospodarczej w Urzędzie Miasta Lublin. Następnie został odczytany list ministra nauki Dariusza Wierczorka skierowany do społeczności akademickiej. Przekazał w nim „(...) serdeczne gratulacje i wyrazy najwyższego uznania. (...) Uniwersytet, któremu patronuje wybitna polska noblistka, może dziś poszczycić się bogatą i chlubną tradycją naukową, dydaktyczną i badawczą”. Podkreślił, że „(...) obchody rocznicowe to moment szczególnie dla całej uczelnianej społeczności – budzący dumę i radość z dotychczasowych osiągnięć, a także sprzyjający symbolicznym podsumowaniom i kreśleniu planów na przyszłość”. W dalszej części spotkania nie zabrakło wspólnego toastu i specjalnie na tę okazję przygotowanego jubileuszowego tortu.

Niezapomnianych muzycznych doznań dostarczył nam Tomasz Momot Band, a niezwykle wykonanie największych polskich hitów muzyki rozrywkowej przez Natalię Wilk porwało uczestników do zabawy. Do łez rozbawił z kolei Teatr Improwizacji „Poławiacze Pereł”, który licznymi interakcjami z widownią włączył wszystkich do kreowania tego wspaniałego wieczornego spektaklu.

Fot. Daniel Malyszak

Występ Zespołu Tańca Ludowego im. Stanisława Leszczyńskiego przeniósł absolwentów w czasy studenckich potańcówek, a DJ Dolar zaprosił wszystkich do wyjątkowej muzycznej podróży przez osiem dekad. Szampańska zabawa na rozgrzanych do czerwoności parkietach trwała do ostatniej wydobywającej się z głośników nuty.

Dopełnieniem wieczoru były liczne inspirujące spotkania, w tym z ekspertem w obszarze neuronauki stosowanej, a zarazem absolwentem UMCS dr. hab. Rafałem Ohme, prof. SWPS dotyczące „Kompetencji Cyfrowej Przyszłości”. Następnie rozmowę „Absolwenci UMCS w mediach” poprowadziła red. Ewa Dados z Polskiego Radia Lublin, w której udział wzięli red. Krzysztof Karmann, red. Piotr Kuśmierzak oraz red. Marek Skowronek.

Przez całe wydarzenie dla uczestników był dostępny sklepik z gadżetami jubileuszowymi. Tuż obok ulokowane zostało stoisko Programu Absolwent, gdzie zainteresowani wyrobili Kartę Absolwenta. Ponadto goście mogli wykonać pamiątkowe nagrania i zdjęcia w fotobudce 360°, fotolustrze oraz na „czerwonym dywanie”. Dodatkowo każdy z uczestników otrzymał zestaw pamiątkowych gadżetów jubileuszowych.

Następnego dnia ceniący sobie odpoczynek wśród natury spędzili czas w Ogrodzie Botanicznym UMCS. Z myślą o nich pracownicy Ogrodu oraz Centrum Kultury Fizycznej przygotowali moc atrakcji, w tym: spacer z przewodnikiem, nordic walking, fitness i grę w boule. Uczestnicy rozgrywek sportowych otrzymali od władz Uczelni pamiątkowe medale oraz upominki. A była to tylko część z propozycji cieszących się znaczącym powodzeniem. Mimo lekkich zawirowań pogodowych ten dzień był idealnym czasem na relaks i regenerację w towarzystwie koleżanek i kolegów z czasów studenckich.

Zjazd Absolwentów i Przyjaciół UMCS z okazji jubileuszu Uczelni to szczególne wydarzenie, które zapisa-

ło się w pamięci społeczności akademickiej. Wręcz nie sposób w kilkunastu akapitach streścić ogromu emocji i wzruszeń, który wypełniły ten czas. Zapraszamy do obejrzenia zdjęć wykonanych przez uczelnianych fotografów: Bartosza Prolla i Michała Piłata, którzy w wyjątkowych kadrach zamknęli choć cząstkę tamtych szczególnych chwil. Fotografie są dostępne na stronie internetowej Uczelni. Przez te dwa jubileuszowe dni niemal na każdym kroku doświadczaliśmy tego, co łączyło nas przed laty: poczucia wspólnoty, przyjaźni, tańca, śmiechu i rozmów do białego rana. Choć na chwilę wszyscy ponownie staliśmy się studentami.

Partnerem strategicznym wydarzenia było Miasto Lublin, a partnerem Województwo Lubelskie „Lubelskie Smakuj Życie!”. Patronat honorowy nad Zjazdem Absolwentów i Przyjaciół UMCS objęli: marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej Szymon Hołownia, minister nauki Dariusz Więczorek, sekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej Joanna Mucha, wojewoda lubelski Krzysztof Komorski, marszałek województwa lubelskiego Jarosław Stawiarski.

Z kolei patronat medialny przyznali: serwis Nauka w Polsce, miesięcznik „Forum Akademickie”, miesięcznik edukacyjny „Perspektywy”, „Gazeta Wyborcza”, TVP3 Lublin, Radio Zet, Polskie Radio Lublin, Telewizja Akademicka TV UMCS, Akademickie Radio Centrum.

Wiele atrakcji mogliśmy zapewnić m.in. dzięki wsparciu naszych sponsorów, wśród których znaleźli się: Fabryka Kabli ELPAR sp. z o.o., Inter-Broker sp. z o.o., Skarbiec Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A., Mokate S.A., Perła – Browary Lubelskie S.A., Grupa Żagiel, Spółdzielnia Pszczelarska APIS.

Organizatorem Zjazdu Absolwentów i Przyjaciół UMCS był zespół Centrum Promocji UMCS.

Magdalena Drwal

Wystawa „Pierwsi profesorowie Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej”

25 października w Bibliotece Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki odbył się wernisaż wystawy „Pierwsi profesorowie Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej – wybrane sylwetki”. Wydarzenie to zostało wpisane w obchody jubileuszu 80-lecia UMCS i objęte honorowym patronatem rektora prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego.

Wernisaż uroczystie otworzył prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS. Słowo wstępne o wystawie wygłosiła mgr Barbara Woźniak (starszy kustosz dyplomowany Biblioteki Głównej UMCS), która przybliżyła historię powstania Uniwersytetu, początki działalności i pierwszych organizatorów naszej Alma Mater. Część oficjalną zakończyła prezentacja fragmentów wspomnień opisujących sylwetki wybranych profesorów i ich pracę na Uczelni w interpretacji Iwony Mielniczuk i Piotra Błaszczaka. Wydarzenie uświetnili swoją obecnością liczni goście (przedstawiciele władz wydziałów, instytutów i katedr UMCS), których powitała dyrektor Biblioteki Głównej UMCS mgr Urszula Poślada.

Na ekspozycję złożyły się 24 tablice, na których zaprezentowano wybrane sylwetki 43 profesorów związanych z Uniwersytetem w latach 1944–1953. Większość z nich wywodziła się z ośrodków naukowych Kresów Wschodnich, m.in. z Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie czy Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie. Dla niektórych UMCS stał się jedynie kilkumiesięcznym epizodem w życiorysie naukowym, dla innych miejscem, z którym związali się na stałe.

W biogramach profesorów przedstawionych na wystawie uwzględniono głównie przebieg kariery naukowej, ich osiągnięcia i dokonania oraz informacje dotyczące życia prywatnego lub przeżyć wojennych. Jako pierwsza została zaprezentowana sylwetka inicjatora i pierwszego rektora UMCS prof. Henryka Raabego. Następnie przedstawione zostały m.in. biogramy: wybitnego matematyka prof. Mieczysława Biernackiego; fizyka prof. Jana Blatona; twórcy polskiej agrofizyki prof. Bohdana Dobrzańskiego; światowej sławy immunologa i hematologa prof. Ludwika Hirszfelda; filozofa prof. Narcyza

Fot. Michał Piat

Fot. Michał Piat

Łubnickiego; antropologa, etnologa i zoologa prof. Jana Mydlarskiego; chirurga prof. Feliksa Skubiszewskiego; zootechnika genetyki prof. Laury Kaufman i botanika prof. Piotra Wiśniewskiego.

Obok tablic w gablotach zaprezentowano kopie dokumentów pozyskanych z Archiwum UMCS, publikacje profesorskie oraz pozycje biograficzne ze zbiorów Biblioteki Głównej. dopełnieniem wystawy jest książka z życiorysami 98 profesorów związanych z Uczelnią od momentu jej powstania do 1953 r.

Autorkami scenariusza i opracowania materiałów do wystawy są pracownice Biblioteki Głównej UMCS: Anna Babicz, Marzena Bukowska, Agnieszka Gryz, Kinga Dobrowolska, Iwona Mielniczuk, Hanna Polak, Teresa Wałachowska, Agnieszka Wilk, Hanna Wojtysiak i Urszula Zielińska pracujące pod kierownictwem Barbary Woźniak.

*Kinga Dobrowolska
Iwona Mielniczuk*

Wizyta naukowców z RPA na UMCS

W dn. 12–13 września na naszej Uczelni gościła delegacja naukowców z Republiki Południowej Afryki. Przedstawicielami Uniwersytetu Zulu-land byli: wicerektor prof. Nokuthula Kunene, dziekan Wydziału Nauk Ścisłych, Rolnictwa i Inżynierii prof. Khoboso Lehloenya oraz prof. Jili Thulani. Uniwersytet Nelsona Mandeli był reprezentowany przez dyrektora Centrum Transmisyjnej Mikroskopii Elektronowej Wysokiej Rozdzielczości prof. Jaco Oliviera oraz dr Zikhonę Tywabi-Ngeva z Wydziału Chemii. W skład delegacji wchodził także dr Sithole Makgamathe z Uniwersytetu Południowoafrykańskiego oraz dr Mlungisi Nkosi – kierownik Laboratorium Tandentronowego z iThemba LABs w Kapsztadzie.

W programie wizyty było spotkanie z władzami UMCS reprezentowanymi przez rektora prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego, prorektora ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. dr. hab. Wiesława I. Gruszeckiego oraz prorektora ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr. hab. Dorotę Kołodyńską. Zostały omówione możliwości współpracy naukowej w dziedzinie nowych technologii i źródeł energii odnawialnej. Poruszono także temat wspólnych projektów badawczych. Szczególnie obiecująco zapowiada się współpraca z laboratorium w Kapsztadzie. W iThemba Labs są produkowane źródła izotopowe (^{22}Na) wykorzystywane do badań materiałowych metodą anihilacji pozytonów w Instytucie Fizyki UMCS.

Rozmowy dotyczyły również współpracy w zakresie studiów doktoranckich oraz możliwości i warunków studiowania studentów z RPA na studiach magisterskich i licencjackich w UMCS. Oferta dydaktyczna zaprezentowana przez prorektora prof. Dorotę Kołodyńską wzbudziła duże zainteresowanie u przedstawicieli uniwersytetów z RPA.

Dodatkowo goście odwiedzili Centrum ECOTECH-COMPLEX. Dyrektor prof. dr. hab. Ryszard Naskręcki dokonał prezentacji ośrodka. Wskazał na możliwe obszary współpracy nauki i biznesu. Na spotkaniu obecny był przedstawiciel firmy Integrale IT Julian Kujawski oraz naukowcy z Instytutu Fizyki i Instytutu Nauk Chemicznych UMCS. Dyskusja w ECOTECH-COMPLEX umożliwiła wymianę doświadczeń naukowych w zakresie pozyskiwania, przechowywania i wykorzysty-

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

wania wodoru. Swoimi doświadczeniami podzielili się prof. dr. hab. Mariusz Krawiec – kierownik Katedry Fizyki Powierzchni i Nanostruktur, dr. hab. Konrad Terpiłowski, prof. UMCS – prodziekan Wydziału Chemii, prof. dr. hab. Wojciech Gac oraz prof. Jaco Olivier.

Zbigniew Surowiec

Fot. Bartosz Proll

Fot. Bartosz Proll

Środowiskowa inauguracja roku akademickiego

1 października odbyła się środowiskowa inauguracja roku akademickiego. Szkoły wyższe zrzeszone w Związku Uczelni Lubelskich wspólnie przywitały nowy rok akademicki.

To wyjątkowe dla miasta i regionu wydarzenie rozpoczęło się mszą świętą w archikatedrze lubelskiej, sprawowaną przez abp. Stanisława Budzika. Następnie w pochodzie rektorskim przedstawiciele środowiska akademickiego – na czele z władzami rektorskimi, członkami senatów, dziekanami, dyrektorami instytutów, radami uczelni, bracią studencką oraz zaproszonymi gośćmi – przeszli do Filharmonii Lubelskiej na dalszą część uroczystości.

Rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski rozpoczął przemówienie od podkreślenia, jak ważna jest współpraca:

„Dziś, celebrując początek nowego roku akademickiego, chcę mówić o partnerstwie i współdziałaniu. Współpraca to słowo, które skrywa w sobie nieskończone możliwości. To siła, która łączy nasze wysiłki, przekonania i marzenia w jeden cel. (...)”

Idea utworzenia Związku Uczelni Lubelskich opiera się właśnie na relacjach, integracji i chęci współpracy. Mówiąc o ZUL, mam na myśli również dobrą atmosferę i umiejętność tworzenia nowych, wspólnych projektów. Te kilka lat aktywnego współdziałania w ramach Związku udowodniło nam wszystkim, że razem możemy pracować na zdrowych zasadach, budować przyszłość akademicką naszego miasta i regionu, a także wyznaczać nowe standardy.

W dalszej kolejności głos zabrali przedstawiciele władz rządowych i samorządowych: wojewoda lubelski Krzysztof Komorski, marszałek województwa lubelskie-

Fot. Michał Piat

go Jarosław Stawiarski i prezydent Lublina dr Krzysztof Żuk. Prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką UMCS prof. dr hab. Zbigniew Pastuszek odczytał list gratulacyjny od marszałka Sejmu Szymona Hołowni.

Kolejnym punktem programu była symboliczna immatrykulacja studentów reprezentujących wszystkie uczelnie zrzeszone w ZUL: Michała Książka (PL), Igi Kędzierskiej (UMLub), Pauliny Wiertel (UMCS), Anny Chęćkiewicz (KUL) i Kingi Rucińskiej (UP). Prorektor ds. studentów i jakości kształcenia UMCS prof. dr hab. Dorota Kołodyńska odczytała rotę ślubowania, którą powtórzyły immatrykulowane osoby. Obecni na scenie rektorzy dokonali aktu przyjęcia nowych studentów w poczet poszczególnych uczelni.

Podczas wydarzenia wyróżniono także najlepszych żaków. Specjalnie zaprojektowane statuetki „Wybitny student 2024” wręczono tym najbardziej aktywnym na płaszczyźnie naukowej, sportowej, artystycznej i organizacyjnej. Nagrody odebrali: Maciej Dawidziuk (PL), Maria Materek (UMLub), Sandra Urbanek (UMCS), Jakub Czapla (KUL) oraz Krzysztof Skalski (UP).

Wykład inauguracyjny pt. „Współpraca w języku. O pojęciu i działaniu” wygłosił prof. dr hab. Jerzy Bralczyk. O oprawę muzyczną zadbał chór złożony ze studentów wszystkich uczelni, którym dyrygowała prof. dr hab. Urszula Bobryk.

Katarzyna Skatecka

Uroczyste inauguracje

Początek roku akademickiego to tradycyjnie czas uroczystych inauguracji w szkołach wyższych. Przedstawiciele władz rektorskich naszej Alma Mater byli gośćmi takich uroczystości w innych uczelniach.

Rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski reprezentował UMCS podczas inauguracji w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie (30.09), Uniwersytecie Medycznym w Lublinie (2.10) oraz na Politechnice Lubelskiej (3.10). W Katowicach (27.09) odbyła się Międzyuczelniana Inauguracja Roku Akademickiego 2024/2025, podczas której UMCS reprezentował prorektor prof. dr hab. Wiesław Gruszecki. Prorektor dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS był gościem inauguracji w Lotniczej Akademii Wojskowej w Dęblinie (3.10), Metropolitalnym Seminarium Duchownym w Lublinie (27.10) oraz w Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej im. Jana Zamoyskiego w Zamościu.

Rok akademicki zainaugurowali także seniorzy oraz mali studenci. W rozpoczęciu nowego roku na Uniwersytecie Dziecięcym UMCS wziął udział prorektor prof. dr hab. Zbigniew Pastuszek (15.09), a w inauguracji nowego roku na Uniwersytecie Trzeciego Wieku w Lublinie (9.10) oraz na Bieckim Uniwersytecie Złotego Wieku (26.10) uczestniczyła prorektor prof. dr hab. Dorota Kołodyńska.

Ewa Kawałko-Marczuk

Źródło: Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie

↑ Inauguracja w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie

↑ Inauguracja w Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej w Zamościu

Immatrykulacje studentów pierwszego roku

30 września na dwunastu wydziałach UMCS odbyły się tradycyjne immatrykulacje studentów. Podczas uroczystości osoby rozpoczynające pierwszy rok studiów zostały oficjalnie przyjęte w poczet społeczności akademickiej Uczelni.

W roku akademickim 2024/2025 naukę na pierwszym roku studiów w UMCS, na wszystkich trybach, rozpoczęło 7600 żaków. Na wysokim poziomie utrzymuje się także zainteresowanie kształceniem wśród studentów zagranicznych – przyjęliśmy ponad 800 obcokrajowców reprezentujących 46 krajów.

Serdecznie witamy nowych członków wspólnoty akademickiej.

Katarzyna Skątecka

Fot. Barbara Proff

XX Lubelski Festiwal Nauki – święto nauki i sukcesu

Lubelski Festiwal Nauki jest największym cyklicznym wydarzeniem promującym naukę na Lubelszczyźnie i jednym z największych festiwali naukowych w Polsce. W 2022 r. zdobył tytuł laureata XVIII edycji prestiżowego konkursu „Popularyzator Nauki” w kategorii „Zespół”¹.

Inicjatorem święta nauki we wschodniej Polsce był Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, a Festiwal po raz pierwszy zorganizowano w dn. 4–7 października 2001 r. Z kolei 21 maja 2004 r. rektorzy pięciu lubelskich uczelni publicznych wspólnie z dyrektorem Instytutu Agrofizyki PAN w siedzibie Lubelskiego Towarzystwa Naukowego podpisali deklarację powołującą Lubelski Festiwal Nauki jako cykliczną imprezę popularyzującą naukę w społeczeństwie. Pierwsza edycja LFN w takiej formule odbyła się w dn. 18–24 września 2004 r., a w jej organizacji uczestniczyły m.in. wszystkie lubelskie uczelnie publiczne². Jubileuszowy XX LFN odbył się pod hasłem „Człowiek sercem nauki” w dn. 14–20 września 2024 r. i został włączony w program obchodów 80-lecia UMCS. Funkcję głównego organizatora tegorocznego Festiwalu pełnił Uniwersytet Medyczny w Lublinie.

Uroczysta inauguracja XX LFN miała miejsce 14 września w Teatrze Starym. Podczas wydarzenia prezydent Lublina dr Krzysztof Żuk wręczył honorowe wyróż-

nienia osobom szczególnie zaangażowanym w popularyzację nauki oraz długoletnią działalność na rzecz LFN. Medal „Zasłużony dla Miasta Lublin” otrzymali prof. dr hab. Jan Pomorski – przewodniczący Komitetu ds. Obchodów 80-lecia UMCS i prof. dr hab. Wiesław Gruszecki – prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej UMCS, a Medal „Prezydenta Miasta Lublin” odebrali dr Monika Baczevska-Ciupak – koordynatorka i pełnomocnik rektora UMCS ds. Lubelskiego Festiwalu Nauki oraz dr hab. Dobrosław Bagiński, prof. UPH – dyrektor artystyczny LFN na UMCS w pierwszych latach jego działalności. Podziękowania od prezydenta otrzymali także emerytowani i obecni pracownicy Uczelni: dr hab. Longin Gładyszewski, prof. UMCS, dr hab. Agnieszka Gładysz-Płaska, prof. UMCS, dr Monika Marek-Kozaczuk i dr Paweł Sadowski „w uznaniu za zaangażowanie na rzecz popularyzacji nauki oraz wkład w rozwój potencjału akademickiego Miasta Lublin, a także profesjonalizm i wysoki poziom realizowanych projektów”³.

15 września na Placu Teatralnym przed Centrum Spotkania Kultur odbył się Lubelski Piknik Naukowy. W trakcie wydarzenia zrealizowano 109 projektów popularnonaukowych, wśród których znalazło się 20 projektów przygotowanych przez wszystkie wydziały oraz wybrane jednostki UMCS: Bibliotekę Główną, Centrum Kultury Fizycznej, Centrum Nauczania i Certyfikacji Języków Obcych, Centrum Promocji, Klub Uczelnia-

¹ Zob. <https://naukawpolsce.pl/aktualnosci/news%2C94806%2Cprzestawiciele-lubelskiego-festiwalu-nauki-nagroda-dla-50-tysiacy> [dostęp: 31.10.24].

² Zob. M. Baczevska-Ciupak, A. Żykubek, *Lubelski Festiwal Nauki jako przykład synergii edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej* [w:] A. Swidzińska (red.), *Narzędziownik edukacji pozaformalnej. Dobre praktyki*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2023, s. 13–29.

³ Zob. <https://www.umcs.pl/pl/aktualnosci,28672,medale-dla-umcs-z-okazji-xx-lubelskiego-festiwalu-nauki,153744.chtm> [dostęp: 31.10.24].

ny AZS UMCS oraz Uniwersytet Dziecięcy. Na scenie głównej zrealizowano bogaty i różnorodny program artystyczny przygotowany przez lubelskie uczelnie publiczne i miasto Lublin. Ze strony UMCS na Lubelskim Pikniku Naukowym odbyły się: uroczysta inauguracja roku akademickiego 2024/2025 na Uniwersytecie Dziecięcym, występ Zespołu Tańca Ludowego im. Stanisława Leszczyńskiego oraz minikoncert polskiej muzyki rozrywkowej XX w. w wykonaniu absolwenta i studentek kierunku jazz i muzyka estradowa na Wydziale Artystycznym: Patryka Czyżewskiego (fortepian), Pauliny Jamrozik (altówka) i Justyny Cecylii Sochy (wokalec)⁴.

Od 16 do 20 września w murach lubelskich uczelni publicznych oraz w instytucjach współorganizujących LFN realizowano projekty upowszechniające, promujące oraz popularyzujące naukę i badania naukowe, obejmujące zakresem wszystkie dziedziny nauki i sztuki. Pracownicy i studenci UMCS zrealizowali ponad 350 projektów w ramach 572 edycji, na które dokonano 9468 rezerwacji, co plasuje Uczelnię na pierwszym miejscu, jeśli chodzi o liczbę uczestników projektów wśród wszystkich uczelni i instytucji. Największym zainteresowaniem wśród uczniów i uczennic szkół podstawowych i ponadpodstawowych cieszyły się: „Pokazy Słońca przez teleskopy” z Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki UMCS (506 uczestników); „Naukowy spacer z Marią Curie-Skłodowską po doświadczeniach chemicznych” z Wydziału Chemii UMCS (474 uczestników); edukacyjny projekt studencki „Turystyka zrównoważona – escape room” z Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS (256 uczestników); projekt „Zabytki świata w małej skali – wystawa puzzli przestrzennych” przygotowany przez Bibliotekę Główną UMCS (208 uczestników) oraz wystawa „Poznaj świat zwierząt w Muzeum Zoologicznym” zorganizowana przez Muzeum Zoologiczne UMCS (202 uczestników).

XX Lubelski Festiwal Nauki zawierał w programie wyjątkowe i przeznaczone dla szerokiego grona odbiorców wydarzenia specjalne: wykłady, projekty i debaty z przedstawicielami lubelskich uczelni publicznych oraz miasta Lublin⁵. W debacie „Jak żyć długo i szczęśliwie”

Fot. Barisac Proff

Fot. Barisac Proff

Fot. Barisac Proff

⁴ Zob. <https://www.umcs.pl/pl/aktualnosci,28672,lubelski-piknik-naukowy-w-ramach-xx-lubelskiego-festiwalu-nauki-zaproszenie,153377.chtm> [dostęp: 31.10.24].

⁵ Zob. <https://www.festiwal.lublin.pl/wydarzenia-specjalne/> [dostęp: 31.10.24].

Fot. Bartosz Pioli

Fot. Bartosz Pioli

18 września udział wzięła dr hab. Małgorzata Kuśpit, prof. UMCS z Katedry Pedagogiki Pracy i Andragogiki na Wydziale Pedagogiki i Psychologii UMCS, a w debacie „Czy emocje rządzą? Człowiek i jego emocje w społeczeństwie” 19 września naszą Uczelnię reprezentowała dr Marlena Stradomska – adiunkt w Katedrze Psychologii Klinicznej i Neuropsychologii na tym samym wydziale⁶.

Uroczystość zakończenia jubileuszowej edycji Lubelskiego Festiwalu Nauki miała miejsce 20 września na Uniwersytecie Medycznym w Lublinie. Podczas wydarzenia m.in. wręczono nagrody najlepszym popularyzatorom nauki wśród głównych organizatorów LFN. Ze strony UMCS statuetkę i dyplom odebrała mgr Anna Bukowska – kierowniczka Uniwersytetu Dziecięcego, która od 2012 r. organizuje warsztaty chemiczne i geologiczne dla dzieci i młodzieży podczas Festiwalu⁷.

XX LFN zapisał się na kartach historii jako edycja, która pobiła dotychczasowy rekord pod względem liczby zgłoszonych projektów. Rekordowa statystyka to dokładnie 1940 projektów popularnonaukowych ze wszystkich dziedzin nauki i sztuki, w tym 42 projekty w języku obcym i 137 projekty online, których łączny czas trwania wyniósł 3780 godzin. Dzięki temu, że wykłady, ćwiczenia i warsztaty zrealizowano w 175 lokalizacjach w Lublinie oraz w województwach lubelskim i małopolskim przedsięwzięcie po raz kolejny zyskało

zasięg ogólnopolski. Podczas XX LFN zarezerwowano 37 526 miejsc, w tym potwierdzono aż 36 880 rezerwacji (98,3%). Do tej liczby należy doliczyć uczestników 7 wydarzeń specjalnych i 175 projektów, na które nie była wymagana rezerwacja, oraz Lubelskiego Pikniku Naukowego, co daje łącznie niemal 50 tys. osób. Od 2001 do 2024 r. w ramach Lubelskiego Festiwalu Nauki zgłoszono rekordową liczbę ponad 20 tys. projektów, które zostały przygotowane przez ponad 50 tys. osób, a w których udział wzięło ponad 700 tys. osób! Tym, co robi największe wrażenie, jest fakt, że LFN mogłyby trwać około 5 lat kalendarzowych przy założeniu, że projekty odbywałyby się bez żadnych przerw⁸.

Począwszy od 2001 r., Lubelski Festiwal Nauki stworzył solidne fundamenty dla mającego powstać do 2029 r. „Eksploratorium Marii Curie”. Regionalnego Centrum Nauki, Edukacji i Nowoczesnych Technologii. Z biegiem lat akademicki Lublin zastrzeżenie wyrasta na czołowy ośrodek na naukowej mapie Polski, Europy i świata, stając się symbolem miasta inspiracji, które harmonijnie łączy bogatą tradycję z dynamicznym rozwojem i otwartością na świat, dzięki czemu posiada realną szansę, by w przyszłości nosić zaszczytny tytuł Europejskiego Miasta Nauki. Wiele zależy od tego, czy zdołamy tę szansę w pełni wykorzystać.

XXI Lubelski Festiwal Nauki odbędzie się we wrześniu 2025 r., a funkcję lidera obejmie Politechnika Lubelska.

Monika Baczevska-Ciupak

⁶ Zob. <https://www.umcs.pl/pl/aktualnosci,28672,wydarzenia-specjalne-xx-lubelskiego-festiwalu-nauki,153544.htm> [dostęp: 31.10.24].

⁷ Zob. <https://www.umcs.pl/pl/aktualnosci,28672,zakonczenie-xx-lubelskiego-festiwalu-nauki,155778.htm> [dostęp: 31.10.24].

⁸ Dziękuję dr. Andrzejowi Żykbowski za udostępnienie statystyk XX LFN.

⁸ Ibidem.

Otwarcie laboratorium obrazowania superrozdzielczego

16 października w Katedrze Biofizyki odbyło się uroczyste otwarcie laboratorium obrazowania superrozdzielczego, którego dokonali m.in. rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski oraz prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. dr hab. Wiesław I. Gruszecki. Uczestnicy mieli okazję wysłuchać fascynującej prezentacji na temat nowego sprzętu, a także zadawać pytania dotyczące jego funkcji. Spotkanie było otwarte dla wszystkich zainteresowanych.

Zakup mikroskopu superrozdzielczego z wyposażeniem do przygotowania próbek (kriostat-mikrotom) został zrealizowany w ramach grantu aparaturowego pozyskanego z dofinansowania Ministerstwa Edukacji i Nauki na lata 2023–2024 w związku z aplikacją dr. hab. Rafała Luchowskiego, prof. UMCS z Katedry Biofizyki. Dzięki otrzymanym środkom możliwy był zakup mikroskopu firmy Zeiss: LSM 980 z systemami detekcji Elyra 7 i Airyscan 2 wraz z bogatym osprzętem umożliwiającym m.in. długotrwałe pomiary przyżyciowe.

Nowy mikroskop pozwala na obrazowanie biomolekularne poza limit rozdzielczości, który jest ograniczeniem dla typowej mikroskopii optycznej. Ten unikatowy w Polsce i na świecie system pozwoli na rutynowe obrazowanie z rozdzielczością 60 nm oraz umożliwi uchwycenie szybkozmennych procesów zachodzących w żywych komórkach dzięki rejestracji obrazów z szybkością ponad 140 klatek na sekundę z niemal równie wysoką rozdzielczością.

Podczas pierwszych pomiarów naukowcy z UMCS będą chcieli zastosować tę technologię do pomiarów siatkówki oka ludzkiego, w który to temat badawczy są aktualnie najbardziej zaangażowani. Badania koncentrują się na korelacji pomiędzy obecnością i lokalizacją barwników luteiny i zeaksantyny w plamce żółtej oka człowieka a chorobami cywilizacyjnymi takimi jak starcze zwyrodnienie siatkówki (AMD – ang. *age-related macular degeneration*).

Innym ciekawym zagadnieniem, w którym „bohaterami” są również barwniki karotenoidowe, są glony ze Spitsbergenu (pozyskane przez grupę badawczą prof. Radosława Dobrowolskiego). Hipoteza badawcza naukowców z UMCS zakłada, że barwniki te pomagają glonom przetrwać w ekstremalnych warunkach termicznych.

Fot. Michał Piłat

Fot. Michał Piłat

Zakupiona w ramach tej inwestycji aparatura będzie działać na bazie technologii, która zdobyła Nagrodę Nobla z chemii w 2014 r. Z pewnością przyczyni się do wzmocnienia potencjału środowiska naukowego w naszym kraju.

Zakup mikroskopu do obrazowania biomolekularnego poza limit rozdzielczości optycznej za 4,5 mln zł został całkowicie sfinansowany ze środków budżetu państwa.

W najbliższym czasie planowane jest spotkanie warsztatowo-seminaryjne dla społeczności badawczej w celu przedstawienia możliwości nowego systemu obrazowania.

Aneta Adamska

Otwarcie pływalni w Centrum Kultury Fizycznej

9 października odbyło się uroczyste otwarcie pływalni w Centrum Kultury Fizycznej. Wydarzenie zgromadziło przedstawicieli władz UMCS, władz miejskich i samorządowych, wykonawców remontu oraz pracowników Uczelni.

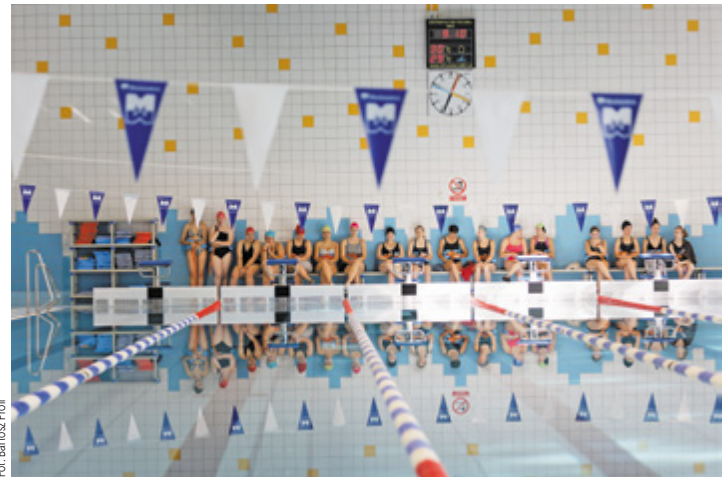
Spotkanie poprowadził dyrektor CKF dr Tomasz Bielecki, prof. UMCS, który podziękował wszystkim zaangażowanym w prace modernizacyjne. Ze specjalnymi podziękowaniami zwrócił się do rektora prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego:

„Dzięki Pańskiej inicjatywie i zaangażowaniu możliwe było przywrócenie dawnej świetności Centrum Kultury Fizycznej, co bez wątpienia znacząco wpłynie na rozwój sportu i aktywności całej społeczności akademickiej i mieszkańców Lublina. Remont obiektów sportowych to nie tylko poprawa stanu technicznego, ale także stworzenie lepszych warunków do treningów i organizacji zajęć sportowych dla studentów.

Z kolei rektor prof. Radosław Dobrowolski wyraził radość z ponownego otwarcia pływalni:

„Cieszę się, że dzisiaj w sposób symboliczny otwieramy po ponad rocznej przerwie wyremontowaną i zmodernizowaną nieckę basenową w Centrum Kultury Fizycznej UMCS. To niezwykle ważna inicjatywa z punktu widzenia rozwoju sportu akademickiego nie tylko na naszej Uczelni, ale myślę, że w całym mieście i regionie (...). Sport jest niezwykle ważnym elementem funkcjonowania Uczelni jako instytucji akademickiej. Dlatego też w bieżącej kadencji nie zabraknie kolejnych inwestycji w sport i kulturę studencką (...). Niecka basenowa prezentuje się perfekcyjnie. Spełnia wszystkie standardy, które są nakładane na tego typu obiekty. Wierzę, że posłuży studentom oraz sportowcom. Będzie także wykorzystywana komercyjnie. Przy tej okazji dziękuję panu Dariuszowi Drożdzielowi – prezesowi Firmy INS-BUD, głównemu wykonawcy za doskonałą współpracę (...). Chcę podziękować również władzom kanclerskim i kwestorskim, bo to w dużej mierze ich zasługa, że dziś możemy wspólnie świętować (...). W dalszej perspektywie zachęcam wszystkich do korzystania z tego pięknego obiektu.

Głos zabrała także kanclerz Uczelni Grażyna Elżbieta Fiok:

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

„Prace modernizacyjno-remontowe nie są rzeczą prostą. Chciałabym na ręce Pana Dyrektora CKF złożyć podziękowania całej załodze, która uczestniczyła aktywnie w tym przedsięwzięciu. Dziękuję też prezesowi Drożdzielowi za rozwiązywanie wszystkich trudnych kwestii, które czasami wymagały bardzo długich rozmów (...). Nie wiem, czy Państwo zauważyliście, ale fasada naszego budynku bardzo się zmieniła. W pierwotnym planie nie było tej zmiany, ale udało nam się wygospodarować środki. Ta fasada będzie energooszczędna i przyjazna środowisku (...).

Do zebranych kilka słów skierowali również wicemarszałek województwa lubelskiego Marek Wojciechowski oraz zastępca prezydenta Lublina ds. społecznych Anna Augustyniak.

Po części oficjalnej wydarzenia goście mogli zobaczyć pokaz aquafitness i sztafet pływackich. Niewątpliwą atrakcją był występ Adeli Piskorskiej – mistrzyni Europy w pływaniu, reprezentantki AZS UMCS.

Warto dodać, że remont pływalni rozpoczął się w lutym 2023 r. i trwał do czerwca 2024 r. Prace realizowane przez firmę INS-BUD objęły przede wszystkim wymianę niecki basenowej oraz przystosowanie układu funkcjonalno-przestrzennego do wymogów BHP i PPOŻ. Wprowadzono również wiele rozwiązań funkcjonalnych w celu dostosowania obiektu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, np. zamontowano windę i podnośnik umożliwiające osobom z niepełnosprawnościami

dostęp do pływalni. Wydzielono specjalne pomieszczenia szatniowo-sanitarne. W przestrzeni holu głównego stworzono szatnię otwartą dla osób korzystających z pływalni. Został zamontowany Elektroniczny System Obsługi Klienta (ESOK). Wymieniono także okładziny ścienne, podłogowe i sufitowe w holu głównym oraz wykonano instalacje: wentylacyjną, wodną, hydrantową, kanalizacyjną i elektryczną.

Magdalena Wołoszyn-Mróż

Konkurs plastyczny i wystawa prac o Patronce

W ramach obchodów 80-lecia UMCS na Wydziale Chemii zorganizowano Ogólnopolski konkurs plastyczny „Maria Curie-Skłodowska w moich oczach”. Do udziału w nim zgłosiło się 213 uczniów ze szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych z województw lubelskiego i mazowieckiego. Uczniowie wykonywali prace w dowolnej technice płaskiej lub przestrzennej. Inspiracją była Maria Curie-Skłodowska – jej życiorys, dokonania naukowe oraz postawa społeczna. Komisja Konkursowa wyłoniła laureatów w dwóch kategoriach: klasy IV–VI szkoły podstawowej oraz klasy VII–VIII szkoły podstawowej i wszystkie klasy szkoły ponadpodstawowej.

Wydarzenie zostało zorganizowane przez Wydział Chemii UMCS oraz Lubelski Oddział PTChem wraz z Sekcją Fizykochemii Zjawisk Międzyfazowych. Patronat honorowy nad nim objął Lubelski Kurator Oświaty. W skład Komisji Konkursowej weszły: prof. dr hab. Małgorzata Wiśniewska (przewodnicząca), dr hab. Ewa Skwarek, prof. UMCS, dr Iwona Ostolska oraz dr hab. Agnieszka Gładysz-Płaska, prof. UMCS.

Wystawa prac odbyła się 27 września w Collegium Chemicum UMCS i towarzyszyła Ogólnopolskiej Kon-

Fot. Bartosz Proń

ferencji „Maria Skłodowska-Curie – niecodzienna biografia”. W jej trakcie odbyło się uroczyste wręczenie nagród laureatom. Fundatorami nagród rzeczowych byli: dziekan Wydziału Chemii prof. dr hab. Anna Deryło-Marczewska, prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Dorota Kołodyńska, prezes Prezydium Zarządu Głównego PTChem prof. dr hab. Izabela Nowak, Lubelski Oddział PTChem, w osobach przewodniczącej prof. dr hab. Beaty Podkościelnej i wiceprzewodniczącej dr hab. Jolanty Narkiewicz-Michatek, prof. UMCS oraz Centrum Promocji UMCS reprezentowane przez dyrektor Wirginię Gieryng-Wójtowicz.

W organizację wystawy włączyli się pracownicy Biura Promocji i Popularyzacji Nauki.

Małgorzata Wiśniewska

Święto Krajowej Administracji Skarbowej

13 września Izba Administracji Skarbowej w Lublinie zorganizowała wojewódzkie obchody Dnia Krajowej Administracji Skarbowej. Podczas uroczystości wiele mówiono o pracy, zaangażowaniu, wysiłkach i sukcesach pracowników i funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej w Izbie Administracji Skarbowej w Lublinie w aspekcie realizacji misji KAS. Naszą Uczelnię w czasie wydarzenia reprezentował dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS – prorektor ds. ogólnych.

Obchody rozpoczęto od uroczystej mszy świętej w archikatedrze lubelskiej.

Następnie na pl. Litewskim miał miejsce uroczysty apel połączony z wręczeniem odznaczeń, awansów i wyróżnień pracownikom Izby Administracji Skarbowej w Lublinie.

Kolejnym punktem programu był pokaz musztry paradowej uczniów klas służby celno-skarbowej z Zespo-

łu Szkół im. Adama Naruszewicza w Janowie Podlaskim oraz umiejętności psów służbowych. Odbyły się też pokazy statycznego sprzętu do kontroli, okazów CITES i laboratorium celnego.

Krajowa Administracja Skarbowa dba o realizację dochodów z tytułu podatków, należności celnych, opłat i niepodatkowych należności budżetowych. Chroni interesy Skarbu Państwa i obszaru celnego Unii Europejskiej. Zapewnia obsługę i wsparcie podatników w prawidłowym wykonywaniu obowiązków podatkowych i celnych.

Magdalena Wołoszyn-Mróż

Wizyta Konsula Ukrainy

18 października po raz kolejny gościliśmy na naszym Uniwersytecie konsula generalnego Ukrainy w Lublinie Oleha Kutsa, który wręczył rektorowi prof. dr. hab. Radosławowi Dobrowolskiemu dyplom z podziękowaniem za „szczególny wkład w rozwój ukraińsko-polskiego partnerstwa oraz serdeczność, solidarność i wsparcie Ukrainy okazane w obliczu agresji rosyjskiej”.

Przypomnijmy, że Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej już od pierwszych dni wojny zaoferował wieloobszarową pomoc, w którą zaangażowała się cała społeczność akademicka. Działania inicjowane były zarówno formalnie (np. poprzez powołanie zespołu ds. pomocy Ukrainie i pełnomocnika rektora UMCS ds. pomocy Ukrainie), jak i oddolnie – zorganizowaliśmy ponad 300 ochotników, którzy wspierali prace koordynowane nie

Fot. Bartosz Pro

tylko przez Uczelnię, ale również instytucje publiczne, organizacje pozarządowe i szpitale. W sposób wieloaspektowy wspieraliśmy także studentów i naukowców z Ukrainy. W celu przejrzystej komunikacji powstała strona www.ukraina.umcs.pl, gdzie na bieżąco zamieszczaliśmy (po polsku i ukraińsku) aktualności związane z pomocą uchodźcom i studentom zza wschodniej granicy.

Katarzyna Skątecka

Pozegnanie Dyrektora Biblioteki Głównej UMCS

25 września, podczas ostatniego posiedzenia Rady Bibliotecznej w kadencji 2020–2024, uroczysto pożegnano odchodzącego na emeryturę dyrektora Biblioteki Głównej UMCS dr. Bogusława Kasperka. Uczestnicy spotkania wyrazili wdzięczność za jego wieloletnią pracę i wkład w rozwój biblioteki, wspominając liczne osiągnięcia oraz pozytywne zmiany, które wprowadził.

Dr Bogusław Kasperk został powołany na dyrektora Biblioteki UMCS w 1998 r. Okres jego urzędowania obfitował w wiele zmian w zakresie struktury i funkcjonowania uczelnianej biblioteki. Wśród największych sukcesów wymienić trzeba m.in. rozpoczęcie w BG digitalizacji cennych zbiorów bibliecznych i utworzenie w 2008 r. Biblioteki Cyfrowej UMCS. Ta internetowa baza danych umożliwia udostępnianie w sieci zdigitalizowanych tradycyjnych zbiorów bibliecznych, zapewniając do nich łatwy dostęp.

Kolejnym etapem prac było przystąpienie do projektu Lubelska Biblioteka Wirtualna (dofinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2007–2013). Liderem inicjatywy realizowanej w latach 2010–2015 była Gmina Lublin, natomiast partnerami były biblioteki KUL, UMCS, Uniwersytetu Medycznego oraz Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego i Miasto Zamość.

Kolejnym przedsięwzięciem zrealizowanym z sukcesem w 2021 r. przez zespół biblieczny pod kierownictwem dyrektora B. Kasperka był zakup oprogramowania Omega-PSIR. Następstwem tego było utworzenie podstaw i wdrożenie Bazy Wiedzy UMCS – systemu rejestrującego informacje o dorobku naukowym pracowników, doktorantów i studentów. Dane te gromadzone są zgodnie z wymogami określonymi dla oceny pracowników i jednostek naukowych.

Pod koniec 2021 r. Biblioteka Główna UMCS przystąpiła do ogłoszonego przez Bibliotekę Narodową konkursu pn. „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025”. W wyniku tego została wytypowana do bezpłatnego wdrożenia i korzystania z ALMA – nowoczesnego, działającego w chmurze systemu, obejmującego realizację wszystkich procesów

Źródło: Biblioteka Główna UMCS

Źródło: Biblioteka Główna UMCS

bibliecznych, współpracującego z wyszukiwarką zasobów PRIMO, która integrując zbiory tradycyjne i elektroniczne, umożliwia czytelnikowi równoczesne przeszukiwanie różnych form katalogów i e-źródeł. System ten wdrożono w Bibliotece Głównej UMCS już po roku. Nowe rozwiązanie zastąpiło przestarzały elektroniczny katalog VTLS Virtua, który funkcjonował od 1995 r.

Należy dodać, że z początkiem października na stanowisko dyrektora Biblioteki Głównej UMCS została powołana mgr Urszula Poślada – od ponad 30 lat związana z bibliotekarstwem. W 1993 r. rozpoczęła pracę w bibliotece Wydziału Pedagogiki i Psychologii UMCS, a następnie na stałe związała się z BG UMCS. Przeszła przez wszystkie szczeble hierarchii zawodowej – od młodszego bibliekarza do starszego kustosa dyplomowanego. Przez wiele lat pełniła również funkcję zastępcy dyrektora Biblioteki Głównej. Jej bogate doświadczenie oraz zaangażowanie z pewnością przyczynią się do dalszego rozwoju jednostki.

*Urszula Poślada
Magdalena Drwal*

Ambasador Republiki Czeskiej z wizytą na UMCS

12 września Uczelnię odwiedzili ambasador Republiki Czeskiej Břetislav Dančák oraz II sekretarz i szefowa protokołu Karolína Ščerbej. W spotkaniu udział wzięli organizatorzy wizyty: konsul honorowy Republiki Czeskiej w Lublinie Bogdan Łukasik i sekretarz konsulatu Amanda Twaróg oraz rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką prof. dr hab. Zbigniew Pastuszek i prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. dr hab. Wiesław Gruszecki.

Podczas rozmów poruszano tematy istotne z punktu widzenia kooperacji polsko-czeskich instytucji na-

Fot. Michał Piłat

uki i kultury. Rektor UMCS zaprosił ambasadora Břetislava Dančáka, który posiada także osobiste związki z naszą Uczelnią, ponieważ prowadził zajęcia dla studentów na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa, do udziału w uroczystościach jubileuszowych z okazji 80-lecia Uniwersytetu. Ambasador zadeklarował chęć złożenia kolejnej wizyty roboczej na UMCS, której celem będzie poszerzenie współpracy naukowej z czeskimi ośrodkami akademickimi. Warto wspomnieć, że nasza Uczelnia ściśle współpracuje już z czeskim Uniwersytetem Pałacckiego w Ołomuńcu.

Katarzyna Skątecka

Międzynarodowy projekt wsparcia dzieci

W dn. 24–26 września w Instytucie Pedagogiki odbyło się spotkanie inauguracyjne międzynarodowy projekt naukowo-wdrożeniowy pt. „Quality Education and Welfare for Children in Vulnerable Life Situations: Developing and Assuring Staff Competences for Holistic Support Systems in Ukraine, Poland, and Sweden” (QEW-CVLS). Celem projektu, koordynowanego przez Örebro University w Szwecji, jest rozwój wiedzy i badań, praktyczne wdrożenie rekomendacji oraz stworzenie wszechstronnych systemów w zakresie wsparcia dzieci w trudnych sytuacjach życiowych w Polsce, Ukrainie i Szwecji.

Projekt QEW-CVLS, finansowany przez Swedish Institute w ramach SI Baltic Sea Neighbourhood Programme, realizowany jest przez konsorcjum uczelni z Polski, Szwecji i Ukrainy. W jego skład wchodzi m.in. Instytut Pedagogiki UMCS, Melitopol State Pedagogical University oraz Kryvyi Rih State Pedagogical University.

Fot. Michał Piłat

Koordynatorem działań po stronie UMCS jest dr Dorota Chimicz z Katedry Psychopedagogiki Specjalnej, która odpowiada za wdrażanie projektu oraz przygotowanie polskiego wkładu w międzynarodowe przedsięwzięcie. W realizacji zadań wspiera ją Centrum Współpracy Międzynarodowej UMCS, które zapewnia cenną pomoc organizacyjną i merytoryczną.

Podczas spotkania w Lublinie partnerzy omawiali szczegóły realizacji oraz harmonogram działań na najbliższe lata. Jednym z punktów programu były wizyty studyjne w miejskich placówkach oświatowych.

Instytut Pedagogiki UMCS

Współpraca między UMCS a firmą SonUx

14 października rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski i prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. dr hab. Wiesław Gruszecki spotkali się z Hope Young – przedstawicielką spółki SonUx z Austin w Teksasie w USA. W spotkaniu uczestniczył również dr hab. Krzysztof Stachyra, prof. UMCS.

Rozmowy dotyczyły podpisania umowy ramowej o współpracy między UMCS a SonUx – spółką partnerską Biomedical Music Solutions (<https://biomedicalmusic.com/>). Obie firmy zostały utworzone i są reprezentowane przez Hope Young. Ich celem jest opracowywanie nowatorskich, niefarmaceutycznych technologii, które rewolucjonizują możliwości wykorzystania dźwięku w urządzeniach biomedycznych na całym świecie.

Biomedical Music Solutions wspiera setki tysięcy pacjentów w ponad 200 szpitalach w 22 krajach świata. BMS jest również znana z opracowania oprogramowa-

Fot. Michał Piłat

nia bazującego na koncepcji Music-Assisted Therapy™ (MAT), wykorzystującego spersonalizowaną muzykę ukierunkowaną na konkretne obszary mózgu odpowiedzialne za chodzenie i równowagę. Firma SonUx specjalizuje się w opracowaniu technologii umożliwiającej włączenie i szkolenie sztucznej inteligencji w tym zakresie.

Umowa jest wstępem do połączenia potencjału badawczego Uniwersytetu z doświadczeniem w zakresie opracowywania i wdrażania innowacyjnych rozwiązań w obszarze terapii na rynkach międzynarodowych. Nasza Uczelnia została wybrana z uwagi na wysoko wykwalifikowaną kadrę naukową oraz nowoczesne zaplecze badawcze.

Krzysztof Stachyra

Ambasador Austrii na UMCS

14 października z wizytą w Lublinie przebywał ambasador Austrii Andreas Stadler. Wspólnie z dyrektorem Austriackiego Forum Kultury Arnoldem Obermayrem oraz konsulem honorowym Republiki Austrii w Lublinie Piotrem Majchrzakiem odwiedził także nasz Uniwersytet.

W spotkaniu z gośćmi wzięli udział rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski oraz prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. dr hab. Wiesław Gruszecki. Rozmowy dotyczyły potencjalnych możliwości współpracy z austriackimi instytucjami w zakresie projektów akademickich i kulturalnych.

Wizyta zagranicznych gości w Lublinie związana była z przybyciem do miasta delegacji Austriackiego Czarnego Krzyża. Ambasador spotkał się też z wicewojewodą lubelskim Wojciechem Wołochem.

Katarzyna Skątecka

Fot. Michał Piłat

Fot. Magdalena Drwal

Archiwum Patrycji Brygoła

UMCS na Salonach Maturzystów

Tegoroczne targi edukacyjne w ramach Salonu Maturzystów Perspektywy 2024 odbyły się pod hasłem „Tu matura spotyka się ze studiami?”. Podczas wydarzeń, które miały miejsce w każdym województwie, swoją ofertę zaprezentowały uczelnie z całej Polski oraz z zagranicy. Już po raz 18. Salony Maturzystów były doskonałą okazją do wymiany doświadczeń, nawiązania wartościowych relacji oraz uzyskania informacji na temat zmian w nowoczesnej edukacji.

Na stoisku Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej kandydaci na studia, nauczyciele, pedagodzy oraz rodzice uczniów mieli możliwość zapoznania się m.in. z bogatą ofertą edukacyjną Uczelni oraz zasadami rekrutacji na rok akademicki 2025/2026. Na miejscu odwiedzający dowiedzieli się również więcej o możliwościach rozwoju osobistego w trakcie studiów oraz życiu w Lublinie. Z myślą o uczestnikach przygotowaliśmy przestrzeń do rozmowy z pracownikami zajmującymi się planowaniem i realizowaniem ścieżki edukacji i kariery.

Każdorazowo program targów obejmował m.in. prezentacje oferty edukacyjnej uczelni na rok 2025/2026 oraz omówienie przyszłorocznego egzaminu dojrzałości. Maturzyści uczestniczyli w wykładach prowadzonych przez ekspertów Okręgowych Komisji Egzaminacyjnych z zakresu języka polskiego, matematyki, języków obcych oraz przedmiotów dodatkowych. Tematy wykładów dotyczyły deklaracji maturalnych, terminów oraz istotnych kwestii związanych z egzaminami z przedmiotów obowiązkowych.

W wyjazdowych Salonach Maturzystów Perspektywy 2024 wzięli udział pracownicy Centrum Promocji (Magdalena Drwal – koordynatorka spotkań z kandydatami na studia, Patrycja Brygoła, Małgorzata Czarnomska) oraz Biura Rekrutacji (Monika Piątek, Taras Bondarenko). W bieżącym roku, dzięki zacieśnieniu współpracy w ramach Związku Uczelni Lubelskich z akademickim Lublinem, wzięliśmy udział w rekordowej liczbie wydarzeń. Tegoroczne spotkania odbyły się: 9 i 10 września w Lublinie; 13 września w Białymstoku; 16 i 17 września w Łodzi; 17 września w Olsztynie; 18 września w Kielcach; 19 i 20 września w Gliwicach; 23 i 24 września w Krakowie; 26 i 27 września w Warszawie oraz 26 i 27 września w Rzeszowie.

Patronat honorowy nad Salonem Maturzystów Perspektywy 2024 sprawowali: Barbara Nowacka – minister edukacji, Dariusz Wieczorek – minister nauki oraz prof. dr hab. Bogumiła Kaniewska – przewodnicząca KRASP.

Magdalena Drwal

Fot. Jakub Zieliński

Jubileuszowy bieg „80 okrążeń – 80 lat UMCS”

Za nami niezwykle sportowe wydarzenie, podczas którego nie tylko uczciliśmy jubileusz Uczelni, ale także wsparliśmy szczytny cel. 28 października na pl. Marii Curie-Skłodowskiej już po raz siódmy odbył się bieg wokół pomnika naszej Patronki.

Wydarzenie zgromadziło liczne grono miłośników sportowej rywalizacji. Uroczyste zainaugurowali je prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS, który następnie razem z prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Dorotą Kołodyńską wziął czynny udział w biegu, oraz dyrektor Centrum Kultury Fizycznej dr Tomasz Bielecki, prof. UMCS. Zasady uczestnictwa przybliżył natomiast przedstawiciel grupy UMCS Biega dr hab. Przemysław Matuła, prof. UMCS.

Bieg miał formę sztafety, w której każdy z biegaczy – studentów, pracowników i absolwentów – musiał

Fot. Bartosz Proll

pokonać 2 okrążenia liczące około 150 m. Trasa biegu wiodła wokół wewnętrznego placu okalającego pomnik Marii Curie-Skłodowskiej. Dystans można było przebiec, przetruchtać lub po prostu przejść. Odnotowany został łączny czas wszystkich zawodników. Na koniec uczestnicy otrzymali pamiątkowe medale wykonane w technice druku 3D.

Inicjatywa była połączona z akcją charytatywną na rzecz Hospicjum im. Małego Księcia w Lublinie. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Centrum Kultury Fizycznej i grupę UMCS Biega w ramach jubileuszu 80-lecia Uniwersytetu.

Magdalena Cichocka

Spotkanie informacyjne dla studentów zagranicznych

9 października w Centrum ECOTECH-COMPLEX odbyło się spotkanie informacyjne dla studentów zagranicznych, którzy rozpoczynają lub kontynuują studia w UMCS w roku akademickim 2024/2025.

Inicjatywa miała na celu przedstawienie cudzoziemcom praktycznych informacji oraz ważnych wskazówek dotyczących funkcjonowania w Polsce, które są szczególnie potrzebne na początku roku akademickiego. W spotkaniu wzięli udział m.in. pracownik Narodowego Funduszu Zdrowia, który przedstawił warunki

ubezpieczenia zdrowotnego obowiązującego studentów cudzoziemców, reprezentant Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego (z Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców), który wyjaśnił, jak przebiega proces legalizacji pobytu na terytorium RP, oraz pracownicy Urzędu Miasta Lublin (z Referatu Wspierania Akademickości), którzy zaprezentowali ofertę akademicką Lublina skierowaną do studentów zagranicznych.

Uczestnicy mieli okazję poznać zasady udziału w zagranicznych wymianach studenckich oraz realizacji praktyk w ramach programu Erasmus+. Doradca zawodowy z Biura Rozwoju Kompetencji UMCS zaprezentował, jak wykorzystać czas studiów do budowania swojej pozycji na rynku pracy.

Organizatorem wydarzenia było Biuro ds. Obsługi Studiów i Studentów Zagranicznych Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów UMCS. Inicjatywa była skierowana do studentów, którzy komunikują się i studiują w języku polskim. Spotkanie dla studentów anglojęzycznych odbyło się 24 października.

Magdalena Wołoszyn-Mróz

Ogólnopolska Konferencja Naukowa Stowarzyszenia Muzeów Uczelnianych

W dni. 23–25 października w Lublinie odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa Stowarzyszenia Muzeów Uczelnianych „Obiekty Wiedzy. Uczelniane zbiory muzealne jako narzędzia edukacyjne”, w której udział wzięło ponad 120 uczestników z 70 podmiotów muzealnych działających w ramach Stowarzyszenia.

Pierwszego dnia gospodarzem spotkania była Politechnika Lubelska, a obrady odbywały się we Wschodnim Innowacyjnym Centrum Architektury PL.

Kolejny dzień rozpoczął się od zwiedzania Muzeum Zoologicznego UMCS. Następnie obrady prowadzono w Centrum ECOTECH-COMPLEX, a zainaugurował je prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS.

Ostatniego dnia w Centrum Transferu Wiedzy KUL zorganizowana została sesja posterowa. Obrady odbywały się w trzech panelach: „Inkluzywne uczelnie. Kolekcje jako narzędzie do budowania relacji i społeczności”, „Mu-

Źródło: www.facebook.com/p/Stowarzyszenie-Muzeow-Uczelnianych

zea uczelniane – centra edukacji” oraz „Rola dydaktyczna kolekcji uczelnianych i muzeów w strukturach uczelni”, w ramach których wystąpiło trzech przedstawicieli UMCS. Mgr Piotr Błaszczak z Biblioteki Głównej wygłosił referat pt. „Biblioteka uniwersytecka – nie tylko książka naukowa”, dr Jacek Chobotow przybliżył uczestnikom wyjątkową kolekcję naszej Uczelni w wystąpieniu „Muzeum zoologiczne – świat zwierząt w pigułce”, a dr Piotr Sagan w prezentacji „Edukacyjny charakter Muzeum Instytutu Fizyki UMCS” opowiedział o ciekawych zbiorach, które możemy podziwiać w gmachu tzw. Starej Fizyki.

Konferencja została objęta honorowym patronatem Rektora UMCS, Rektora Politechniki Lubelskiej, Rektora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II i Rektora Uniwersytetu Medycznego w Lublinie.

Projekt „Inkluzywne uczelnie. Kolekcje jako narzędzie do budowania relacji ze społecznością lokalną” został dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji i Nauki w ramach Programu Doskonała Nauka II.

Anna Dubis

Wspominamy tych, którzy odeszli

Tradycyjnie w okresie przed zaduszkami przedstawiciele wspólnoty akademickiej naszej Alma Mater odwiedzili cmentarz przy ul. Lipowej, by złożyć hołd zmarłym rektorom Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. 30 października rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, prorektorzy – prof. dr hab. Dorota Kołodyńska, prof. dr hab. Zbigniew Pastuszek i dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS, pracownicy Centrum Prawno-Organizacyjnego oraz studenci złożyli kwiaty i zapalili znicze na grobach: prof. Henryka Raabego, prof. Józefa Szymańskiego, prof. Stanisława Uziaka, prof. Zbigniewa Lorkiewicza, prof. Eugeniusza Gąsiora,

Fot. Michał Piłat

prof. Zdzisława Cackowskiego, prof. Grzegorza L. Seidle-
ra, prof. Adama Paszewskiego, prof. Tadeusza Baszyńskiego,
prof. Wiesława Skrzydły i prof. Kazimierza Goebła.

Katarzyna Skatecka

Kiedyś pisaliśmy o...

W październiku po wakacjach wracają do nas studenci. Uczelnia znów zaczyna tętnić życiem i młodzieńczą energią. Już od 80 lat ma wtedy miejsce uroczysta inauguracja nowego roku akademickiego, która symbolicznie otwiera nowy etap życia całej społeczności uniwersyteckiej. W tym roku inauguracja miała wyjątkowy charakter, a to ze względu na jubileusz naszej Alma Mater – stanowiła doskonałą okazję do przypomnienia początków funkcjonowania UMCS oraz przyjrzenia się jego rozwojowi na przestrzeni dekad. My w tym numerze „Wiadomości Uniwersyteckich” także sięgamy do przeszłości, aby pokazać, jak świętowaliśmy rozpoczęcie roku akademickiego w minionych latach.

Redakcja

Zamiejscowe jednostki dydaktyczne UMCS.

Część I

Na mapie południowo-wschodniej Polski można znaleźć kilka miast poza Lublinem, które miały ścisły związek z naszą Alma Mater, i nie chodzi tu bynajmniej o geograficzne pochodzenie kształconych studentów. Otóż od lat 60. minionego wieku UMCS tworzył w innych miastach zamiejscowe jednostki organizacyjne o charakterze dydaktycznym – punkty konsultacyjne, filie lub wydziały zamiejscowe. Kwestie te ma przybliżyć niniejszy artykuł, przy czym z uwagi na ograniczenia redakcyjne ma on charakter przeglądowy. Kilka z przedstawionych tu jednostek dydaktycznych zostało już szerzej przedstawionych na łamach „Wiadomości Uniwersyteckich”¹ i pozostaje mieć nadzieję, że historia innych również zostanie w przyszłości opisana.

Powody tworzenia różnego rodzaju pozamiejscowych uczelnianych jednostek dydaktycznych były czysto praktyczne. Po kilkunastu latach, które minęły od zakończenia II wojny światowej, wreszcie dało się zauważyć, że ogromnym wysiłkiem Polska zaczęła się odbudowywać. Niestety sytuacja w niektórych sferach nie wyglądała zbyt dobrze. Mianowicie odczuwano dotkliwy brak kadry pedagogicznej i fachowo przygotowanych pracowników administracji.

Z uwagi na różne problemy wielu zainteresowanych nie mogło uzyskać odpowiedniego dostępu do uniwer-

sytetów, które znajdowały się w większych miastach wojewódzkich. Naprzeciw ich potrzebom wyszedł Minister Szkolnictwa Wyższego, uchwalając 5 listopada 1958 r. ustawę o szkołach wyższych, w myśl której każda uczelnia mogła posiadać wydziały funkcjonujące poza miejscem swojej siedziby w celu prowadzenia studiów dla pracujących zawodowo, studiów podyplomowych i innych. Mogły one działać w powiązaniu z zakładami produkcyjnymi, ale ich powstanie każdorazowo zatwierdzać miał Minister Szkolnictwa Wyższego na wniosek senatu uczelni².

Rok później rozporządzeniem Ministra z 2 listopada 1959 r. powołano do życia Zawodowe Studia Administracyjne (ZSA), które miały kształcić pracowników administracji państwowej³. Jak wynika z zachowanych dokumentów, w związku ze wspomnianymi normatywnymi władze UMCS wyszły przyczepnie z inicjatywą organizowania tzw. punktów konsultacyjnych, które miały kształcić pracowników różnego rodzaju placówek w mniejszych miastach. Ministerstwo zatwierdziło projekt, przy czym podkreśliło, że nie mogą to być samodzielne jednostki organizacyjne, tylko podległe uczelnianemu Zawodowemu Studium Administracyjnemu⁴. Wychodząc nieco w przód, warto dodać, że na ogół to

1 M.in.: A. Wydra, *Dwa semestry w Białej Podlaskiej*, „Wiadomości Uniwersyteckie” nr 7/176 (2011); M. Kuchciak, *Wyższe Studium Nauczycielskie UMCS – dwa lata istnienia*, „WU” nr 8/198 (2013); A. Borkowski, *Z dziejów Punktu Konsultacyjnego UMCS w Radomiu (1976–1985)*, „WU” nr 9/269 (2020); A. Borkowski, *Powstanie i pierwszy rok funkcjonowania Studium Zaocznego UMCS w Zamocisku (1961–1962)*. Cz. I, „WU” nr 6/299 (2023); Cz. II, „WU” nr 7/300 (2023).

2 Art. 12, 13 i 15 ustawy o szkołach wyższych z 5 XI 1958 r. w rozumieniu obwieszczenia Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego z 15 IV 1965 r. Dz.U. z 1965 r., nr 16 poz. 114.

3 Dziennik Urzędowy Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego i Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej dla Pracowników Nauki z 1959 r., nr 11 poz. 42.

4 AUMCS, Punkty konsultacyjne UMCS, sygn. 1, Pismo Departamentu Studiów Uniwersyteckich do Rektora UMCS, DSU-V-1-08b/28/60, 15 IX 1960 r.

władze poszczególnych miast lub zakładów produkcyjnych zwracały się do UMCS z prośbą o organizację punktów konsultacyjnych, w związku z czym musiały one każdorazowo zapewniać odpowiednie warunki lokalowe i materialne do prowadzenia postulowanych zajęć, a także partycypować w ponoszonych kosztach.

Dzięki decyzji Ministerstwa już w 1959 r. władze naszej Uczelni rozpoczęły tworzenie punktu konsultacyjnego ZSA w Rzeszowie. Następnie na prośbę tamtejszego prezydium WRN w roku akademickim 1964/1965 wprowadzono 2-letnie uzupełniające studia magisterskie dla absolwentów ZSA, zaś od roku akademickiego 1965/1966 nowy kierunek – prawo (Studium Zaoczne Prawa). W związku z potrzebą kształcenia ekonomistów w maju 1966 r. pomiędzy UMCS a Wyższą Szkołą Ekonomiczną w Krakowie zawarte zostało porozumienie, na mocy którego ta ostatnia zaczęła prowadzić w Rzeszowie zawodowe studia zaoczne ekonomiki przemysłu i ekonomiki handlu, zaś UMCS – zawodowe studia ekonomiki rolnictwa.

W kwietniu 1969 r. w Rzeszowie utworzona została Filia UMCS, a w jej ramach Zawodowe Studium Administracyjne i Zawodowe Studium Ekonomiczne. W związku z „dublowaniem” kierunków kształcenia Minister nakazał likwidację dotychczas istniejącego oddziału UMCS. Wskutek podjętych starań o równoległe funkcjonowanie i filii, i punktu konsultacyjnego jeszcze do 1980 r. prowadzono w tym ostatnim nauczanie na kierunkach prawo i 2-letnia administracja uzupełniająca, ale ostatecznie od tego roku punkt konsultacyjny był stopniowo wygaszany, zaś jego funkcje przejęła wspomniana Filia UMCS w Rzeszowie, która funkcjonowała do 2001 r., kiedy to m.in. właśnie z niej utworzony został samodzielny Uniwersytet Rzeszowski.

W związku z potrzebą podnoszenia kwalifikacji przez pracowników przemysłu, szkolnictwa czy też administracji państwowej UMCS utworzył w 1966 r. w Tarnobrzegu punkt konsultacyjny zaocznych studiów ekonomicznych, przeznaczony m.in. dla pracowników zakładów w Tarnobrzegu, Mielcu i Huty Stalowa Wola.

Podobny problem z wykształceniem personelu miała Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego w Mielcu, dlatego też od 1974 r. miejscowe władze usiłowały zainteresować UMCS sprawą utworzenia takiego samego punktu konsultacyjnego z siedzibą w Mielcu. Udało się to dopiero w 1978 r., gdy stwierdzono, że w Tarnobrzegu wykształcono już odpowiednią liczbę pracow-

Fot. Waldemar Siepieniak, źródło: Muzeum UMCS

ników, dlatego tamtejszy punkt konsultacyjny został zawieszony, a od roku akademickiego 1978/1979 przeniesiony do Mielca. Z zachowanej w zasobie Archiwum UMCS dokumentacji wynika, że punkt działał do 1982 r.

Kolejny punkt konsultacyjny, tym razem Wieczorowego Studium Chemii (prowadzony przez Wydział Matematyczno-Fizyczno-Chemiczny UMCS), Uczelnia uruchomiła w 1967 r. w Puławach, w porozumieniu z lokalnymi Zakładami Azotowymi, przeznaczony zaś był dla miejscowych pracowników. Umowa wygasła 25 stycznia 1975 r.

W lutym 1973 r. władze Wyższej Oficerskiej Szkoły Lotniczej im. Jana Krasickiego w Dęblinie zwróciły się do rektora UMCS prof. Wiesława Skrzydły z prośbą o utworzenie przy szkole punktu konsultacyjnego ZSA. Niestety w zachowanej w Archiwum UMCS dokumentacji brakuje informacji, czy faktycznie do tego doszło i kiedy. Wiadomo natomiast, że prawdopodobnie w roku akademickim 1975/1976 rozpoczęto kształcenie pracowników szkoły na kierunku pedagogika w zakresie wychowania obronnego, chociaż oficjalna umowa na otwarcie takiego punktu została zawarta w listopadzie 1980 r.

Zmniejszone zainteresowanie powyższym kierunkiem skutkowało jego likwidacją i otwarciem w 1983 r. 4-letnich magisterskich studiów stacjonarno-zaocznych w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej. Trzy lata później władze WOSL wyszły z inicjatywą wprowadzenia stacjonarno-zaocznych 3-letnich studiów uzupełniających w zakresie pedagogiki, przeznaczonych dla podoficerów. Oddział w Dęblinie działał co najmniej do 1999 r.

Jarosław był kolejnym miastem, w którym utworzono punkt konsultacyjny UMCS. Powstał w 1975 r. przy Zakładach Przemysłu Spożywczego „San” na wniosek

↑ Podpisanie porozumienia o współpracy między UMCS a wojewodą białkopodlaskim (13 października 1977 r.)

Źródło: Muzeum UMCS

↑ Doc. Tadeusz Hoff, prorektor ds. Filii UMCS w Rzeszowie (1972–1974)

naczelnika powiatu i władz PZPR, zaś jego celem było kształcenie pracowników zakładów spożywczych oraz nauczycieli biologii po SN. Zajęcia na 5-letnich studiach wieczorowych na kierunku chemia podstawowa i stosowana prowadził Instytut Chemii.

Już w maju 1976 r. Wojewódzka Spółdzielnia Spożywców „Społem” w Przemyśle wystąpiła do władz UMCS z prośbą o rozszerzenie oferty punktu konsultacyjnego Uczelni w Jarosławiu o zaoczne 3,5-letnie studia z ekonomiki społecznej. Studia tego typu rozpoczęły funkcjonowanie od roku akademickiego 1976/1977. Asumpt do kolejnej rozbudowy punktu o nowy kierunek pojawił się w 1980 r. na wniosek wojewody przemyskiego w związku z potrzebą kształcenia w zakresie administracji. Decyzją Ministerstwa ZSA w Jarosławiu rozpoczęły działalność od roku akademickiego 1982/1983. Niestety brak w zachowanej dokumentacji informacji o funkcjonowaniu punktu po roku 1985.

Również w roku akademickim 1976/1977 utworzono następne dwa punkty konsultacyjne UMCS – w Stalowej

Źródło: Muzeum UMCS

↑ Prof. Jan Szreniawski, prorektor ds. Filii UMCS w Rzeszowie

Woli i Radomiu. Pierwszy z nich był efektem współpracy z Kombinatem Przemysłowym Huty „Stalowa Wola”. W myśl zawartego porozumienia, na bazie tzw. Wydzielonej Grupy Studentów podległej Filii UMCS w Rzeszowie, przy kombinacie w Stalowej Woli utworzono punkt konsultacyjny studiów zaocznych Wydziału Ekonomicznego w zakresie studiów ekonomicznych (ekonomika i organizacja produkcji). Jednostka zakończyła działalność w 1989 r. z uwagi na problemy z rekrutacją chętnych.

Z kolei jeśli chodzi o punkt konsultacyjny UMCS w Radomiu, jego powstanie wynikało z porozumienia z władzami województwa radomskiego i tamtejszej Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej, które zainteresowane były prowadzeniem w mieście zaocznych studiów administracyjnych. Punkt został utworzony przy Urzędzie Wojewódzkim w Radomiu i prawdopodobnie po 1985 r. przestał funkcjonować.

UMCS miał również ugruntowaną współpracę z władzami Białej Podlaskiej. Mianowicie na mocy zarządzenia Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego z 3 czerw-

ca 1969 r. w mieście tym zorganizowano filię UMCS, którą miały być Wyższe Studia Nauczycielskie. Geneza powstania WSN związana była ze wspomnianymi na początku tekstu problemami z odpowiednim przygotowaniem kadry pedagogicznej do nauczania. Środkiem wiodącym do poprawy tego stanu rzeczy miały być 2-letnie studia nauczycielskie oraz 3-letnie wyższe studia nauczycielskie, mające zapewniać pełniejsze wykształcenie.

Celem istnienia WSN w Białej Podlaskiej było przygotowywanie nauczycieli WF do pracy w szkołach podstawowych i zasadniczych zawodowych. Utworzono dwie sekcje:

- „1) wychowanie fizyczne z kierunkiem wychowanie fizyczne z nauczaniem początkowym;
- 2) nauczanie początkowe z kierunkami: nauczanie początkowe z wychowaniem fizycznym oraz nauczanie początkowe z zajęciami praktyczno-technicznymi⁵”.

Po dwóch semestrach funkcjonowania wspomniana filia została w sierpniu 1970 r. przejęta przez Akademię Wychowania Fizycznego w Warszawie w myśl zarządzenia Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego z 29 czerwca 1970 r.

Nasza Alma Mater po kilku latach „powróciła” do Białej Podlaskiej. Właśnie w tym mieście od roku akademickiego 1977/1978 zaczął funkcjonować punkt konsultacyjny UMCS w zakresie ZSA. Należałoby uściślić, że na początku został zlokalizowany w Zespole Szkół Zawodowych nr 2 w Międzyrzeczu Podlaskim, a dopiero z czasem zaczął korzystać z pomieszczeń filii AWF w Białej Podlaskiej.

Z kolei od 1978 r. wojewoda białskopodlaski usiłował przekonać UMCS do utworzenia na bazie wspomnianej filii AWF punktu konsultacyjnego wyższych studiów zawodowych w zakresie nauczania początkowego. Nawał pracy i trudności etatowe Wydziału Pedagogiki i Psychologii, który miał sprawować nad nim pieczę, spowodowały, że punkt ten nie powstał. W 1982 r., w związku ze zmniejszaniem się liczby studentów, zaczęto wygaszać ZSA. Warto jednak dodać, że w grudniu 1987 r. na UMCS gościł I sekretarz KW PZPR w Białej Podlaskiej Józef Oleksy, proponując władzom Uczelni uruchomienie w tym mieście punktu konsul-

tacyjnego prawa, administracji i ekonomii. Podjęte ze strony UMCS starania nie przyniosły jednak rezultatu.

Innym rodzajem zamiejscowego oddziału UMCS było utworzone w lipcu 1961 r. Studium Zaoczne UMCS w Zamościu, które pełniło funkcję punktu konsultacyjnego. Zorganizowano w nim następujące kierunki: pedagogika, matematyka, geografia i biologia. Oferta skierowana była przede wszystkim do nauczycieli, zaś czas trwania nauki miał wynosić 5 lat. Od 1963 r. w Zamościu prowadzone były również zajęcia w ramach ZSA.

Jeszcze w czasie funkcjonowania Studium Zaoczne, w myśl rozporządzenia Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego z 6 czerwca 1970 r., przystąpiono do organizacji w Zamościu WSN, które w założeniu miało być filią UMCS⁶. Jego uruchomienie było przewidziane na rok akademicki 1972/1973. Miały tam funkcjonować kierunki: język rosyjski, wychowanie obywatelskie, wychowanie muzyczne z zajęciami technicznymi, matematyka z fizyką i nauczanie początkowe. Senat przyjął wprawdzie wniosek o utworzenie tam oddziału do zatwierdzenia, jednakże wobec niespójności w zachowanych dokumentach archiwalnych można wysnuć hipotezę, że ośrodek ten ostatecznie nie powstał, zaś jego zadanie realizował tamtejszy punkt konsultacyjny, przy czym w toku jego działalności zmieniały się kierunki nauczania. Punkt ten istniał przynajmniej do roku 1987.

Warto dodać, że nie wszystkie inicjatywy dotyczące powstawania zamiejscowych jednostek dydaktycznych UMCS z lat 60. i 70. zostały zrealizowane. Odmownie potraktowano prośbę władz Chełma z 1969 r. o uruchomienie w tym mieście punktu konsultacyjnego Wydziału Prawa z uwagi na brak wystarczającej liczby chętnych oraz prośbę z 1975 r., która dotyczyła również punktu konsultacyjnego (lub filii), ale przeznaczonego dla nauczycieli języka polskiego i matematyki. W tym przypadku decyzja wynikała z nadmiernego obciążenia kadry dydaktycznej obowiązkami. Ponadto Ministerstwo Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki nie zgodziło się w 1973 r. na postulowane przez władze WRN w Lublinie uruchomienie punktu konsultacyjnego ZSA w Radzynie Podlaskim.

Michał Kuchciak

⁵ Zarządzenie Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego z 3 VI 1969 r.

⁶ AUMCS, WSN UMCS, sygn. Z 104a/1, Pismo Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego do Rektora UMCS z 6 VI 1970 r.

Współdziałanie fundamentem istnienia Uniwersytetu

Rozmowa z prof. dr hab. Ewą Maj z Wydziału Politologii i Dziennikarstwa UMCS

Przy okazji jubileuszu 80-lecia UMCS chciałam porozmawiać z Panią Profesor o Wydziale Politologii i Dziennikarstwa. Zanim jednak przejdziemy do historii jednostki, przywołajmy wspomnienia z czasów Pani studiów i pracy na Uczelni.

W 1976 r. rozpoczęłam studia historyczne. Wybór kierunku był spowodowany przede wszystkim moją pasją do historii, a także gotowością do postrzegania historii poprzez jednostkę i jej obecność w dziejach Polski i świata. Z kolei wybór UMCS wiązał się z tym, że wielu członków mojej rodziny i przyjaciół studiowało na tej Uczelni. Nie bez znaczenia był też fakt, że Uniwersytet w tamtym czasie dynamicznie się rozwijał, m.in. pod względem infrastrukturalnym. W centrum miasteczka akademickiego powstawał najwyższy budynek, czyli rektorat. To było coś nowego i niesłychanie pięknego. Nie miałam żadnych wątpliwości, że podjęłam dobre decyzje co do wyboru kierunku i Uczelni.

W trakcie studiów mieliśmy trudności w dostępie do źródeł. Największe kłopoty sprawiało zdobycie niezbędnych książek. Na szczęście lubelskie biblioteki, w tym nasza Biblioteka Główna, były bardzo dobrze wyposażone. Posiadały w swoich zbiorach egzemplarze obowiązkowe, ale było ich za mało, biorąc pod uwagę liczbę studentów na roku. W związku z tym musieliśmy

dzielić się książkami. Nieraz trzeba było zapisywać się w kolejkę, aby móc z danej publikacji skorzystać w czytelni i zrobić odręczne notatki.

Jak większość moich koleżanek i kolegów wybrałam specjalizację nauczycielską, dlatego po trzecim roku studiów musiałam odbyć praktyki pedagogiczne w szkole podstawowej i średniej. To była świetna szansa na sprawdzenie, czy rzeczywiście posiadam predyspozycje do wykonywania zawodu nauczyciela.

Na początku naszej rozmowy powiedziała Pani, że nie miała żadnych wątpliwości co do wyboru kierunku studiów i Uczelni. Czy tak samo było z wyborem ścieżki naukowej? Była Pani pewna, że chce ją podążać właśnie na UMCS?

Miałam duże wątpliwości związane przede wszystkim z sytuacją w kraju. Mówimy o roku 1980, czyli o okresie różnych przemian politycznych. Mój opiekun naukowy prof. Albin Koprukowniak zaproponował mi etat na Uczelni, ale zaznaczył, że bym uzgodniła to z rodzicami. Wiedziałam, że muszę tak zrobić. Najbardziej obawiałam się, czy podołam, bo ścieżka naukowa bywa wyboista, to olbrzymi wysiłek, który trzeba ponieść, i tylko nieliczni mogą dojść do najwyższego poziomu twórczej działalności. W dodatku funkcjonował stereotyp, że jest to szczególnie trudne dla kobiet.

Fot. Michał Piat

Gdy zastanawiałam się, czy wejść na piękną, ale trudną drogę pracy naukowej, brałam pod uwagę także tę kwestię, ponieważ byłam u progu założenia rodziny.

Ostatecznie zdecydowałam, że spróbuję. Udało mi się dzięki pomocy najbliższych i wsparciu ze strony kierownika Zakładu, a później Katedry Myśli Politycznej prof. Jana Jachymka. Czuwał, troszczył się o mnie po ojcowsku, służył dobrą radą, a przede wszystkim dawał możliwość swobodnego łączenia obowiązków rodzinnych z zawodowymi.

Prof. Jachymek stworzył zespół, który przyczynił się do powstania lubelskiej szkoły badania myśli politycznej. W skład zespołu (oprócz mnie) wchodził ówczesni magistrowie: Antoni Mieczkowski, Stanisław Micha-

łowski, Włodzimierz Mich, a także dr Alicja Wójcik. Później dołączyli do nas mgr Krystyna Trembicka i mgr Waldemar Paruch. W ten sposób powstał wspaniały zespół niezwykle ambitnych ludzi, gotowych do rozwijania swoich pasji badawczych. Doszło do tego, że nasze badania stały się przedmiotem zainteresowania w całej Polsce, zaś opracowana definicja myśli politycznej do dzisiaj jest aktualna. Co więcej, każdy z nas został odpowiednio przygotowany do dalszych, już samodzielnych badań.

Pozostaliśmy na chwilę przy wątku naukowym. Na Wydziale sprawowała Pani liczne funkcje. W latach 2005–2012 przez dwie kadencje była Pani prodziekanem

ds. studenckich, w latach 2009–2019 kierownikiem Zakładu Myśli Politycznej, następnie w latach 2019–2022 kierownikiem Katedry Myśli Politycznej, a od października 2022 r. jest Pani kierownikiem Katedry Komunikacji Politycznej. Z pewnością tak liczne obowiązki wiążą się z wieloma wyzwaniami, z którymi trzeba było się mierzyć.

Gdy sprawowałam funkcję prodziekana ds. studenckich, musiałam realizować przede wszystkim zadania dotyczące jakości kształcenia. W 2007 r. współuczestniczyłam we wprowadzaniu strategii bolońskiej polegającej na podziale jednolitych studiów magisterskich na dwa stopnie. Należało zmienić programy studiów, zweryfikować kadre nauczającą na poszczególnych stopniach, a także samo podejście do nauczania, ponieważ po trzech latach nauki nasi absolwenci nie zawsze z nami zostawali, tylko przychodzili nowi.

Mieliśmy świadomość, że taki podział może być dobrym rozwiązaniem dla kandydatów i później studentów, bowiem po trzech latach studiowania mogli rozpocząć zupełnie inny kierunek, ale jednocześnie nie byliśmy pewni, czy to faktycznie się sprawdzi. W tym kontekście pojawiał się też wątek jakości kształcenia. Tutaj ogromną pomocą byli dla mnie sami studenci, którzy jasno mówili, jakie są ich oczekiwania.

Sumarycznie wszystko się udało, a kolejne komisje akredytacyjne wystawiały nam wysokie oceny za jakość kształcenia.

Jak Pani postrzega funkcjonowanie i zmiany, które zaszły na Wydziale na przestrzeni lat?

Zmiany były nieuchronne, mimo że Wydział jest relatywnie młodą jednostką. W tym roku świętowaliśmy 30-lecie jego istnienia, ale tak naprawdę moglibyśmy powiedzieć, że „stuknęła” nam 60., bo w 1964 r. powstało Studium Nauk Politycznych i od niego wszystko się zaczęło. Garstką pracowników kierował wówczas dr Jan Szreniawski, później funkcję dyrektora objął prof. Albin Kopruckowiak, dzięki któremu kadre zasilili pracownicy z innych lubelskich uczelni. Dał on szansę na rozwój młodemu, w tym mnie. W 1975 r. Studium zostało przekształcone w Międzyuczelniany Instytut Nauk Politycznych. Kolejnymi dyrektorami byli Ziemowit Jacek Pietraś, Edward Olszewski i Jan Jachymek, którzy odpowiednio stymulowali nas badawczo, zachęcając do zdobywania coraz wyższych tytułów i stopni

naukowych. Nadszedł rok 1980, kiedy za sprawą zaangażowania prof. Kopruckowiaka i przy wsparciu władz Uczelni powstał nowy kierunek studiów – politologia.

Później, w 1993 r., pojawiła się możliwość przekształcenia Instytutu w wydział, co umożliwiło pełniejsze rozwinięcie działalności naukowej i dydaktycznej. W 2001 r. Wydział uzyskał prawo do nadawania stopnia doktora habilitowanego. Dodam na marginesie, że mam dyplom doktora habilitowanego numer jeden na ówczesnym Wydziale Politologii.

Stopniowo powiększała się kadra, studentów było coraz więcej, mury jednostki zaczęli opuszczać pierwsi absolwenci. Osoby, które ukończyły studia na Wydziale, świetnie sobie radzą na rynku pracy. Wspominają dobrze Pałac Lubomirskich. W pamięci absolwentów pozostały sprawy dotyczące więzi łączących ich nie tylko z kolegami, ale także z wykładowcami, którzy zawsze byli bardzo otwarci – studenci mogli przyjść do nich z każdym problemem i tak zwyczajnie porozmawiać. Sama wiele razy miałam okazję wysłuchać tego rodzaju zwierzeń jako prodziekana.

Mimo że zarówno pracownicy, jak i studenci byli bardzo związani z poprzednią lokalizacją, to z łatwością wszyscy odnaleźliśmy się w nowym miejscu, czyli na Kampusie Zachodnim. Jesteśmy tu dość krótko, ale mamy już to poczucie *genius loci*.

17 listopada 2022 r. miały miejsce obchody jubileuszu 40-lecia Pani pracy zawodowej. W wydarzeniu wzięli udział przedstawiciele władz: Uczelni, Wydziału, Instytutu, miasta, Pani współpracownicy, rodzina i przyjaciele. Czy czuje się Pani spełniona w życiu zawodowym? Z czego jest Pani najbardziej dumna? A może coś jeszcze należy zrobić, poprawić? Należy wiele rzeczy nieustająco poprawiać, dlatego że na tym polega praca naukowa i dydaktyczna.

Ale odnosząc się do samego jubileuszu, bardzo szybko upłynęło te 40 lat. Byłam ogromnie zaskoczona, lecz w pozytywnym sensie, organizacją tego wydarzenia – moi wspaniali współpracownicy (doktorzy: Anna Szwed-Walczak, Łukasz Jędrzejski, Kamil Mazurek) rozesłali zaproszenia do gości, nie mówiąc mi o tym. Dopiero później mnie o wszystkim poinformowali.

Uważam, że nie nadaję się do roli czcigodnej jubilatki. Ale skoro tak się stało, nie wypadało mi protestować. Byłam dumna, że zorganizowali taką cudowną

uroczystość połączoną z konferencją. Nigdy wcześniej nie otrzymałam tylu ciepłych słów i gratulacji. Spotkanie swoją obecnością zaszczylicili m.in. rektor prof. Radosław Dobrowolski i prorektor prof. Arkadiusz Bereza. Zastępca prezydenta Lublina wręczył mi „Medal Unii Lubelskiej”. W dżdżysty, listopadowy dzień do Lublina przybyło wielu moich przyjaciół ze wszystkich ośrodków naukowych w Polsce, z którymi miałam zaszczyt współpracować. Nieliczni, którym nie udało się dotrzeć na spotkanie, wysłali przepiękne listy gratulacyjne.

Warto było przepracować 40 lat na Uczelni, żeby wziąć udział w tak radosnym wydarzeniu. Wiązało się ono z sytuacją, w jakiej się znalazłam po wprowadzeniu ustawy obligującej do wskazania dyscypliny naukowej, w ramach której prowadzi się badania. Od wielu lat funkcjonuję w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach. Wcześniej jednak musiałam odejść z Katedry, którą kierowałam, i przejść do Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach. Tam dostałam ofertę tworzenia Katedry Komunikacji Politycznej. Powstawała w dosyć trudnych warunkach, ponieważ w tym samym czasie moja dawna Katedra dołączyła do nazwy jeszcze komunikowanie polityczne, stąd Katedra Myśli Politycznej i Komunikowania Politycznego. Myślę, że w jakiejś mierze był to ukłon w moim kierunku i w kierunku badań, które prowadziłam. Przy okazji jubileuszu pracownicy z nowej Katedry mieli szansę odnalezienia się w tych szczególnych okolicznościach, ponieważ ja praktycznie dopiero wtedy zaczęłam z nimi współpracować.

W tym miejscu warto przypomnieć, że z Zakładu, później Katedry Myśli Politycznej wydzieliły się nowe jednostki organizacyjne. Jeszcze w czasach, gdy Zakładem kierował prof. Jan Jachymek, wyłonił się Zakład Samorządów i Polityki Lokalnej, na czele którego stanął prof. Stanisław Michałowski. Obecnie nosi nazwę: Katedra Administracji Publicznej i kieruje nią prof. Katarzyna Radzik-Maruszak. Utworzony został również Zakład Dziennikarstwa, a jego kierownikiem został prof. Włodzimierz Mich. Następnie został przemianowany na Katedrę Dziennikarstwa, którą współcześnie wspianiale rozwija prof. Iwona Hofman. I wreszcie za czasów mojego kierowania Zakładem/Katedrą Myśli Politycznej wyodrębnił się Zakład, później Katedra Teorii Polityki i Metodologii Nauk o Polityce i Administracji pod kierownictwem prof. Waldemara Parucha.

Fot. Bairtoz Profl

↑ Jubileusz pracy zawodowej prof. dr hab. Ewy Maj (17 listopada 2022 r.)

Po jego śmierci funkcję kierownika objęła prof. Krystyna Trembicka. Jako ostatnia powstała Katedra Komunikacji Politycznej. Łącznie cztery katedry wyodrębniły się z jednej jednostki. O czym to świadczy? Że pracowały i nadal pracują tam osoby twórcze, które mają odwagę, aby sprostać nowym wyzwaniom.

Ja zawsze mam w głowie słowa naszej Patronki: „Niczego w życiu nie należy się bać, należy to tylko zrozumieć”. Trzeba zatem mieć odwagę, żeby w nauce osiągać nowe cele, a jednocześnie współpracować z innymi, wykazywać się życzliwością i empatią. Zorganizowany jubileusz był dla mnie właśnie dowodem takiej życzliwości.

Piękne słowa Pani Profesor i podwójnie ważne, bo kierowane od naszej Patronki, wybitnej naukowczynie, Marii Curie-Skłodowskiej. UMCS w tym roku też obchodzi jubileusz. Czego w związku z tym chciałyby Pani życzyć swojej Alma Mater?

Niech pozostanie piękna i młoda. Niech emanuje tą młodzieńczością, jaka cały czas jest w niej obecna. Niech nadal rozwija się tak wspianiale, jak do tej pory i daje szansę wszystkim pracownikom i studentom, żeby mogli się wspianiale rozwijać.

Rozmawiała Aneta Adamska

Praca na Uniwersytecie polega na budowaniu wspólnoty

Rozmowa z prof. dr. hab. Zdzisławem Jerzym Czarneckim z Wydziału Filozofii i Socjologii UMCS

Zacznijmy naszą rozmowę od korzeni. Urodził się Pan w 1934 r. we Lwowie. Jak to się stało, że znalazł się Pan w Lublinie i podjął studia właśnie na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej?

Pochodzę z rodziny nauczycielskiej, która ma częściowo po kądzieli korzenie podolskie, od początku XIX w. odnotowywane. W wyniku I wojny światowej moja rodzina straciła wszystko, co było do stracenia, wobec tego matka zajęła się nauczycielstwem na obszarze pogranicza polsko-ukraińskiego.

Tu pozwolę sobie na mały wtręt polityczny. Przyszła następna okupacja, kolejna klęska. Po tej okupacji wiadomo mniej więcej, co się stało. O tym można byłoby długo mówić oddzielnie, dlatego też skracam. W każdym razie fascynacje romantyczne żołnierzami wyklętymi sprawiły, że otrzymałem paroletni wyrok, w wyniku którego miałem zakaz uczęszczania do szkoły średniej oraz skierowanie do rocznej lub dwuletniej zasadniczej szkoły metalurgicznej, co nie odpowiadało ani mnie, ani moim rodzicom. Na szczęście utworzono licea korespondencyjne, w których można było zdać egzamin dojrzałości. Zapisałem się do jednego z nich i tym oto sposobem zrobiłem maturę.

Tworzono wówczas w UMCS polonistykę i wpadliśmy na pomysł, żebym spróbował dostać się na ten kierunek.

Traf chciał, że jednym z tematów na egzaminie wstępnym, do którego mnie w końcu dopuszczono z zastrzeżeniem: „dopuszczyć do egzaminu, ale nie przyjąć”, był Żeromski, którego utwory bardzo dobrze znałem. Jeden z profesorów – Kazimierz Myśliński, historyk, niedawno przybyły z Poznania, zaparł się i powiedział, że na jego odpowiedzialność trzeba mnie przyjąć. I tak zostałem, ku zdziwieniu wszystkich, studentem polonistyki.

Rok 1956 był objawieniem i wyzwoleniem. To był początek innej Polski, nowej drogi, nazbyt ostrożnej, ale w granicach tych możliwości, jakie wtedy istniały. Wtedy zaczął się mój kontakt z filozofią. Nie można jednak mówić o dziejach mojego Wydziału, nie koncentrując się najpierw na jednym nazwisku – Narcyz Łubnicki.

Chodziłem do niego na wykład z historii filozofii o Pascalu i Kartezjuszu. Skończyłem polonistykę, ale prof. Łubnicki pokazał mi wtedy, że istnieje zupełnie inna rzeczywistość intelektualna. Byłem bardzo dobrym studentem. Miałem stypendium naukowe i takim naturalnym przedłużeniem studiów była praca. Ponieważ październik już minął, a ja bardzo mocno zaangażowałem się w ruch październikowy, po tragicznych losach powstania węgierskiego trochę i u nas zaczęto śrubę przykręcać, więc szansa na asystenturę już nie miałem. Wobec tego tułałem się po różnych placówkach

Fot. Bartosz Proń

oświatowych w Lublinie, m.in. byłem wychowawcą w pogotowiu opiekuńczym, później na kontraktach czy zleceniach prowadziłem zajęcia z logiki w Zamoju, w Staszycu, zacząłem pisać o takich biblistach niemieckich jak np. Wellhausen. Na początku lat 60. poznałem człowieka, który pracował u prof. Łubnickiego i powiedział, że jest tam wolny etat. Zgłosiłem się i ku mojemu zdziwieniu zostałem przyjęty.

Prof. Łubnicki był człowiekiem utrzymującym dyktans, nie mówił o sobie, pilnował dyscypliny. Pełniliśmy kilka razy w tygodniu dyżury. Podczas tych dyżurów segregowaliśmy i wpisywaliśmy do katalogów książki, które docierały do nas z różnych źródeł. Poza tym prowadziliśmy normalne zajęcia dydaktyczne.

Moją główną dziedziną stała się historia filozofii. Jestem historykiem filozofii albo szerzej – historykiem idei, bo interesują mnie idee, które są obecne zarówno w tekstach filozoficznych, jak i w tekstach literackich, w sztuce czy w religii. Każdy z pierwszych asystentów prof. Łubnickiego – Bohdan Dziemidok, Zdzisław Cackowski, Zdzisław Czarnecki, Leon Koj – „wychował” kilkunastu doktorów oraz kilku doktorów habilitowanych i profesorów. Obecni profesorowie Wydziału Filozofii i Socjologii to trzecie pokolenie następców prof. Łubnickiego.

Co z perspektywy Pana doświadczenia dzisiejszym ludziom może dać filozofia? Czy jest im potrzebna?

Dobrze zrozumiana filozofia nie prezentuje gotowych rozwiązań. Prawdziwa filozofia zmusza do myślenia, uświadamia. Zacytuję Sokratesa w wersji platońskiej: „nie umiem nikogo i niczego innego z moich słuchać, jak tyl-

ko argumentu, który mi się po rozwadze wyda najlepszy”. To ja mam zdecydować, który argument do mnie przemawia, i co wybrać. A wobec tego prawdziwa postawa filozoficzna to nie jest realizowanie „gotowców”, ale ciągłe wątplenie. Sparafrazuję tutaj Kartezjusza: „nie ma nic pewnego. Wątpię, ale wątpiąc, myślę, a myśląc – jestem”.

Panie Profesorze, wróćmy jeszcze do Pana pracy na Uczelni. Pełnił Pan tu wiele ważnych funkcji, m.in. w latach 1981–1987 był Pan dyrektorem Międzyuczelnianego Instytutu Filozofii i Socjologii, od 1987 r. pełnił Pan obowiązki kierownika Zakładu Filozofii Nowożytnej i Współczesnej, w latach 1990–2004 był Pan kierownikiem Zakładu Historii i Filozofii Nowożytnej, a w latach 1996–2002 – dziekanem Wydziału Filozofii i Socjologii. Jak udało się łączyć te wszystkie obowiązki? Jakie wyzwania przed Panem stały?

Sprawa była dosyć prosta. Generalnie w naturalnym porządku kariery naukowej, od asystenta poczynając, mieści się to, że z czasem zostaje się kierownikiem zakładu lub katedry.

Pewne ciekawostki wiążą się z funkcją w Międzyuczelnianym Instytucie Filozofii i Socjologii. Różne okoliczności po 1968 r. sprawiły, że przez jakiś czas pracowałem w ówczesnej Akademii Medycznej w Lublinie. Ja, pochodzący z tego Uniwersytetu, tu zadomowiony, tu mający swój krąg przyjaciół, nagle znalazłem się w innej uczelni. W którymś momencie jednak moim naturalnym dążeniem było wrócić na UMCS, ale jednocześnie nie mogłem zrezygnować z funkcji kierownika tamtejszego zakładu. Wobec tego powstała

Źródło: Muzeum UMCS

Źródło: Muzeum UMCS

↑ Koncert na rzecz Fundacji UMCS (10 stycznia 1990 r.)

↑ Przed uroczystością nadania tytułu doktora *honoris causa* Gustawowi Herlingowi-Grudzińskiemu (15 maja 1997 r.)

w mojej głowie nowatorska idea, by wrócić na zasadzie Unii Lubelskiej – przyłączyć nie Akademię Medyczną do UMCS, tylko tamten zakład do Wydziału Filozofii i Socjologii (nie pamiętam, czy tak się już wtedy nazywał). Podsunąłem pomysł, by stworzyć międzyuczelniany instytut obejmujący wszystkie państwowe uczelnie lubelskie. Prof. Cackowski to chwycił – idea została zrealizowana.

W 1996 r. zostałem wybrany na dziekana. Działąłem w myśl zasady i jej byłem wierny: „ważne jest to, co nas łączy, a nie to, co nas dzieli, zostawmy różnice na boku, szukajmy wspólnoty”.

To była dla mnie jedna z większych, pomijając osobiste sprawy, satysfakcji w moim życiu, gdy podczas wyborów dostałem 100% głosów. Nikt się nie wstrzymał, nikt nie był przeciw. Przy drugiej kadencji, o ile dobrze pamiętam, jeden głos był przeciw lub się wstrzymał. Dało mi to poczucie, że potrafiłem znaleźć wspólny język i zdobyć zaufanie także tych, którzy mieli prawo z osobistych powodów zaufania w stosunku do mnie nie mieć.

Kariere zawodową rozwijał Pan nie tylko w Polsce, ale również poza jej granicami. W 1977 r. przybywał Pan na stażu w Stanach Zjednoczonych, w 1988 r. jako *visiting professor* prowadził Pan wykłady m.in. w State University of Minneapolis. Jak wtedy wyglądała edukacja w USA w porównaniu z polskimi realiami? Co dały Panu te wyjazdy?

Pobyty za granicą dały mi swobodniejszy dostęp do wiedzy i literatury, wyzwoliły z kompleksów dotyczących poziomu polskich szkół, nie tylko uniwersytetów, ale również szkół średnich i podstawowych. Uważam, że my zapewnialiśmy i nadal zapewniamy solidne wykształcenie.

Wiem, że Pan Profesor był czynnym alpinistą. Działal Pan w lubelskich organizacjach wysokogórskich, był Pan kierownikiem sportowym wyprawy w liczące około 4 tys. m n.p.m. góry północno-zachodniej Mongolii. Z kolei w 1973 r. brał Pan udział w pierwszej powojennej wyprawie Polaków w Himalaje. Wtedy pełnił Pan także funkcję prezesa Lubelskiego Koła Klubu Wysokogórskiego. Skąd ta pasja? Wróćmy do lat 50. Kiedy kończyłem studia, ale i wcześniej, w czasach stalinowskich – na pierwszym czy drugim roku studiów – jeździliśmy w Tatry z grupą przyjaciół. To było doświadczenie zupełnie nowej przestrzeni, nowych horyzontów. Stąd wzięło się polskie taternictwo i późniejszy alpinizm. Góry były oazą względnej wolności w tym sensie, że można było podejmować tam samodzielne decyzje. Totalitaryzm nie znosi samodzielnych decyzji. Totalitaryzm uprzedmiotawia. Masz wykonywać czynności według określonego porządku, nakazu.

Ta pasja była w pewien sposób związana z filozofią – chodziło o posiadanie wątpliwości i konieczność ich rozstrzygnięcia. W każdym momencie wspinaczki, w wyborze celu dzieje się takie swoiste *to be or not to be*, być albo nie być, zrobić tak albo inaczej. Każda decyzja ma swoje konsekwencje.

W tym roku UMCS kończy 80 lat. Czego Pan Profesor chciałby życzyć jubilatowi na kolejne lata funkcjonowania?

Życzę dobrej atmosfery, dobrych rektorów, którzy potrafią dbać o Uniwersytet, i żeby w tej hierarchii i usytuowaniu szkół wyższych UMCS krok po kroku wspinał się coraz wyżej, żeby nie zadowolili się tym miejscem, które teraz zajmuje.

Rozmawiała Aneta Adamska

Praca jest moją pasją

Rozmowa z prof. dr hab. n. farm. Grażyną Ginalską – biologiem, biochemikiem i biotechnologiem, absolwentką UMCS

Na początku naszej rozmowy cofnijmy się do lat 70. Ukończyła Pani wówczas biologię na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej. Dlaczego wybrała Pani taki kierunek studiów?

Ukończyłam biologię ze specjalnością biochemia w 1976 r. Wybór kierunku studiów był dla mnie oczywisty. Od zawsze interesowała mnie przyroda – nie tylko ta, która nas otacza, ale przede wszystkim ciekawość budziły we mnie procesy niewidoczne dla oka. Chodzi o procesy chemiczne zachodzące w komórkach, które decydują o funkcjach biochemicznych naszego organizmu. W Liceum Ogólnokształcącym im. Księcia A.J. Czartoryskiego w Puławach, do którego uczęszczałam, miałam wspaniałe nauczycielki biologii i chemii. One, omawiając w sposób interesujący i demonstrując w laboratorium to, co może zachodzić w żywych organizmach, właściwie wpłynęły na moją decyzję. Nigdy jej nie żałowałam. Kocham swoją pracę, to moja pasja.

Jak wspomina Pani czas studiów?

Czas moich studiów był wyjątkowy, mimo że były to lata bardzo siermiężne dla wszystkich. Mieliśmy na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi wspaniałych profesorów, przyjazne koleżanki i miłych kolegów. Studenckie życie kulturalne kwitło głównie w Chatce Żaka. Od pierwszego roku studiów należałam do Zespołu Tańca Ludowego UMCS. Ze względu na muzykalność i dobry głos byłam solistką w kapeli. Pod opieką mgr. Stanisława Leszczyńskiego czuliśmy się wszyscy wielką rodziną, którą dalej tworzymy – nawet teraz. Występowaliśmy nie tylko na wielu scenach w Polsce, ale także

poza granicami kraju. Wtedy dla nas, członków Zespołu, była to jedyna możliwość wyjazdu zagranicznego, szczególnie na Zachód. Poznawaliśmy, jak wygląda życie w krajach spoza bloku komunistycznego. Były to czasem długie pobyty, koncertowaliśmy prawie codziennie, przemieszczając się z miasta do miasta, ale też z kraju do kraju. W tym czasie na Wydziale odbywały się zajęcia dydaktyczne, dlatego należało później nadrobić zaległości. Jednak wszystko się udało – wykładowcy byli wyrozumiali i umożliwiali mi zaliczanie ćwiczeń i egzaminów w dogodnych terminach. To był piękny czas!

Po zakończeniu studiów zawodowo związała się Pani z naszym Uniwersytetem. Proszę opowiedzieć coś więcej o tym okresie.

Po studiach bardzo chciałam pozostać na macierzystej Uczelni. Powody były dwa: chęć dalszego występowania w kapeli ZTL UMCS i fascynacja biochemią. Miałam ocenę bardzo dobrą na dyplomie i liczyłam na etat na WBiNoZ. Zostałam zatrudniona w Zakładzie Biochemii, najpierw na etacie technicznym, potem na naukowo-dydaktycznym, a w Zespole śpiewałam jeszcze przez dwa lata od ukończenia studiów.

Praca badawcza mnie wciągnęła. Miałam dwóch mentorów – prof. Andrzej Leonowicz zachęcał mnie do zdobywania kolejnych stopni naukowych, a z prof. Jerzym Łobarzewskim stale współpracowałam naukowo, pod jego opieką prowadziłam badania w ramach wielu grantów i obroniłam pracę doktorską. Potem zdobyłam stopień doktora habilitowanego w oparciu o badania procesów immobilizacji enzymów na nośnikach

Fot. Agnieszka Kobojńska

biomateriałowych. Badania dotyczące tworzenia biomateriałów o potencjale medycznym stały się moją główną tematyką badawczą. W Zakładzie Biochemii pracowałam do połowy 2005 r. Później rozpoczęłam pracę na Uniwersytecie Medycznym, gdzie objęłam kierownictwo Katedry Biochemii i Biotechnologii na Wydziale Farmaceutycznym i tam już całkowicie pochłonęła mnie bioinżynieria materiałowa.

Co z perspektywy lat uważa Pani za swój największy zawodowy sukces?

Po namyśle mogę powiedzieć, że moim największym sukcesem jest opracowanie biomateriału kośćcozastępczego do wykorzystania medycznego, a co za tym idzie – jego ochrona patentowa krajowa i zagraniczna, wdrożenie go do produkcji i sprzedaży jako materiału im-

plantacyjnego oraz utworzenie spółki spin-off Medical Inventi. Od zawsze chciałam, aby efekty mojej pracy badawczej przekładały się na praktykę. I to się udało. W Niemczech, we Francji – generalnie na Zachodzie najważniejszym kryterium oceny naukowca jest to, na ile jest on katalizatorem innowacji aplikacyjnych, ile projektów wdrożył. W Polsce, niestety, najważniejsze w ocenie pracy badacza są punkty za publikacje i cytowania.

Zatrzymajmy się na chwilę przy niezwykłym wynalazku, który stworzyła Pani wraz z zespołem i który zrewolucjonizował ortopedię i chirurgię nie tylko w Polsce, ale także na świecie. Chodzi oczywiście o tzw. sztuczną kość. Jak wyglądała droga do jej odkrycia?

Tak jak wcześniej wspominałam, od zawsze uważałam, że badania, które prowadzę, powinny oprócz walorów poznawczych mieć także aspekt praktyczny. Po habilitacji, już jako samodzielny naukowiec, mogłam to realizować.

Co do wynalazku, to było tak: kilkanaście lat temu zgłosili się do mnie ortopedzi z pytaniem, czy nie zechciałabym podjąć się opracowania poręcznego chirurgicznie i biozgodnego materiału implantacyjnego do zabiegów ortopedycznych, ponieważ te, z których korzystają, nie dają pożądanych efektów. W większości przypadków ubytków kostnych stosuje się sypkie granulaty hydroksyapatytu, nieporęczne chirurgicznie dla operatora. I to był dla nas problem do rozwiązania. Poszukiwaliśmy więc lepszego dla wymienionego granulatu. Spośród wielu testowanych substancji najlepszy okazał się polimer cukrowy beta 1,3-glukan, zwany kurdlanem. Ciekawe było to, że w trakcie polimeryzacji kurdlan wytwarza strukturę potrójnej helisy, przypominającej helisę kolagenu. Dzięki temu granulowany hydroksyapatyt ma możliwość wypełnienia wytworzonej spirali. Kolejne badania wykazały, że opracowaliśmy kompozyt, który jest w stanie suchym twardy, ale po wchłonięciu płynów, np. soli fizjologicznej lub krwi, staje się elastyczny, sprężysty i można go kroić, formować i poręcznie umieszczać w ubytkach kostnych.

Oczywiście na początku nie było jasne, czy wytworzony kompozyt zda egzamin w chirurgii ortopedycznej, a więc czy będzie miał właściwości mechaniczne podobne do kości, i czy okaże się biokompatybilny

wobec komórek kościotwórczych, czy one będą go chętnie przerastać. Doszły zatem badania laboratoryjne oraz implantacje u zwierząt laboratoryjnych, a potem u pacjentów z kliniki w ramach eksperymentów medycznych. Okazało się, że biomateriał cechuje wysoka biozgodność, nieimmunogenność i nietoksyczność wobec tkanki kostnej i innych tkanek otaczających ubytek kostny. Dzięki swojej porowatości jest on znakomitym „rusztowaniem” dla komórek osteogennych (kościotwórczych) pochodzących ze ścian ubytku kostnego. Tym samym więc możliwa jest odbudowa i regeneracja kości w miejscu ubytku. Cechą innowacyjną naszego preparatu kościozastępczego jest też tzw. reaktywność jonowa. Oznacza to przyciąganie jonów wapniowych i fosforanowych z otaczającego implant środowiska i przez to odkładanie własnego hydroksyapatytu w miejscu wszczepienia.

Obecnie nasza „sztuczna kość” jest już certyfikowanym materiałem implantacyjnym FlexiOss® w ortopedii, traumatologii, chirurgii stomatologicznej oraz weterynarii, sprzedawanym na wielu rynkach światowych. Założona przez nas firma Medical Inventi jest na etapie rozwoju produkcji przemysłowej wynalazku. Posiadamy patent i certyfikat europejski dotyczący wytwarzania biomateriału na kilka krajów starego kontynentu, a także patent amerykański na maszynę do produkcji FlexiOss® na szeroką skalę. Mamy ochronę patentową swojego wynalazku na terenie Australii, co pozwoli wejść bezpiecznie na tamtejszy rynek. Uzyskaliśmy dopuszczenie do sprzedaży biomateriału FlexiOss® w Zjednoczonych Emiratach Arabskich. Teraz czekamy na decyzję FDA w sprawie dopuszczenia biomateriału na rynek amerykański.

Wielu młodych naukowców marzy o stworzeniu własnego wynalazku. Jaki jest przepis na sukces?

Przepisu nie ma, czasami to tzw. szczęście. Czasem też właściwe spojrzenie na dany temat badawczy, którym się zajmujemy, i wyniki, które osiągamy. Należy ocenić, czy mają one aspekt praktyczny i w jakiej dziedzinie. Wspólnie z rzecznikiem patentowym należy tak opracowywać wyniki, aby można było je zgłosić do urzędu patentowego. Ponadto trzeba pamiętać o tym, by publikować rezultaty dopiero po uzyskaniu ochrony patentowej wynalazku. Ja zawsze tak postępuję i uczę takiego spojrzenia członków swojego zespołu. Jednak uzyska-

nie chronionego wynalazku to jeszcze nie sukces. Często jest tak, że wynalazki naukowców na uczelniach są wykorzystywane tylko do kategoryzacji, czy też są wliczane do dorobku danego naukowca. Patentów w nauce mamy wiele, ale niewiele z nich udało się wdrożyć do produkcji. Brakuje bowiem łączności pomiędzy inwestorami finansowymi czy branżowymi a wynalazcami. Jeżeli już nawiążemy kontakt z potencjalnym inwestorem, to z mojego doświadczenia wynika, że łatwiej jest wprowadzić na rynek wynalazek z obszaru nauk technicznych, informatycznych niż z nauk medycznych. Inwestorzy zwykle analizują zyski po szybkim wdrożeniu zakupionego patentu, a w przypadku leków czy produktów medycznych ścieżka wdrożenia jest długa i droga. Właściwie to finanse decydują o dalszym losie wynalazku, choć spotkanie właściwych ludzi na swojej drodze też się przydaje.

W październiku na UMCS obchodziliśmy niezwykle ważną uroczystość, a mianowicie inaugurację nowego roku akademickiego. Podczas wydarzenia otrzymała Pani wraz z zespołem Nagrodę Naukową „Marii Curie”. Co oznacza dla Pani to wyróżnienie?

Otrzymanie tej Nagrody jest dla mnie bardzo ważne. Po pierwsze stało się to w roku jubileuszu 80-lecia UMCS, co w odniesieniu do mnie, absolwentki tej Uczelni, jest ogromnym wyróżnieniem. Po drugie Nagroda jest formą docenienia pracy badawczej naszego zespołu (uzyskanie patentu oraz ważnego *know how*) nad wytworzeniem nowego biomimetycznego dwufazowego biomateriału OsteoChondral Graft przeznaczonego do implantacji w ortopedii i traumatologii, w szczególności w przypadkach uszkodzonych stawów kolanowych, łokciowych czy biodrowych. Nagroda ta jest docenieniem nie tylko wartości naukowej naszego osiągnięcia, ale przede wszystkim jego spodziewanej użyteczności w chirurgii ortopedycznej, w tym w rozwoju nowych technik medycznych w celu poprawy komfortu życia pacjentów z urazami stawów. Chcę zaznaczyć, że patent i rezultaty badawcze dotyczące wymienionego biomateriału są już w posiadaniu Medical Inventi S.A., która to spółka wraz z naszym zespołem badawczym zajmuje się wdrożeniem produktu najpierw na rynek weterynaryjny, a potem – mamy nadzieję – na rynek medycyny ludzkiej.

Rozmawiała Magdalena Cichocka

Studia były najlepszym okresem w moim życiu

Rozmowa z Jarosławem Stawiarskim – marszałkiem województwa lubelskiego, absolwentem UMCS

Rok 2024 jest szczególny z kilku powodów: województwo lubelskie świętuje 550-lecie swojego istnienia, a UMCS jako uczelnia silnie zakorzeniona w regionie – 80-lecie. To dobra okazja, aby spotkać się z osobami związanymi z naszym Uniwersytetem. Chcemy powspominać minione lata, a także porozmawiać o czasach obecnych. Pan Marszałek jest absolwentem kierunku historia na dawnym Wydziale Humanistycznym UMCS. Dlaczego historia? Czym był podyktowany wybór akurat naszej Uczelni?

Zacznę od tego, że pochodzę z Kraśnika, więc wybór Lublina jako miasta do studiowania był w pewnym sensie dla mnie czymś naturalnym. Podobnie rzecz się miała z wyborem UMCS. Z kolei decyzja o studiowaniu historii wynikała przede wszystkim z moich zainteresowań. Dostałem się na wybrany kierunek bez problemów, zdałem dobrze egzaminy.

Jakie wspomnienia ma Pan z czasów studiów? Jak wówczas wyglądało życie studenckie?

Mówimy o końcówce lat 80. Wtedy odsetek osób studiujących był znacznie niższy niż obecnie. Pamiętam, że wykładowcy byli bardzo prostudenci. Wśród nich warto wymienić m.in. prof. Tadeusza Łoposzkę, wy-

bitnego znawcę historii społecznej starożytnego Rzymu i kultury antycznej. To właśnie u niego zdawałem swój pierwszy egzamin, co więcej – dostałem ocenę bardzo dobrą. Doskonale zapamiętałem też takich profesorów, ówczesnych doktorów i docentów, jak: Andrzej Zachariasz, Mieczysław Wieliczko, Janusz Wrona, Stanisław Michałowski, Mirosława Zakrzewska-Dubasowa czy Ryszard Szczygieł. Bardzo miło wspominać zajęcia i wykłady, które prowadzili. To były wybitne postaci, charyzmatyczne osobowości.

Kampus uniwersytecki, zlokalizowany w bardzo bliskiej odległości od centrum miasta i skupiający w jednym miejscu wszystkie uczelniane budynki: akademiki, basen, stołówkę, obiekty sportowe, Chatkę Żaka, bibliotekę, stanowił wówczas ogromny atut UMCS. Tak też pozostało do dzisiaj.

Podsumowując, studia były najlepszym okresem w moim życiu. Oczywiście nie samą nauką młody człowiek żyje, więc znajdowaliśmy również czas na różne rozrywki. Większość moich koleżanek i kolegów nie tylko z roku, ale również z Wydziału Humanistycznego, bo tak się wtedy nazywał, mieszkała w akademikach, głównie w „Grzesiu” i „Feminie”. To właśnie tam – lub w Parku Akademickim – chętnie spędzaliśmy czas wolny.

Archiwum Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego

Czy uzyskanie dyplomu naszego Uniwersytetu miało jakiegokolwiek przełożenie na Pana dalszą karierę zawodową? Jak przebiegała ona po ukończeniu studiów? Oczywiście, że tak. Poczytuję sobie za powód do dumy to, że ukończyłem historię na UMCS. Uczelnia mnie ukształtowała, a same studia dały solidne podstawy do dalszej pracy zawodowej. Miałem możliwość poznania niezwykle mądrych ludzi zarówno wśród wykładowców, jak i kolegów. To była prawdziwa elita intelektualna.

Uczęszczałem na specjalizację pedagogiczną, ponieważ planowałem zostać nauczycielem. I tak też się stało. Później, przez kilka lat, pełniłem funkcję dyrektora szkoły podstawowej w moim rodzinnym mieście. Z czasem zacząłem jednak interesować się polityką, dlatego poszedłem w tym kierunku.

Już w czasach, kiedy był Pan sekretarzem stanu w Ministerstwie Sportu i Turystyki, uczelnie wyższe, w tym UMCS, mogły liczyć na różnego rodzaju owocne kooperacje, m.in. w zakresie sportu akademickiego. Wielokrotnie podkreślał Pan, że sport jest Pana wielką pasją, dlatego wspiera Pan sportowców i kibicuje polskim kadrom w różnych dyscyplinach. Kocham sport, odkąd tylko pamiętam. Nieraz nawet żartuję, że chyba powinienem zostać dziennikarzem sportowym, a nie politykiem. W młodości byłem bardzo wysportowanym człowiekiem, trenowałem piłkę nożną i siatkówkę. Uwielbiałem zajęcia np. ze Zdzisławem Szabałą, trenerem pierwszoligowych drużyn koszykarskich, i z Jackiem Rutkowskim, zasłużonym dla siatkówki szkoleniowcem.

Teraz, będąc marszałkiem województwa lubelskiego, wspieram, jak tylko mogę, różne sportowe inicjatywy organizowane w naszym regionie. Uważam, że to są bardzo dobrze wydane pieniądze. Jednym z moich największych sukcesów w tym kontekście jest np. dofinansowanie budowy hali sportowo-widowskiej Uniwersytetu Medycznego w Lublinie. Rozmowy na temat stworzenia podobnego obiektu przy UMCS też były prowadzone. W tym miejscu muszę dodać, że Klub Uczelniany AZS UMCS Lublin – w moim przekonaniu – to wzór do naśladowania w kwestii upowszechniania kultury fizycznej.

Jak obecnie, z perspektywy osoby zarządzającej województwem, wygląda Pana zdaniem współpraca na linii samorząd – uczelnie wyższe? Zatrzymajmy się oczywiście na podwórku lubelskim, a szczególnie na akademickim Lublinie.

Jako samorząd odpowiadamy za politykę regionalną. Aby była ona skuteczna, potrzebna jest ścisła współpraca ze środowiskiem akademickim. W ten sposób tworzymy warunki dla transferu wiedzy, technologii i rozwiązań innowacyjnych. Współpracujemy z UMCS, Uniwersytetem Przyrodniczym, Katolickim Uniwersytetem Lubelskim, Politechniką Lubelską i Uniwersytetem Medycznym w ramach różnorodnych inicjatyw: wspólnie realizowanych projektów, konferencji, seminariów, misji zagranicznych, konkursów czy spotkań roboczych. Rozwijane jest partnerstwo uczelni z krajów Trójmorza w ramach tzw. Sieci Uniwersytetów Trójmorza. Wymienię choćby udział w projekcie OECD – spotkanie z władzami UMCS i odwiedziny w siedzibie Centrum ECOTECH-COMPLEX w czerwcu 2024 r. czy współpracę realizowaną w ramach Związku Uczelni Lubelskich (ZUL) w celu wzmocnienia potencjału badawczego regionu poprzez realizację wspólnych projektów.

Ponadto funkcjonuje m.in. Rada ds. Innowacji – gremium opiniotawczo-doradcze przy Zarządzie Województwa Lubelskiego w zakresie polityki innowacyjnej, w skład której wchodzi przedstawiciele wszystkich najważniejszych lubelskich uniwersytetów, publicznych i niepublicznych szkół wyższych z województwa oraz jednostek naukowych. W odniesieniu do prowadzonego dialogu działają grupy tematyczne w ramach regionalnych inteligentnych specjalizacji, tj. Żywność wysokiej jakości, Zielona gospodarka, Zdrowe społeczeństwo, Cyfrowe społeczeństwo, Technologie materiałowe, pro-

cesy produkcyjne i logistyczne. Grupy skupiają obecnie łącznie ponad 150 osób reprezentujących sektor naukowo-badawczy, sektor biznesu oraz inne podmioty. Warto podkreślić, że trzonem tych grup są naukowcy wywodzący się z wydziałów, katedr i zakładów lubelskich uczelni oraz jednostek badawczo-naukowych.

Chcę wspomnieć jeszcze o dwóch wydarzeniach, które miały miejsce ostatnio: konferencji naukowej „550 lat Województwa Lubelskiego (1474–2024)”, która odbyła się w dn. 11–12 października na UMCS w ramach obchodów jubileuszu naszego województwa, a także o podpisaniu 22 października przez samorząd województwa, UMCS oraz Miasto Lublin listu intencyjnego, w którym zobowiązujemy się do opracowania wspólnej koncepcji powstania w Lublinie „Eksploratorium Marii Curie”, czyli miejsca wzorowanego na warszawskim Centrum Nauki Kopernik. W tym kontekście należy przypomnieć, że Województwo Lubelskie jest partnerem obchodów jubileuszu 80-lecia Uniwersytetu. Dzięki temu mogliśmy wspólnie celebrować różne ważne dla Uczelni wydarzenia, takie jak np. Zjazd Absolwentów i Międzynarodowy Kongres Marii Curie-Skłodowskiej. Jak widać, obszarów współpracy między samorządem a światem akademickim jest niemało, a wyraża się ona na co dzień w bardzo konkretnych przedsięwzięciach.

Dodam, że Samorząd Województwa Lubelskiego jest fundatorem stypendiów przyznawanych najzdolniejszym studentom. Cieszę się, że wielu młodych ludzi otrzymujących wsparcie finansowe w tym programie to właśnie studenci Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.

Czego Pan Marszałek życzy naszemu Uniwersytetowi na kolejne dekady funkcjonowania?

Przede wszystkim tego, żeby nie bał się zmian. Kiedy zaczynałem studia, UMCS bardzo mi imponował swoim multidyscyplinarnym charakterem i posiadaną infrastrukturą. Chciałbym, aby młodzi ludzie, którzy dopiero rozpoczynają swoją przygodę ze studiowaniem, odnosili takie samo wrażenie jak ja w tamtym czasie. Żeby od razu po przekroczeniu progu każdego uczelnianego budynku czuli wyjątkowość miejsca, w którym się znaleźli. Ja zawsze z dumą powtarzam, że jestem dzieckiem UMCS. Tej dumy życzę także innym.

Rozmawiały

Aneta Adamska i Magdalena Cichocka

Prof. Zbigniew Pastuszak w radach naukowych

Prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką prof. dr hab. Zbigniew Pastuszak został powołany przez ministra finansów Andrzeja Domańskiego do Rady Polskiego Instytutu Ekonomicznego (PIE). Do głównych zadań tego organu doradczego należy m.in. opiniowanie kandydatów na stanowisko dyrektora PIE, projektów rocznych planów finansowych i działalności PIE oraz wyrażanie opinii w sprawach dotyczących działalności Instytutu.

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny think tank odpowiedzialny za dostarczanie analiz, ekspertyz oraz rekomendacji wspierających rozwój kraju. Od lipca 2024 r. realizuje zadania pod nadzorem Ministra Finansów w celu zapewnienia ścisłej współpracy w obszarze polityki fiskalnej i gospodarczej.

Ponadto decyzją ministra zdrowia Izabeli Leszczyńskiej prof. Zbigniew Pastuszak został powołany w skład Rady Naukowej Instytutu Medycyny Wsi im. Witolda Chodźki w Lublinie. Rada jest organem statutowym Instytutu. Została powołana w wyniku wyborów i ukonstytuowała się 30 września 2021 r. Funkcję Przewodniczącego Rady sprawuje prof. dr hab. n. med. Adam Windak. W Radzie funkcjonuje: Komisja ds. Nauki, Komisja ds. Lecznictwa i Komisja Doktorska.

↑ Rada Polskiego Instytutu Ekonomicznego

Instytut Medycyny Wsi im. Witolda Chodźki w Lublinie to jednostka badawcza podległa Ministrowi Zdrowia, realizująca zadania z zakresu ochrony zdrowia ludności wiejskiej ze szczególnym uwzględnieniem oceny zagrożeń dla zdrowia osób zatrudnionych w rolnictwie, leśnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i przemyśle drzewnym.

Magdalena Wołoszyn-Mróż

Angelusy Lubelskie przyznane

Po raz XIX przyznano Angelusy Lubelskie. 9 października w Centrum Kultury odbyła się uroczystość, podczas której wręczono te szczególne nagrody. Wśród laureatów znalazły się osoby związane z UMCS: dyrektor Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach prof. dr hab. Iwona Hofman oraz dr Piotr Chilimoniuk, prof. UMCS (vel Piotr Selim) z Katedry Pedagogiki Instrumentalnej i Teorii Muzyki. Władze Uniwersytetu podczas wydarzenia reprezentował prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką prof. dr hab. Zbigniew Pastuszak.

Wyróżnienia przyznawane są od 2005 r. ludziom twórczym, aktywnym i odważnym, którzy działają na rzecz innych. Nagrody w siedmiu kategoriach przyznaje Kapituła pod przewodnictwem ks. dr. Rafała Jakuba Pastwy. Dotychczas Angelusami uhonorowano ponad 130 osób.

Tegoroczne nagrody otrzymali: prof. Iwona Hofman – Angelus Kultury Medialnej, Piotr Selim – Angelus Animacji Życia Kulturalnego, Andrzej Sokołowski – Angelus Służby Publicznej, Centrum BAOBAB – Angelus Miłosierdzia, Tomasz Ritter – Angelus Artystyczny, Grupa Arbor – Angelus Dobroczynności oraz Włodzimierz Staniewski – Angelus za Całokształt Dorobku.

Celem nagrody jest uhonorowanie osób (oraz instytucji), które służą ludziom, są znakiem sprzeciwu i nadziei, przywracają szacunek dla drugiego człowieka, dzielą się swoją pasją z innymi. Wśród laureatów są zarówno wybitni i znani uczeni, ludzie sztuki i mediów, jak i aktywiści organizacji charytatywnych i pomocowych.

Katarzyna Skatecka

Dr Mariusz Filipek zastępcą Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców

Dr Mariusz Filipek z Katedry Postępowania Administracyjnego otrzymał powołanie na funkcję zastępcy Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców. 2 września rzeczniczka Agnieszka Majewska wręczyła dr. M. Filipkowi powołanie na to stanowisko.

Mariusz Filipek – doktor nauk prawnych, radca prawny, absolwent Wydziału Prawa i Administracji UMCS, pracownik naukowy w Katedrze Postępowania Administracyjnego. Były prezes Związku Pracodawców Ziemi Lubelskiej oraz członek Rady Pracodawców Rzeczpospolitej, członek Zespołu ds. Certyfikacji Wykonawców w Zamówieniach Publicznych oraz Polityki Zakupowej Państwa przy Ministrze Rozwoju i Technologii, czło-

nek Zespołu Doradczego Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego.

Wcześniej był pracownikiem naukowym w Katedrze i Zakładzie Zdrowia Publicznego Uniwersytetu Medycznego w Lublinie i wiceprzewodniczącym Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego Województwa Lubelskiego. 31 stycznia 2024 r. został powołany na Pełnomocnika Ministra Rozwoju i Technologii ds. Deregulacji i Dialogu Gospodarczego. Laureat nagrody Prawnik PRO BONO 2017, laureat „Naukowca Roku 2020” (przyznanego w ramach Międzynarodowego Programu Naukowego Ukraińskiej Federacji Naukowców Akademickich Narodowej Akademii Nauk Ukrainy).

Biuro Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców

UMCS w rankingu Times Higher Education World University Rankings 2025

Nasz Uniwersytet po raz kolejny znalazł się w światowym rankingu Times Higher Education World University Rankings. W najnowszym zestawieniu zostaliśmy sklasyfikowani w grupie miejsc 1501+. UMCS odnotował wzrost o 0,7 punktu względem ubiegłego roku.

Aktualny THE World University Rankings 2025 sklasyfikował ponad 2000 instytucji ze 115 krajów i terytoriów, w tym 44 uczelnie z Polski, które były oceniane w pięciu podstawowych kategoriach: *teaching*, *research environment*, *research quality*, *industry* oraz *international outlook*. W czołówce światowego rankingu uplasowały się kolejno: University of Oxford, Massachusetts Institute of Technology i Harvard University.

W zestawieniu dziedzinowym najwyższym wynikiem mogą się poszczycić kierunki studiów UMCS sklasyfikowane w dziedzinie prawo (miejsce 301+) oraz nauki humanistyczne i sztuka (miejsce 601+). W rankingu

znalazły się także nauki przyrodnicze (miejsce w przedziale 801–1000), nauki społeczne (miejsce 801+) oraz nauki fizyczne (miejsce 1001+).

Times Higher Education World University Ranking cieszy się zaufaniem naukowców, rad zarządzających uczelni, partnerów z sektora gospodarki oraz branżowych ekspertów. Zestawienie jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych i cenionych rankingów na świecie – przygotowuje je brytyjskie czasopismo „Times Higher Education” i publikuje corocznie od 2010 r.

Małgorzata Południuk

Wydział Artystyczny

Sukcesy

Dr Danuta Kuciak otrzymała Nagrodę Specjalną w XIV Ogólnopolskim Konkursie „Poznański Salon Robinsonada”, zorganizowanym przez Wielkopolski Związek Artystów Plastyków i Muzeum Rolnictwa w Szreniawie. Jury zakwalifikowało do pokonkursowej prezentacji 149 prac wykonanych przez 65 autorów. Wystawa eksponowana była w Muzeum Narodowym Rolnictwa w Szreniawie. Nagrodzone prace dr Kuciak to fotografie pt. *Obcy i Matka*.

W dn. 5–8 października w Lublinie miał miejsce międzynarodowy konkurs Typhlo&Tactus Competition na książkę dotykową dla autorów oraz ilustratorów książek dla dzieci niewidomych i słabowidzących. W Galerii Labirynt obradowało międzynarodowe jury z Francji, Włoch, Holandii, Belgii, Wielkiej Brytanii, Czech i Polski (nadesłano 75 książek z całego świata). Nagrodę specjalną za najwyższą ocenioną publikację kraju organizatora otrzymała Anastasiya Yarash, autorka książki dotykowej pt. *Lew i mysz* (ilustracje do tekstu Lwa Tołstoja), wykonanej pod opieką dr Ewy Niestorowicz. Konkurs odbywa się od 2001 r. i został powołany do życia przez francuskie stowarzyszenie Le Doigts Qui Rêvent.

Wystawy

8 października w Uniwersyteckiej Galerii Sztuki UMCS odbył się wernisaż wystawy Leonarda Konopelskiego. Jej kuratorem był prof. dr hab. Artur Popek, a patronat honorowy nad nią objął rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski. Leonard Konopelski uzyskał tytuł magistra sztuk pięknych (MFA) w dziedzinie projektowania graficznego na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Od 1995 r. wykłada projektowanie graficzne w ArtCenter College of Design. Uczył także w Europejskiej Akademii Sztuk w Warszawie, California Institute of the Arts w Walencji, California State University w Long Beach, CSU Fullerton, USC, Ulsan University w Korei Południowej, UMCS w Lublinie oraz na University of Kansas. Przez ostatnie 50 lat pracował jako dyrektor artystyczny i grafik dla takich marek

jak m.in. A&M Records, Brentwood Publications, Improv Theater, Warner Bros. oraz National Arts Centre w Ottawie.

Dr hab. Krzysztof Bartnik, prof. UMCS wziął udział w 6. Salonu National de Artă Contemporană (SNAC). Jego obraz *Horizon* prezentowany jest na międzynarodowej ekspozycji „PL@STIC ∞ CONTEMPORAN” w la Galeriile de Artă ale Academiei Române.

16 października w Browarze Perła odbył się wernisaż instalacji Stanisława Kamińskiego pt. *Pnączysko*. Praca powstała w ramach przewodu doktorskiego w Szkole Doktorskiej Nauk Humanistycznych i Sztuki UMCS. *Pnączysko* to procesualna instalacja artystyczna o wymiarach 3×3×3 m. Płatanina konarów i gałęzi będzie z biegiem czasu obrastać pnączami. Geometryczna forma, utworzona ludzką ręką, stanie się żywą rzeźbą, której współautorką jest natura. Suche drewno, wykorzystane na nowo, umieszczone w sześciennym ramie, ponownie zatętni życiem. Jedynym świadectwem ludzkiego autorstwa pozostaną proste kąty sześcianu.

17 października w Galerii KONT w Lublinie odbył się wernisaż wystawy studenckiej pt. „COŚ O WSZYSTKIM”. Wystawa prezentuje prace studentów z pracowni prof. Františka Kowolowskiego i dr. Jiří Kuděla na Wydziale Sztuki Uniwersytetu w Ostrawie (Czechy), powstałe podczas warsztatów pt. „Obrazowanie rzeczywistości”, które w maju 2024 r. zrealizowali prof. dr hab. Sławomir Toman, dr Małgorzata Pawlak oraz dr Mikołaj Kowalski.

23 października w Galerii Wydziału Artystycznego odbył się wernisaż wystawy obrazów dr. hab. Marka Mazanowskiego, prof. UMCS. Wydarzenie stanowiło uhonorowanie 45-letniego dorobku artystycznego Profesora. 26 października w sercu serbskiej stolicy w Kulturni Centar Dorćol nastąpiło otwarcie wystawy pt. „Geometrijski dialog”. To kolejna wspólna prezentacja duetu czesko-macedońskiej artystki Petry Jovanovskiej i dr. hab. Krzysztofa Bartnika, prof. UMCS. Tytułowy dialog wizualnie sprowadza się do gry opozycyjnych względem siebie form: koła – właściwego dla Petry Jovanovskiej i kwadratu – znaku rozpoznawczego naszego Profesora. O ile język geometrii jest świetny do wyrażania

idei, doskonałości, o tyle w pracach obydwójga autorów plastyczne ich opracowanie zdaje się odwracać ten kierunek dążeń.

25 października odbył się wernisaż wystawy zbiorowej „La vida es sueño” w Galería de Arte Antonio López Saenz (Culiacán, Meksyk), będącej częścią Sinaloa Cultural Festival 2024. Wydarzenie to jest wynikiem współpracy polskich i meksykańskich artystów. W wystawie wzięły również udział dr hab. Krzysztof Bartnik, prof. UMCS. Wystawa będzie dostępna do stycznia 2025 r.

30 października odbył się wernisaż kolejnego pokazu projektu „Dotyk sztuki / Touch of Art.” w RIPPL Gallery at Rippl-Ronai Institute of Arts (Kaposvár, Węgry). Projekt ma w swoim założeniu przybliżyć dostęp do kultury osobom niewidomym, osobom o ograniczonej percepcji wzrokowej i z niepełnosprawnościami wzroku oraz poszerzyć percepcję odbiorców widzących. Prezentowane są rzeźby, obiekty artystyczne, instalacje oraz przestrzenne obrazy malarskie. Kuratorami projektu są: dr Anna Beata Barańska i dr Radosław Skóra.

Wyjazdy

Delegacja z Wydziału Artystycznego, w skład której weszli: prof. dr hab. Krzysztof Szymanowicz, dr hab. szt. Alicja Kupiec, prof. UMCS, dr hab. Piotr Korol oraz mgr Grzegorz Więcek w dn. 22–24 października odwiedziła Zakarpacką Akademię Sztuk w Użhorodzie.

Goście

W dn. 29–30 października Instytut Muzyki odwiedziły mgr Kateřina Andršová PhD oraz mgr Ludmila Kroupová PhD z Uniwersytetu w Hradcu Králové w Czechach. W związku z tym wydarzeniem odbyły się wykłady, warsztaty oraz koncert, który uwieńczył przyjazd gości.

Wydział Biologii
i Biotechnologii

Doktoraty

Rada Naukowa Instytutu Nauk Biologicznych na posiedzeniu 30 października nadała stopień doktora nauk

biologicznych w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne mgr Wiolecie Banaszuk-Krupie. Temat pracy: „Regulacja metabolizmu aminokwasów poprzez aktywność aparatu Golgiego”. Promotor: prof. dr hab. Marek Tchórzewski. Recenzenci: prof. dr hab. Andrzej Dziembowski (Międzynarodowy Instytut Biologii Molekularnej i Komórkowej w Warszawie), prof. dr hab. Grzegorz Dubin (Małopolskie Centrum Biotechnologii UJ) oraz prof. dr hab. Mariusz Więckowski (Instytut Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego PAN w Warszawie).

Rada Naukowa Instytutu Nauk Biologicznych na posiedzeniu 30 października nadała stopień doktora nauk biologicznych w dziedzinie nauki ścisłe i przyrodnicze w dyscyplinie nauki biologiczne mgr. inż. Bartłomieju Iwańskiemu. Temat pracy: „Wybrane mechanizmy odpowiedzi immunologicznej barciaka większego (*Galleria mellonella*) po podaniu egzotoksyny *A Pseudomonas aeruginosa*”. Promotor: dr hab. Mariola Andrejko, prof. UMCS. Recenzenci: dr hab. Agnieszka Babczyńska, prof. UŚ (Uniwersytet Śląski), prof. dr hab. Mieczysław Boguś (Muzeum i Instytut Zoologii PAN w Warszawie) oraz dr hab. Elżbieta Czarniewska, prof. UAM (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu).

Sukcesy

1 października rozpoczęła się realizacja czteroletniego międzynarodowego projektu badawczego z programu Horyzont Europa pt. „Curing contaminated and saline land with industrial crops and producing biomass for high-value applications” (IASIS). Projekt prowadzony jest pod kierunkiem dr hab. Małgorzaty Wójcik, prof. UMCS oraz prof. dr. Jaco Vangronsvelda. W skład zespołu badawczego wchodzi: dr hab. Joanna Czarnecka, prof. UMCS, dr hab. Jolanta Jaroszuk-Ściseł, prof. UMCS i dr hab. Piotr Sugier, prof. UMCS. Nasz Uniwersytet jest partnerem w konsorcjum 17 jednostek z 7 krajów Europy (Grecji, Włoch, Holandii, Francji, Belgii, Portugalii, Polski), a koordynatorem jest Centre For Renewable Energy Sources And Saving Fondation (CRES) z Grecji. Budżet projektu dla UMCS wynosi 224 tys. euro. Celem projektu jest opracowanie sposobów zagospodarowania terenów zanieczyszczonych metalami oraz zasolonych przy wykorzystaniu roślin o dużym potencjale przemysłowym – oleistych i włóknistych. Prace naukowców z Instytutu

Nauk Biologicznych będą polegały na opracowaniu strategii optymalizacji uprawy roślin na terenach zanieczyszczonych poprzez zastosowanie mikrobiologicznych i niemikrobiologicznych biostymulantów. Doświadczenia będą prowadzone na polu zanieczyszczonym metalami na Górnym Śląsku, a wyniki badań zostaną zestawione z analogicznymi eksperymentami prowadzonymi na zanieczyszczonych metalami glebach w innych krajach Europy.

Konferencje

W dn. 9–12 września dr Leszek Wawiórka z Katedry Biologii Molekularnej uczestniczył w 9th International Conference on Protein Kinase CK2 „70 years of CK2: still exciting, essential – and enigmatic!”, zorganizowanej przez Uniwersytet w Münster w Niemczech. W ramach spotkania dr L. Wawiórka wygłosił referat „CK2 kinase controls translational performance in fungi”, w którym przedstawił nieopublikowane wyniki swoich badań dotyczących białkowej kinazy CK2 jako innowacyjnego celu terapii przeciwrzybczych.

Wydarzenia

5 października na naszym Uniwersytecie odbył się Zjazd Absolwentów z okazji jubileuszu 80-lecia UMCS. Wydarzeniu towarzyszyła prezentacja wystawy dotyczącej historii i teraźniejszości WBiB pt. „Uczelnię kształtują ludzie” w formie stacjonarnej i multimedialnej w Galerii pod Palmą. Absolwenci mogli również zapoznać się z wydarzeniami i osiągnięciami pracowników Wydziału, które zaprezentował prof. dr hab. Wiesław Mułenko. Po części oficjalnej uczestnicy zwiedzili różne zakątki Wydziału oraz wspominali studenckie czasy przy kawie i herbacie.

12 października członkowie Koła Naukowego Animal-Plant Interaction Students' Group odwiedzili Arboretum i Zakład Fizjografii w Bolestraszcach. Była to niezwykła okazja do zapoznania się ze sposobami ochrony roślin zagrożonych wyginięciem w warunkach ex situ oraz bogatą kolekcją dendroflory zgromadzonej w kolekcjach Arboretum. Wyjazd został sfinansowany w ramach Grantu Władz Rektorskich pt. „Jak pomóc zapyłaczom? Studenci edukują społeczeństwo”.

Wyjazdy

Dr Michał Sułek z Katedry Wirusologii i Immunologii w dn. 30 sierpnia – 30 września odbył miesięczny

staż naukowy w Zakładzie Szczepionek Rekombinowanych Międzyuczelnianego Wydziału Biotechnologii Uniwersytetu Gdańskiego i Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Celem wyjazdu była nauka teoretycznych i praktycznych aspektów otrzymywania białek rekombinowanych z wykorzystaniem ssaczych i owadzych linii komórkowych. Staż zrealizowany został pod opieką merytoryczną dr hab. Eweliny Król, prof. UG.

W dn. 1 września – 1 października dr Mateusz Kutyła z Katedry Mikrobiologii Przemysłowej i Środowiskowej odbył staż naukowy w Instytucie Biotechnologii i Nauk Biologicznych Uniwersytetu Milano-Bicocca w Mediolanie w zespole prof. Mariny Lotti. W ramach stażu przeprowadzono heterologiczną ekspresję β -galaktozydazy oraz dokonano charakterystyki biochemicznej enzymu. Istotnym aspektem wyjazdu było wykorzystanie spektroskopii dichroizmu kołowego (CD) do określenia struktury drugorzędowej białka (zawartość procentowa struktury α -helisy i β -kartki) oraz wyznaczenia temperatury topnienia enzymu. Dr M. Kutyła nawiązał także współpracę naukową z dr. Marco Orlando dotyczącą zastosowania metod bioinformatycznych w katalizie enzymatycznej. Efektem wyjazdu będzie publikacja naukowa.

Konferencje

W dn. 2–6 września dr hab. Paweł Mergo, prof. UMCS i mgr inż. Adam Paździor z Pracowni Technologii Światłowodów uczestniczyli w 23rd Slovak-Czech-Polish Optical Conference w University of Žilina na Słowacji.

W dn. 9–12 września dr hab. Irena Choma, prof. UMCS z Katedry Chromatografii uczestniczyła w 26th International Symposium for High-Performance Thin-Layer Chromatography – HPTLC 2024 w Budapeszcie na Węgrzech.

W dn. 13–20 września prof. dr hab. Małgorzata Grabarczyk z Katedry Chemii Analitycznej uczestniczyła w 2nd Green and Sustainable Analytical Chemistry Conference (GSAC2024) w Chanii w Grecji.

W dn. 18–27 września prof. dr hab. Patryk Oleszczuk, mgr Karol Osipiuk i mgr Monika Raczkiewicz z Katedry Radiochemii i Chemii Środowiskowej uczestniczyli w 7th Asia Pacific Biochar Conference (ISBRA & APBC 2024) w Shenyang Agricultural University w Chinach. Dodatkowo w trakcie pobytu prof. P. Oleszczuk prowadził konsultacje naukowe.

W dn. 12–15 października prof. dr hab. Patryk Oleszczuk, mgr Monika Raczkiewicz i mgr Artur Sokołowski z Katedry Radiochemii i Chemii Środowiskowej uczestniczyli w International Symposium on Soil and Environment Health ISSEH w Nanjing Agricultural University w Chinach.

W dn. 13–16 października prof. dr hab. Agnieszka Nosal-Wiercińska z Katedry Chemii Analitycznej, na zaproszenie prof. dr. hab. Bogusława Buszewskiego, uczestniczyła w Solemn Session of Senate of Klaipeda University w Uniwersytecie w Kłajpedzie na Litwie.

W dn. 20–31 października dr hab. Agnieszka Gładysz-Płaska, prof. UMCS z Katedry Chemii Nieorganicznej i dr Agnieszka Lipke z Instytutu Nauk Chemicznych uczestniczyły w Konferencji REMAT 2024 oraz przebywały w celach naukowych na Uniwersytecie Wileńskim na Litwie.

Wyjazdy

W dn. 14–21 września dr hab. Mariusz Barczak, prof. UMCS z Katedry Chemii Teoretycznej prowadził prace badawcze w związku z realizacją projektu OPUS w Universidad de Granada w Hiszpanii.

W dn. 29 września – 2 października dr Marta Goliżek-Chabros z Laboratorium Analitycznego prowadziła badania naukowe w KTH Royal Institute of Technology w Szwecji.

W dn. 29 września – 19 października dr Dominika Fila z Katedry Chemii Nieorganicznej i mgr Alicja Wawszczak odbyły staż naukowy w ramach programu Zawacka NAWA w Tomac Bat University in Zlin w Czechach. Prowadziły badania nad nowymi materiałami kompozytowymi bazującymi na celulozie bakteryjnej syntetyzowanej z wykorzystaniem materiałów odpado-

wych. Staż stanowił ważny krok w kierunku rozwoju innowacyjnych materiałów biodegradowalnych, które mogą znaleźć szerokie zastosowanie w nowoczesnych technologiach.

W dn. 30 września – 11 października mgr Monika Raczkiewicz z Katedry Radiochemii i Chemii Środowiskowej prowadziła konsultacje naukowe w The Hong Kong University of Science and Technology w Chinach.

W dn. 9–16 października prof. dr hab. Małgorzata Grabarczyk oraz dr hab. Cecylia Wardak, prof. UMCS z Katedry Chemii Analitycznej odbyły staż naukowy w ramach programu COST Action w Tuzla University w Bośni i Hercegowinie.

W dn. 14–18 października prof. dr hab. Beata Podkościelna z Katedry Chemii Polimerów i dr hab. Monika Wawrzkiwicz, prof. UMCS z Katedry Chemii Nieorganicznej odbyły staż naukowy w Institute of Chemical Process Fundamentals of the Czech Academy of Sciences w Czechach. Zapoznaly się z tematyką badawczą realizowaną w zespole dr. Radka Fajgara z Research Group of Laser Chemistry dotyczącą m.in. przygotowania cienkich warstw i materiałów nanostrukturalnych przy użyciu ablacji laserowej. Wizyta miała także na celu nawiązanie współpracy naukowej w ramach preparatyki i modyfikacji plazmą powierzchni materiałów polimerowych na bazie uretanów do zastosowań medycznych.

Goście

W dn. 1–7 września w Katedrze Chemii Teoretycznej gościł mgr. Alberto Leóna Cecilla z University of Granada (Hiszpania). Wizyta była związana z realizacją wspólnych badań w ramach projektu OPUS 41 pt. „Hydrożele usieciowane hierarchicznie: projektowanie teoretyczne i doświadczalne dla zastosowań biomedycznych”, który jest realizowany w ścisłej współpracy z naukowcami hiszpańskimi. Celem wizyty było omówienie wyników badań otrzymanych podczas prowadzonych eksperymentów w synchrotronie ALBA, w tym szczególnie opracowania metodologii analizy bardzo dużej ilości zgromadzonych danych, a później weryfikacji hipotezy badawczej o anizotropii hierarchicznie usieciowanych hydrożeli.

Wydział Ekonomiczny

Sukcesy

Dyrektor Instytutu Nauk o Zarządzaniu i Jakości dr hab. Radosław Mącik, prof. UMCS oraz dr Monika Ratajczyk brali aktywny udział w pracach interdyscyplinarnego zespołu badawczego nad przygotowaniem aplikacji miasta Lublin o uzyskanie tytułu Europejskiej Stolicy Kultury 2029. Za ich zaangażowanie i cenny wkład w realizację tego projektu otrzymali listy z podziękowaniami od prezydenta Lublina dr. Krzysztofa Żuka.

Artykuł opublikowany przez pracowników Wydziału Ekonomicznego: dr. hab. Mariusza Hofmana, prof. UMCS, dr. Grzegorza Grełę, mgr Paulinę Orzelską i dr. Jarosława Banasia w „Lecture Notes in Business Information Processing” (Springer) został zaprezentowany na International Conference on Business Process Management, gdzie otrzymał nagrodę Best Paper Award w ścieżce „Central and Eastern Europe Forum”.

Konferencje

W dn. 11–12 października w Instytucie Europejskim w Łodzi odbyła się międzynarodowa konferencja „Afryka – niewykorzystany potencjał”. Wzięli w niej udział goście z Polski, Kamerunu, Tanzanii i Ruandy. Najliczniej reprezentowane były Uniwersytet Łódzki oraz UMCS. Konferencję otworzył referat dr. Konrada Czernichowskiego i lic. inż. Innocenta Novarta (doktoranta Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych UMCS) pt. „Cameroon in the Economic and Monetary Community of Central Africa”. W drugim dniu w panelu „Polityka, bezpieczeństwo, biznes” wystąpiła studentka UMCS lic. Irene Msabaha z referatem „Africa amidst uncommon times: Gender equality on the fall”. Z kolei panel „Pomoc dla Afryki. Doświadczenia organizacji pozarządowych” otworzyło wystąpienie studenta UMCS lic. Modeste’a Habiaryemy’ego, który przedstawił działania Ruchu „Maitri” w swoim kraju – Ruandzie.

Goście

23 października wizytę na Wydziale Ekonomicznym złożyła dr Helena Myeya, wykładowca i dziekan Wydziału

Łu Nauk Humanistycznych i Społecznych na Mkwawa University College of Education w Tanzanii (MUCE). Dr H. Myeya specjalizuje się w obszarach m.in. zrównoważonego rozwoju i bezpieczeństwa żywności. Spotkanie z władzami Wydziału: dziekanem dr hab. Marcinem Lipowskim, prof. UMCS i dyrektorami Instytutów – dr hab. Radosławem Mącikiem, prof. UMCS i dr hab. Tomaszem Kijkiem, prof. UMCS było okazją do rozmowy na temat możliwości rozwijania współpracy, kolejnych wspólnych publikacji i aplikowania o projekty międzynarodowe. W spotkaniu uczestniczył także dr hab. Mariusz Kicia, prof. UMCS, który z delegacją WE w 2022 r. jako dziekan prezentował w Irindze studentom tamtejszego wydziału możliwości studiowania na UMCS.

Publikacje

Nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu ukazała się monografia, którą współtworzyli pracownicy Instytutu Ekonomii i Finansów, pt. *Globalne łańcuchy wartości. Funkcjonowanie, dylematy, wyzwania*. Publikacja jest efektem współpracy badaczy z UEW oraz UMCS. W pracach zespołu udział wzięli pracownicy Katedry Gospodarki Światowej i Integracji Europejskiej: dr hab. Paweł Pasierbiak, prof. UMCS, dr hab. Tomasz Białowas, prof. UMCS, dr Katarzyna Twarowska-Mól i dr Monika Wojtas. Monografia jest poświęcona wybranym aspektom powstawania, ekspansji oraz transformacji globalnych łańcuchów wartości w różnych regionach świata.

Wydział Filologiczny

Doktoraty

27 września odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr Hanny Melnyk pt. „Polska i ukraińska terminologia matematyczna: analiza terminograficzna”, napisanej pod kierunkiem dr hab. Lyubov Frolyak, prof. UMCS. Recenzenci: dr hab. Przemysław Józwickiewicz, prof. UW (Uniwersytet Wrocławski) oraz prof. dr Marharyta Zhuikova (Wołyński Uniwersytet Narodowy im. Łesi Ukrainki w Łucku). Rada Naukowa Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa 16 października

nadała mgr Hannie Melnyk stopień doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo.

z października miała miejsce publiczna obrona pracy doktorskiej mgr. Stanisława Powały-Niedźwieckiego pt. „Język polskich rugbystów na tle języków środowiskowych”, przygotowanej pod kierunkiem prof. dr hab. Stanisławy Niebrzegowskiej-Bartmińskiej. Recenzentki: prof. dr hab. Krystyna Szcześniak (Uniwersytet Gdański) oraz prof. dr hab. Halina Kurek (Uniwersytet Jagielloński). Rada Naukowa Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa 16 października nadała mgr. Stanisławowi Powale-Niedźwieckiemu stopień doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo oraz zdecydowała o wystąpieniu z wnioskiem o przyznanie przez Rektora UMCS wyróżnienia za szczególnie wysoki poziom naukowej rozprawy.

9 października odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr Sylwii Gierczak-Miszczuk pt. „Językowo-kulturowy obraz SZACUNKU we współczesnej polszczyźnie”, napisanej pod kierunkiem dr hab. Joanny Szadury, prof. UMCS. Recenzenci: prof. dr hab. Aleksandra Niewiara (Uniwersytet Śląski), prof. dr hab. Kazimierz Sikora (Uniwersytet Jagielloński) oraz dr hab. Marzena Marczevska, prof. UJK (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach). Rada Naukowa Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa 16 października nadała mgr Sylwii Gierczak-Miszczuk stopień doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo oraz zdecydowała o wystąpieniu z wnioskiem o przyznanie przez Rektora UMCS wyróżnienia za szczególnie wysoki poziom naukowej rozprawy.

Sukcesy

Dr hab. Beata Jarosz z Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa została członkinią Komisji Mediolingwistycznej Komitetu Językoznawstwa PAN, która została utworzona 14 października i której przewodniczyć będzie prof. dr hab. Iwona Loewe (Uniwersytet Śląski). Powstanie Komisji jest odpowiedzią na prężny rozwój stosunkowo nowej subdyscypliny językoznawstwa określanej mianem mediolingwistyki i lingwistyki mediów. Osiągnięcia polskich badaczy w zakresie precyzowania jej teoretycznych i metodologicznych podstaw oraz realizowania rozmaitych ilościowych i ja-

kościowych analiz dyskursu medialnego (prasowego, radiowego, telewizyjnego i internetowego) są znaczące, co stanowiło impuls do stworzenia tego organu Komitetu Językoznawstwa PAN.

Prof. dr hab. Małgorzata Karwatowska została poproszona o wygłoszenie wykładu na uroczystości środowiska medycznego – Wieczorze św. Łukasza w Poznaniu (18 października). Wystąpienie zatytułowała „Medycyna i słowo. Kultura językowego obcowania”. Tradycja tego typu spotkań zapoczątkowana została w 2003 r. Pani Profesor dołączyła, jako pierwsza kobieta, do znamienitego grona wykładowców, którzy w historii Wieczorów św. Łukasza prezentowali wystąpienia.

Konferencje

12 września w Dworku Kołaczkowskich w Strzyżewicach odbyła się konferencja „Twórczość i życie Ewy Kołaczkowskiej”, która stanowiła kontynuację cyklu pt. „Wioski i małe miasta Lubelszczyzny”. Patronat medialny nad wydarzeniem objęło Polskie Radio Lublin. Prof. dr hab. Małgorzata Karwatowska wygłosiła referat pt. „Przyjaźń jako wartość angażująca serce (na przykładzie powieści Ewy Kołaczkowskiej)”.

W dn. 23–25 września we Wrocławiu odbył się VI Kongres Dydaktyki Polonistycznej pod hasłem „Niezgoda – opór – bunt w przestrzeni edukacyjnej”, zorganizowany przez Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego. Udział w nim wzięło ponad 180 uczestników z niemal wszystkich ośrodków akademickich w Polsce. Nasz Uniwersytet reprezentowali pracownicy Katedry Edukacji Polonistycznej: prof. dr hab. Małgorzata Karwatowska, dr hab. Małgorzata Latoch-Zielińska, prof. UMCS i dr hab. Iwona Morawska, prof. UMCS. Prof. M. Karwatowska znalazła się w składzie Komitetu Naukowego Kongresu, wzięła udział w panelu dyskusyjnym „Reforma edukacji: wokół buntu i wyzwania wobec aktualnych propozycji zmian” inaugurującym Kongres, przewodniczyła też obradom dwóch sekcji: „Edukacja polonistyczna przeciw milczeniu i marginalizacji” i „Społeczne wyzwania edukacji humanistycznej a polonistyczna tożsamość”. Dr hab. M. Latoch-Zielińska, prof. UMCS uczestniczyła w panelu „Ekodydaktyka” z referatem „O młodzieżowych i nie tylko inicjatywach klimatycznych jako wyrazie buntu

wobec rzeczywistości”, przewodniczyła obradom sekcji „(Re)wizje kanonu i podstawy programowej”. Dr hab. I. Morawska, prof. UMCS wygłosiła referat „Bunt na maturze (i nie tylko) jako wyzwanie edukacyjne” i przewodniczyła obradom sekcji „Nieżgoda na nudę, czyli o innowacjach w szkolnej edukacji”.

Wydarzenia

9 października w Fundacji Szpilka w Lublinie odbył się wykład dr Edyty Frelak z Katedry Anglistyki i Amerykanistyki pt. „Nie tylko krajobraz: od pejzażu do land artu w sztuce amerykańskiej, cz. I”. Dr E. Frelak połączyła w nim badania literaturoznawcze nad twórczością literacką i artystyczną malarzy amerykańskich z badaniami nad estetyką krajobrazu, dając wgląd w relacje człowieka z naturą i sztuką.

10 października w Dzielnicowym Domu Kultury Węgliń miał miejsce unikalny pokaz filmu biograficznego z 1943 r. pt. *Madame Curie*. Jest to wyreżyserowana przez Mervyna LeRoya filmowa adaptacja literackiej biografii Marii Skłodowskiej-Curie, napisanej przez jej córkę Ewę Curie. Prelekcję przed filmem wygłosił dr hab. Rafał Szerbakiewicz, prof. UMCS z Katedry Współczesnej Literatury i Kultury Polskiej, zaś polskie napisy do filmu zostały przygotowane pod kierunkiem dr. Pawła Aleksandrowicza z Katedry Lingwistyki Stosowanej. Ich autorką jest studentka II roku II stopnia lingwistyki stosowanej Natalia Michalczyk.

15 października prof. dr hab. Małgorzata Karwatowska wygłosiła na Uniwersytecie Trzeciego Wieku w Lipsku wykład inauguracyjny pt. „Perswazja czy manipulacja? Rola mediów w komunikacji”.

16 października na Canisius University w Buffalo odbyła się dyskusja w trybie hybrydowym z Agnieszką Holland, reżyserką *Zielonej granicy*. W dyskusji zorganizowanej przez Canisius University Borders and Migrations Initiative wzięli udział m.in. dr Ewa Antoszek i dr hab. Zbigniew Mazur z Katedry Anglistyki i Amerykanistyki. Odbyła się ona w ramach projektu „Erasmus+: Migration Narratives in European Media: Teaching, Learning and Reflecting (MigraMedia)”.

23 października na Wydziale Filologicznym odbyło się spotkanie autorskie z Grzegorzem Dziedzicem, autorem

poczytnej trylogii chicagowskiej i laureatem Nagrody Wielkiego Kalibru 2022, nagrodzonym również tytułem Wybitnego Polaka w USA. Spotkanie prowadziła dr Izabella Kimak z Katedry Anglistyki i Amerykanistyki, a zostało ono zorganizowane przez działające na UMCS Center for American Studies.

25 października dr Bartosz Wójcik z Katedry Lingwistyki Stosowanej poprowadził spotkanie „Tłumaczenie niemożliwego. Dyskusja z udziałem Piotra Siemiona i Teresy Tyszowieckiej BlasK!” podczas obywatelskiego w dn. 21–27 października w Krakowie Międzynarodowego Festiwalu Literatury im. Josepha Conrada. Rozmówcy dr. B. Wójcika tłumaczyli nowatorskie językowo powieści Ishmaela Reeda, Anthony’ego Josepha i Thomasa Pynchona.

Wydział Filozofii
i Socjologii

Doktoraty

12 września odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej dr Edyty Barańskiej. Temat pracy: „Semiotyczna koncepcja kultury Clifforda Geertza”. Promotor: dr hab. Urszula Kusio, prof. UMCS. Recenzenci: prof. dr hab. Dariusz Czaja (Uniwersytet Jagielloński) oraz prof. dr hab. Maria Flis (UJ). 13 września na posiedzeniu Rady Naukowej Instytutu Socjologii podjęto uchwałę w sprawie nadania dr Edycie Barańskiej stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki socjologiczne.

Konferencje

W dn. 27–30 sierpnia w Porto (Portugalia) odbył się 16. Europejski Kongres Socjologiczny, organizowany przez Europejskie Towarzystwo Socjologiczne (ESA). Wśród ponad czterech tysięcy uczestników Instytut Socjologii reprezentowały: dr hab. Agnieszka Kolasa-Nowak, prof. UMCS oraz dr hab. Dominika Polkowska, prof. UMCS. Prof. D. Polkowska wygłosiła referat pt. „The Future of Platform Work: Can Anticipated EU Regulations on Improving Working Conditions in the Platform Work Sector be a Game Changer for the

Gig Economy? The Polish Social Partners' Perspective". Natomiast prof. A. Kolasa-Nowak wygłosiła referat pt. „Exchange of Ideas and Interdisciplinary Cooperation. Polish Sociologists and Historians About Social Transformation”. Ponadto ponownie została wybrana do Zarządu Research Network 36 Sociology of Transformations: East and West i powierzono jej funkcję zastępcy przewodniczącego. Sieć zajmuje się społeczeństwami postransformacyjnymi w perspektywie porównawczej. Łączy socjologów z obszaru postkomunistycznego i badaczy z innych regionów, także pozaeuropejskich.

Wydział Historii i Archeologii

Sukcesy

Dr hab. Tomisław Giergiel i prof. dr hab. Leszek Wierzbicki (z zespołem) z Instytutu Historii otrzymali Świętokrzyską Nagrodę Muzealną w kategorii „Publikacja” za książkę *Jerzy Ossoliński – magnat z Sandomierza*, wydaną przez Muzeum Zamkowe w Sandomierzu.

Wydarzenia

25 września dr hab. Piotr Witek, prof. UMCS i prof. dr hab. Mariusz Mazur wzięli udział w debacie pt. „Dzieje kina polskiego. Między historią a filmoznawstwem”, która odbyła się podczas 49. Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni. Uczestniczyli jako dyskutanci w trzech panelach: „Historia i filmoznawstwo – protokół rozbieżności”, „Wokół metod i źródeł”, „Analiza obrazów przeszłości”. Wydarzenie zostało zorganizowane przez: Uniwersytet Gdański – Zakład Filmu i Mediów, Wydział Nauk o Kulturze Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy oraz Festiwal Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni.

30 września z okazji Dnia Archiwisty w Sali Błękitnej Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego Archiwum Państwowe w Lublinie zorganizowało konferencję szkoleniową połączoną ze spotkaniem z archiwistami zakładowymi pod hasłem „Przekazywanie materiałów archiwalnych – co, gdzie, kiedy, jak?”. Wzięło w niej udział ponad 200 pracowników archiwów zakładowych z Lubelszczyzny. Dr hab. Marek Konstankiewicz, prof. UMCS

z Katedry Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii wygłosił prelekcję „Prawne aspekty przekazywania materiałów archiwalnych do archiwów państwowych”.

24 października studenci II roku turystyki historycznej uczestniczyli w wyjściu terenowym. Jednym z wątków poruszanych podczas zajęć odbywających się w historycznym centrum Lublina były przestrzenne uwarunkowania koegzystencji społeczności katolików z Żydami lubelskimi od XVI w. po II wojnę światową. Studenci mieli także okazję zapoznać się z architekturą zespołu klasztoru dominikanów w Lublinie. Spacer przeprowadziła licencjonowana przewodniczka, absolwentka turystyki historycznej UMCS dr Anna Jakimowicz.

23 października na Politechnice Warszawskiej odbyła się trzecia edycja międzynarodowych wykładów archiwalnych „Konarski Lectures”. Wydarzenie ma na celu upamiętnienie postaci Kazimierza Konarskiego, wybitnego polskiego archiwisty i autora pierwszego polskiego podręcznika z tej dziedziny. Gościem spotkania był Geoffrey Yeo, honorowy starszy pracownik naukowy w zakresie archiwów i zarządzania dokumentacją w Katedrze Studiów nad Informacją w Kolegium Uniwersyteckim w Londynie, który wygłosił wykład pt. „Artificial Intelligence and the future(s) of archival theory and practice”. Uczestnikami spotkania byli również pracownicy Katedry Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii oraz studenci kierunku archiwistyka i nowoczesne zarządzanie zapisami informacyjnymi UMCS.

15 października odbył się wykład Roberta Samuela Langnera z Helmut Schmidt University pt. „*Kulturkrieg – Der Verlust polnischer Baudenkmäler im Zweiten Weltkrieg*. Es gilt das gesprochene Wort!”. Prelegent był gościem na UMCS w ramach współpracy Instytutu Historii z Uniwersytetem Bundeswehry w Hamburgu. Wykład był tłumaczony na język polski przez pracowników Katedry Lingwistyki Stosowanej Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa.

Publikacje

Ukazała się książka dr Renaty Lesiakowskiej pt. *Polonizowanie się Niemców w Królestwie Polskim drugiej połowy XIX wieku na podstawie publicystyki prasowej*, opublikowana równocześnie w wersji anglojęzycznej

pt. *Polonisation of Germans in the Kingdom of Poland in the second half of the 19th century on the basis of press publications*. Publikacja jest poszerzoną pracą doktorską autorki, napisaną w Instytucie Historii pod kierunkiem dr. hab. Piotra Bednarza, prof. UMCS. Książka została wydana przez fundację Normalna Kultura i Towarzystwo Nauki i Kultury „Libra”, a sfinansowana ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach programu Nauka dla Społeczeństwa.

Nakładem Wydawnictwa UMCS ukazała się monografia dr. Roberta Stępnia pt. *Archiwa Narodowe w Wielkiej Brytanii. Współczesna organizacja, zasób i działalność*, która stanowi podsumowanie kilkuletnich badań w dziedzinie archiwistyki brytyjskiej. Przedmiotem monografii uczyniono problematykę współczesnej organizacji i działalności archiwów narodowych w Londynie, Edynburgu i Belfaście.

Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki

Doktoraty

28 czerwca odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Pavla Kostriukova pt. „Dynamic Description of Low and Middle Energy Nuclear Fission”. Promotor: dr hab. Artur Dobrowolski. Recenzenci: dr hab. Chiara Mazzocchi, prof. UW (Uniwersytet Warszawski), dr hab. Katarzyna Mazurek (Instytut Fizyki Jądrowej im. H. Niewodniczańskiego PAN w Krakowie), prof. dr hab. Zygmunt Patyk (Narodowe Centrum Badań Jądrowych w Świerku). Rada Naukowa Instytutu Fizyki na posiedzeniu 30 września podjęła uchwałę o nadaniu mgr. Pawłowi Kostriukowowi stopnia doktora w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki fizyczne.

25 października odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Bartłomieja Kotyry pt. „Wydajne algorytmy równoległe w modelowaniu hydrologicznym”. Promotor: dr hab. Przemysław Stpicyński, prof. UMCS. Recenzenci: dr hab. inż. Adam Domański, prof. PŚ (Politechnika Śląska w Gliwicach), dr hab. inż. Mikołaj

Leszczuk, prof. AGH (Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie), dr hab. inż. Krzysztof Grochla, prof. IITiS PAN (Instytut Informatyki Teoretycznej i Stosowanej PAN w Gliwicach). Rada Naukowa Instytutu Informatyki na posiedzeniu 25 października podjęła uchwałę o nadaniu mgr. Bartłomiejowi Kotyrze stopnia doktora w dziedzinie nauk inżynieryjno-technicznych w dyscyplinie informatyka techniczna i telekomunikacja.

Konferencje

W dn. 16–20 września w Kazimierzu Dolnym odbyła się 10. Conference of the Polish Society on Relativity. W Komitecie Organizacyjnym znaleźli się: prof. dr hab. Andrzej Góźdz, dr hab. Jerzy Matyjasek, prof. UMCS, prof. dr hab. Marek Rogatko, dr Paritosh Verma.

W dn. 22–26 września w Krakowie odbyła się 21. Krajowa Konferencja Nadprzewodnictwa. W wydarzeniu wzięli udział: dr hab. Nicholas Sedlmayr, który zaprezentował temat „Quantized thermal Hall conductance and the topological phase diagram of a superconducting bismuth bilayer”, prof. dr hab. Karol I. Wysokiński z wystąpieniem pt. „Unconventional superconductor Sr_2RuO_4 : Then and now”, prof. dr hab. Tadeusz Domański, który przedstawił temat „Are pairs of Majorana modes distantly cross-correlated?”, dr Szczepan Głodzik z prezentacją pt. „Higher order spin interactions mediated by the substrate”.

W dn. 23–28 września w Kazimierzu Dolnym odbyły się 30. Warsztaty Fizyki Jądrowej, w których udział wzięli m.in. prof. dr hab. Krzysztof Pomorski z referatem „Isotopic fragment properties in spontaneous and fusion-induced fission within a Langevin model” oraz dr hab. Artur Dobrowolski z referatem „Properties of octupole-deformed ^{226}Ra nucleus within a consistent collective approach”. W Komitecie Organizacyjnym znaleźli się: dr hab. Artur Dobrowolski, dr Anna Zdeb, dr hab. Michał Warda, prof. UMCS, prof. dr hab. Andrzej Góźdz.

W dn. 23–25 października w Lublinie odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa Stowarzyszenia Muzeów Uczelnianych „Obiekty wiedzy. Uczelniane zbiory muzealne jako narzędzia edukacyjne”. W konferencji uczestniczyła prodziekan dr hab. Beata Bylina, prof. UMCS. Podczas sesji posterowej dr Piotr Sagan

w prezentacji „Edukacyjny charakter Muzeum Instytutu Fizyki UMCS” opowiedział o ciekawych zbiorach, które możemy zobaczyć w gmachu tzw. Starej Fizyki.

Wydarzenia

22 października odbyło się spotkanie prodziekan dr hab. Beaty Byliny, prof. UMCS i dr Anny Gajos-Balińskiej z przedstawicielkami firmy Orange Polska – Renatą Mankowską-Steckiewicz i Esterą Mikołajczak, podczas którego omówione zostały kluczowe obszary współpracy, szczególnie w zakresie praktyk oraz rozwoju zawodowego studentów.

28 października odbył się finał konkursu IT Diamonds w ramach IT Girls rEvolution Academy. Skład jury: dr Monika Piekarcz (Katedra Oprogramowania Systemów Informatycznych UMCS), Oliwia Wójtowicz (Lubelska Wyższyna IT), mgr Małgorzata Czarnomska (Biuro Rozwoju Kompetencji UMCS), Magdalena Rucińska (Capgemini Polska), Michael Żółtowski (Capgemini Polska). Jury techniczne z Capgemini Polska: Jagoda Łuckoś, Anita Kołkowska, Monika Szymańska-Maćik, Anna Armata-Hauke, Anna Dulny-Leszczyńska, Julia Rybicka, Zofia Orzeszyna, Krzysztof Miciuła, dr Michał Chromiak (Katedra Cyberbezpieczeństwa i Lingwistyki Komputerowej), Mateusz Kłeczek. Podczas wydarzenia wykłady wygłosiły Martyna Jankowska z Capgemini Polska oraz dr hab. Beata Bylina, prof. UMCS na temat rozwoju w IT na UMCS.

Wyjazdy

W dn. 15 czerwca – 25 września mgr Mayank Kumar odbył staż projektowy w Space Applications Services w Brukseli (Belgia).

Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej

Doktoraty

25 października odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Anny Adamiak. Temat pracy: „Problemy metodyczne opracowania wielkoskalowych map temperatury radiacyjnej na przykładzie Lublina”. Pro-

motor: dr hab. Andrzej Czerny, prof. UMCS. Promotor pomocniczy: dr hab. Mirosław Krukowski. Recenzenci: dr hab. Izabela Gołębiowska, prof. UW (Uniwersytet Warszawski), dr hab. Wiesław Ostrowski (Uniwersytet Warszawski). Rada Naukowa Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej UMCS na posiedzeniu 25 października nadała mgr Annie Adamiak stopień doktora nauk społecznych w dyscyplinie geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna.

Sukcesy

Międzynarodowy ruch Cittaslow to organizacja, której ideą jest propagowanie w mniejszych miejscowościach kultury dobrego, harmonijnego życia, stanowiącego alternatywę wobec wielkomiejskiego pośpiechu i postępującej globalizacji. W konkursie Polskiej Krajowej Sieci Miast Cittaslow na najlepszą pracę magisterską, której tematyka nawiązuje do idei ruchu, II miejsce zajęła mgr inż. Julita Falisiewicz za pracę „Współpraca miast w sieci Cittaslow w województwie warmińsko-mazurskim”, przygotowaną pod kierunkiem dr Dagmary Kociuby. III miejsce w konkursie zdobyła mgr inż. Karolina Janina Rogowska za pracę „Ocena realizacji idei Cittaslow w Rejowcu Fabrycznym oraz ocena możliwości przyjęcia zasad rozwoju Cittaslow w Rejowcu i Krasnymstawie”, przygotowaną pod kierunkiem dr. hab. Sebastiana Bernata, prof. UMCS.

Wydarzenia

12 września dyrektor Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej dr hab. Wojciech Janicki, prof. UMCS podpisał porozumienie o współpracy z Arkadiuszem Mroczkiem – burmistrzem miasta i gminy Narol, a także z burmistrzem miasta i gminy Lubycza Królewska Markiem Łuszczynskim. Tego dnia zostało również podpisane porozumienie o współpracy z prezydentem miasta Zamość Rafałem Zwolakiem. Porozumienia dotyczą współpracy w zakresie projektów naukowo-badawczych, badawczo-rozwojowych oraz edukacyjnych, a także działań promocyjnych i inicjatyw służących rozwojowi wschodnich regionów Polski.

5 października w ramach Zjazdu Absolwentów UMCS odbyło się spotkanie absolwentów WNoZiGP, a także geografii oraz turystyki i rekreacji dawnego WBiNoZ. Przybliżono historię Wydziału, były też wspomnienia absolwentów, wystawy: „Dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe Lasów

Janowskich na mapach”, „10 lat SKNP »Smart City«” i „W świecie piratów, samurajów i... Lego®”. Absolwenci mieli okazję zwiedzić obecne pomieszczenia i laboratoria Wydziału, wykonać wspólne fotografie, wpisać się do książki pamiątkowej oraz porozmawiać.

15 października w Roztoczańskiej Stacji Naukowej w Guciowie odbyły się warsztaty geograficzne pt. „Poznajemy środowisko przyrodnicze Roztocza Środkowego (na przykładzie Guciowa)”, zorganizowane w ramach Programu Szkół Partnerskich. Uczestniczyli w nich uczniowie klas trzecich Prywatnego Liceum Ogólnokształcącego im. Królowej Jadwigi w Lublinie pod opieką dr. Mateusza Dobka. Zajęcia prowadził mgr Krzysztof Stępniewski, pracownik Stacji.

19 października odbył się jesienny rajd rowerowy po Lasach Kozłowieckich, zorganizowany przez Studenckie Koło Naukowe Geografów im. A. Malickiego i Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich w Lublinie. Trasa liczyła około 40 km i dała uczestnikom wiele wrażeń przyrodniczych i krajobrazowych.

25 października na Wydziale gościli uczniowie Liceum Ogólnokształcącego im. Tadeusza Kościuszki w Lubczowie. Uczniowie spotkali się z prodziekanem ds. studenckich prof. dr. hab. Wojciechem Zgłobickim oraz wysłuchali prezentacji o nauce na Wydziale i działalności w Studenckim Kole Naukowym Geografii Wojkowskiej i Zarządzania Kryzysowego „Kryzysowcy”. Goście mieli także okazję zobaczyć, jak działają laboratoria Instytutu Nauk o Ziemi i Środowisku.

Wyjazdy

We wrześniu dr Sylwester Wereski (Katedra Hydrologii i Klimatologii) przebywał na stażu naukowym w Arizona State University w USA. Staż odbył się w ramach grantu MINIATURA 5 NCN pt. „Występowanie silnego stresu ciepła w warunkach klimatu gorącego i suchego”. Opiekunami stażu byli prof. Konrad Rykaczewski i prof. Jennifer Vanos z ASU.

Naukowcy w mediach

Na portalu GeekWeek ukazał się artykuł popularnonaukowy „Niezwykła natura czasu. Czy coś takiego w ogóle istnieje?”. Przedstawiono w nim zagadnienie

czasu z perspektywy fizyka prof. dr. hab. Rafała Demkowicza-Dobrzańskiego i geografa fizycznego dr. hab. Pawła Zielińskiego, prof. UMCS (Katedra Geomorfologii i Paleogeografii).

Wydział Pedagogiki i Psychologii

Doktoraty

30 września odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Agnieszki Podbilskiej-Kłosowskiej. Tytuł pracy: „Aksjologiczne podstawy działalności innowacyjnych placówek przedszkolnych”. Promotor: dr hab. Jolanta Andrzejewska, prof. UMCS. Promotor pomocniczy: dr Małgorzata Centner-Guz. Recenzenci: dr hab. Anna Jakubowicz-Bryx, prof. UKW (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy) oraz dr hab. Elżbieta Jaszczynszyn, prof. UwB (Uniwersytet w Białymstoku). Rada Naukowa Instytutu Pedagogiki na posiedzeniu 21 października przyjęła uchwałę o nadaniu stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika mgr Agnieszce Podbilskiej-Kłosowskiej.

Sukcesy

Instytut Pedagogiki we współpracy z Örebro University (Szwecja) oraz Kryvyi Rih State Pedagogical University (Ukraina), Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University (Ukraina) i Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University (Ukraina) przystępuje do realizacji kolejnego międzynarodowego, naukowo-wdrożeniowego projektu pt. „Enhancing the Participation of and Ensuring the Right to Education for Children with Intellectual Disability: Developing Capacities and Opportunities” (EPERE). Projekt, który będzie realizowany od grudnia 2024 do listopada 2026 r., ma na celu nie tylko rozwój badań nad edukacją inkluzywną, ale również praktyczne wdrożenie wypracowanych rozwiązań na rzecz wsparcia dzieci z niepełnosprawnością intelektualną, zwłaszcza w Ukrainie, gdzie konflikt zbrojny znacząco wpływa na ich sytuację życiową. Koordynatorem i kierownikiem projektu ze strony UMCS jest dr Dorothea Chimicz z Katedry Psychopedagogiki Specjalnej.

Wydarzenia

24 października w Instytucie Pedagogiki odbyło się kolejne spotkanie naukowe z cyklu „Czwartki Badawcze”. Gościem była dr Dominika Kaczorowska-Spychalska z Uniwersytetu Łódzkiego, dyrektor Centrum Inteligentnych Technologii. Wygłosiła wykład pt. „AI w moich rękach – od science fiction do science fact”. Wychodząc od definicji sztucznej inteligencji, omówiła aktualne trendy i wyzwania w jej rozwoju, wskazując na konkretne praktyczne możliwości zastosowania generatywnej AI.

Wydział Politologii i Dziennikarstwa

Profesury

13 września dr hab. Marta Wójcicka, prof. UMCS z Katedry Komunikacji Medialnej postanowieniem prezydenta RP Andrzeja Dudy otrzymała tytuł naukowy profesora nauk społecznych w dyscyplinie nauki o komunikacji i mediach.

Doktoraty

30 września odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Vladyslawa Myroniuka pt. „Consolidation of independent of Ukrainian State”. Promotor: dr hab. Katarzyna Marzęda-Młynarska, prof. UMCS. Recenzenci: dr hab. Tomasz Stępniewski, prof. KUL (Katolicki Uniwersytet Lubelski), dr hab. Larysa Leszczenko, prof. UW (Uniwersytet Wrocławski) i prof. Hryhorij Perepelycia (Uniwersytet Tarasa Szewczenki w Kijowie). Rada Naukowa Instytutu Stosunków Międzynarodowych na posiedzeniu 25 października podjęła uchwałę o nadaniu mgr. Vladyslawowi Myroniukowi stopnia naukowego doktora w dyscyplinie stosunki międzynarodowe.

30 września odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Grzegorza Glenia pt. „Rywalizacja militarna Stanów Zjednoczonych Ameryki i Chińskiej Republiki Ludowej w basenie Morza Południowocchińskiego”. Promotor: dr hab. Ireneusz Topolski, prof. UMCS. Recenzenci: prof. dr hab. Edward Halizak (emerytowany profesor Uniwersytetu Warszawskiego), prof. dr hab. Małgorzata Pietrasiak (Uniwersytet Łódzki) i dr hab. Małgorzata

Zachara-Szymańska, prof. UJ (Uniwersytet Jagielloński). Rada Naukowa Instytutu Stosunków Międzynarodowych na posiedzeniu 25 października podjęła uchwałę o nadaniu mgr. Grzegorzowi Gleniowi stopnia naukowego doktora w dyscyplinie stosunki międzynarodowe.

2 października odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Lili Hrytsai pt. „Green economy as a strategy to achieve Sustainable Urban Development: the case study of the City of Vancouver”. Promotor: dr hab. Katarzyna Marzęda-Młynarska, prof. UMCS. Recenzenci: prof. dr hab. Maciej Walkowski (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), dr hab. Kamil Glinka (Uniwersytet Wrocławski) i prof. Anatolij Kruglashov (Narodowy Uniwersytet w Czerniowcach). Rada Naukowa Instytutu Stosunków Międzynarodowych na posiedzeniu 25 października podjęła uchwały o nadaniu mgr. Lili Hrytsai stopnia naukowego doktora w dyscyplinie stosunki międzynarodowe oraz o wyróżnieniu rozprawy doktorskiej.

Sukcesy

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej (PKA) wydało pozytywną ocenę programową dla kierunku bezpieczeństwo narodowe. Akredytacja została przyznana na maksymalny okres – 6 lat (do roku akademickiego 2029/2030). W swojej uchwale Prezydium PKA stwierdziło, że proces kształcenia realizowany na UMCS umożliwił studentom kierunku bezpieczeństwo narodowe osiągnięcie założonych efektów uczenia się dla studiów I i II stopnia o profilu ogólnoakademickim.

Czasopismo naukowe „Anuario Latinoamericano – Ciencias Políticas y Relaciones Internacionales” pozytywnie przeszło proces oceny za rok 2023 i uzyskało ponownie wskaźnik Index Copernicus Value (ICV): 100.00, utrzymując tę wysoką ocenę od 2017 r. Przedmiotem przeprowadzonej oceny był tom 15/2023 pt. „América Latina: retrocesos y desafíos de la democracia” pod redakcją naukową dr hab. Katarzyny Krzywickiej, prof. UMCS (Instytut Stosunków Międzynarodowych).

25 września w Studiu im. Zbigniewa Stepka w Polskim Radiu Lublin prof. dr hab. Iwona Hofman, dyrektor Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach odebrała Medal Wschodniej Fundacji Kultury „Akcent” w dowód uznania dla jej imponującego dorobku

służącego komunikacji między ludźmi różnych narodów i kultur. Nagroda została ustanowiona w 1995 r. Jest przyznawana osobom szczególnie zasłużonym w działalności pokrywającej się z celami statutowymi Fundacji.

Dr hab. Justyna Wasil z Katedry Administracji Publicznej (Instytut Nauk o Polityce i Administracji) zdobyła I nagrodę w XXI Konkursie im. Profesora Michała Kuleszy na najlepszą książkę z zakresu samorządu terytorialnego, wydaną w 2023 r. Naukowni otrzymała nagrodę za swoją monografię habilitacyjną *Przywództwo lokalne kobiet w Polsce. Studium gmin wiejskich*, wydaną w ubiegłym roku nakładem Wydawnictwa UMCS. Konkurs jest organizowany przez wydawnictwo Wolters Kluwer i redakcję czasopisma „Samorząd Terytorialny”.

Dr Elżbieta Szulc-Wałęcka z Katedry Administracji Publicznej została członkiem zespołu i ko-liderką jednej z Grup Roboczych w europejskiej sieci programu COST w projekcie pt. „RELINK – Odzyskanie więzi? Cyfrowe technologie poprawiające zaangażowanie obywatelskie, organizacje polityczne i demokrację”. W ramach RELINK badacze z całej Europy będą szukać możliwości odzyskania legitymacji przez demokrację i odbudowy więzi między instytucjami a obywatelami przy wykorzystaniu technologii cyfrowych. Projekt potrwa do 2028 r. i zakończy się przygotowaniem rekomendacji dla decydentów politycznych.

Dr Elżbieta Szulc-Wałęcka uzyskała grant NCN w konkursie MINIATURA 8 na realizację projektu „Sztuczna inteligencja w miejskim (współ)rzędzeniu: szanse i wyzwania dla partycypacji obywatelskiej. Doświadczenia wybranych miast w Europie”. Celem projektu jest zbadanie praktycznego zastosowania, a także wpływu AI na procesy współrzędzenia partycypacyjnego (*participatory governance*) wybranych państw w Europie.

Dr Monika Szkarłat z Katedry Administracji Publicznej uzyskała finansowanie z NCN na realizację międzynarodowego projektu w ramach polsko-norweskiej inicjatywy bilateralnej „Science & Society bilateral initiative in social sciences, arts, and humanities”, finansowanej z EEA Financial Mechanism and Norwegian Financial Mechanism 2014–2021. W inicjatywie udział biorą 23 jednostki naukowe z Polski i Norwegii. Dr M. Szkarłat będzie kierować interdyscyplinarnym

zespołem naukowym, w skład którego wchodzi: dr Kamil Filipek (UMCS), prof. Rasmus Bertelsen (The Arctic University of Norway), dr Agnieszka Skorupa (Uniwersytet Śląski), dr Dariusz Ignatiuk (Uniwersytet Śląski).

Zastępca dyrektora INoKSiM dr Wojciech Maguś został powołany do kapituły nagrody Lwy PR, branżowego wyróżnienia przyznawanego przez Polskie Stowarzyszenie Public Relations. Ideą konkursu jest docenienie i nagrodzenie osób, których działalność w sferze praktyki i edukacji public relations wyróżnia kreatywność i efektywność działań, a ich postawa jest godna naśladowania. Dr W. Maguś odpowiadać będzie za wyłonienie laureata/laureatki nagrody w kategorii Edukator_ka/Badacz_ka PR.

Dr Mateusz Sobiech z Katedry Mediacyzacji otrzymał grant w konkursie ZAWACKA organizowanym przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej. Naukowiec uzyskał finansowanie projektu pt. „Physical Education 2.0: the role of gamification, hybridisation and new technologies in increasing activity during PE”. Badania zostaną przeprowadzone w polskich szkołach oraz podczas pobytu naukowego na wietnamskiej uczelni Hanoi University of Science and Technology. Autor projektu zamierza przeprowadzić analizę możliwości, ograniczeń, szans i zagrożeń hybrydyzacji zajęć ruchowych w szkołach i na uczelniach.

Doktorantka mgr Patrycja Mac zdobyła pierwsze miejsce w konkursie na najlepszy poster podczas Międzynarodowego Kongresu Marii Curie-Skłodowskiej „Innowacja jest kobietą. Nauka – Biznes – Edukacja” (21–22 października, Lublin) za poster pt. „The Voice of Russian Women: the Issue of Feminism in the Russian Federation”. Autorka przedstawiła rolę kobiet w społeczeństwie rosyjskim.

29 października dr hab. Barbara Giza, prof. UMCS z Katedry Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej objęła funkcję sekretarza Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Badań nad Filmem i Mediami (PTBFM) oraz wiceprezesa oddziału warszawskiego Towarzystwa. PTBFM jest organizacją prowadzącą i wspierającą badania nad wszelkimi formami filmu, kina, mediów, sztuk i widowisk audiowizualnych, prowadzi działalność popularyzatorską i edukacyjną, stymuluje współpracę i dyskusję naukową, również międzynarodową.

Prof. dr hab. Iwona Hofman (INoKSiM) i dr hab. Krystyna Leszczyńska-Wichmanowska (INoPiA) znalazły się w zaszczytnym gronie 100 Najbardziej Wpływowych Kobiet Województwa Lubelskiego 2024. Przyznane wyróżnienie jest wyrazem uznania zasług i sukcesów oraz efektem ich wpływu na kształt i przyszłość województwa lubelskiego. Lista została stworzona i opublikowana przez Kapitułę Redakcyjną „Kurier Lubelskiego”.

Dr Margaret Ohia-Nowak z INoKSiM jest jedną z 36 osób, które dostały się do programu Obama Foundation Leaders 2024–2025. Znalazła się tym samym wśród 205 liderów i liderki wybranych z całego świata. Celem programu Fundacji Obamy jest rozwijanie kompetencji z zakresu przywództwa, zaangażowania obywatelskiego i komunikacji publicznej pomocnych w pracy w sektorach publicznym, prywatnym i non-profit. Liderzy i liderki zajmują się m.in. kryzysem klimatycznym, ruchem demokratycznym i zaangażowaniem obywatelskim, a także różnorodnością społeczną, prawami osób uchodźczych i osób z niepełnosprawnościami.

Konferencje

Na zaproszenie Ministerstwa Obrony Narodowej Litwy dr Jakub Olchowski z Katedry Bezpieczeństwa Międzynarodowego 9 września uczestniczył w konferencji z okazji 510. rocznicy Bitwy pod Orszą w Wilnie. Wzięli w niej udział historycy, politologowie i eksperci wojskowi z Litwy, Polski, Ukrainy i Niemiec.

W dn. 18–20 września w Łodzi odbył się 6. Kongres Politologii pt. „Polityka przyszłości. Trendy – perspektywy – wyzwania”. Wykład pt. „Maria Skłodowska-Curie – symbol międzynarodowego sukcesu kobiet w nauce” wygłosiła dr hab. Krystyna Leszczyńska-Wichmanowska, prof. UMCS z Katedry Systemów Politycznych i Praw Człowieka. Wydarzeniem towarzyszącym był pokaz kolekcji autorstwa Natalii Ślizowskiej inspirowanej postacią Marii Skłodowskiej-Curie. Kierownik Katedry Ruchów Politycznych i Badań Etnicznych prof. dr hab. Maria Marczeńska-Rytka była pomysłodawczynią i moderatorką panelu pt. „Populizm w kampaniach wyborczych. Doświadczenia i wyzwania”. Ponadto prof. M. Marczeńska-Rytka została zaproszona do udziału w spotkaniu autorskim wokół książki *Civic/Participatory Budget in the Visegrad Group*

Countries in the Context of Good Practices (Maria Marczeńska-Rytka, Dorota Maj).

W dn. 24–27 września na Uniwersytecie w Lublanie (Słowenia) odbyła się 10. edycja European Communication Conference ECREA 2024, w której uczestniczyli naukowcy z Katedry Mediatyzacji. Referaty wygłosili: dr hab. Ewa Nowak-Teter, prof. UMCS („Mediatization of politics – Toward a research model”), dr hab. Katarzyna Kopecka-Piech, prof. UMCS („It represents a pure and unfiltered form of connection and adventure. The role of physical activity in the digital disconnection of emerging adults”), dr hab. Jakub Nowak, prof. UMCS („Privacy mediatized: Seeking for order in times of datafication”) i dr Ilona Dąbrowska („Artificial intelligence as a new tool in the political sphere”).

26 września w budynku Wydziału odbyła się X ogólnopolska konferencja bibliotekarzy bibliotek pedagogicznych i szkolnych „Biblioteka – na zdrowie!”. Wydarzenie wpisuje się w tradycję spotkań organizowanych w ramach współpracy Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Lublinie oraz Katedry Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej. Celem konferencji było ukazanie roli bibliotek szkół medycznych w edukacji personelu medycznego.

W dn. 9–12 października kierownik Laboratory of International Memory Studies dr hab. Gueorgui Kassianov, prof. UMCS wziął udział w międzynarodowej konferencji „Historicities of Security and Peace”, zorganizowanej przez Centrum Studiów nad Konfliktami na Uniwersytecie w Marburgu w Niemczech. Wygłosił wykład pt. „A Useful Past? Collective memory, security and international relations”.

W dn. 16–17 października na Uniwersytecie w Żylnie (Słowacja) odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pt. „Crisis situations solutions in specific environment”, w której udział wzięły dr hab. Katarzyna Marzęda-Młynarska oraz dr Justyna Kięczkowska z Katedry Bezpieczeństwa Międzynarodowego. Wizyta stanowiła także element współpracy pomiędzy ISM a Uniwersytetem w Żylnie, zainicjowanej w czerwcu 2024 r. wizytą prorektora tej uczelni prof. Josefa Ristveja w Lublinie.

16 października dr Wojciech Maguś (INoKSIM) wziął udział w konferencji „Moja i Twoja, czyli nasza”, podsumowującej badanie „Twoja służba cywilna”. Dr W. Maguś uczestniczył w panelu pt. „Atrakcyjność służby cywilnej jako miejsca pracy”. Mówił m.in. o potrzebie zwiększenia poczucia misji w pracy urzędników służby cywilnej i większej autonomii służby cywilnej od polityków.

Wydarzenia

W dn. 3–5 września odbyła się XXXIII edycja Forum Ekonomicznego w Karpaczu. Czynny udział w Forum wzięli pracownicy ISM: prof. dr hab. Walenty Baluk, dr hab. Katarzyna Marzęda-Młynarska, prof. UMCS, dr hab. Beata Surmacz, prof. UMCS, dr Jakub Olchowski, dr Damian Szacawa.

Prof. dr hab. Maria Marczevska-Rytko, kierownik Katedry Ruchów Politycznych i Badań Etnicznych, członkini Komitetu Zarządzającego COST Action CA21141 – Grassroots of Digital Europe: from Historic to Contemporary Cultures of Creative Computing (GRADE) oraz grupy roboczej WG2 Institutionalizing Digital Grassroots w dn. 25–26 września uczestniczyła w pracach WG2 w Uniwersytecie Wileńskim.

Na zaproszenie Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej im. J. Regulskiego prof. dr hab. Maria Marczevska-Rytko uczestniczyła w II Krajowym Kongresie Współpracy Lokalnej, który odbył się w Warszawie w dn. 10–11 października. Wystąpiła jako ekspertka w debacie pt. „Panele obywatelskie w Polsce – doświadczenia i wyzwania na przyszłość. Dyskusja wokół książki *Innowacje deliberatywne*”.

Przedstawicielki INoKSIM znalazły się w gronie ekspertów VII Światowego Forum Mediów Polonijnych (17–20 października, Warszawa). Prof. dr hab. Iwona Hofman wygłosiła wykład pt. „Jakość i atrakcyjność – dylematy dziennikarstwa XXI wieku”, a dr Elżbieta Pawlak-Hejno przedstawiła temat „Cyfrowy storytelling”. W Forum wzięło udział 85 dziennikarzy polonijnych z 30 krajów i 6 kontynentów. Miało ono na celu zacieśnianie więzi między Polonią a Polską oraz rozwój kompetencji dziennikarskich uczestników.

22 października prof. dr hab. Iwona Hofman, dyrektor INoKSIM oraz dr Agata Fijuth-Dudek z Pracowni Ba-

dań nad Instytutem Literackim w Paryżu wzięły udział w panelu „Melchior Wańkowicz dzisiaj”. Panel był jednym z wydarzeń IX Festiwalu reportażu w Lublinie.

Publikacje

Nakładem Wydawnictwa Naukowego Scholar ukazała się *Encyklopedia Stosunków Międzynarodowych* (red. E. Haliżak). Obejmuje 45 autorskich rozdziałów zrealizowanych przez badaczy wywodzących się z sześciu uniwersytetów, z których każdy ma własną tradycję badań stosunków międzynarodowych. Autorami rozdziałów są pracownicy ISM: dr hab. Hanna Dumała, prof. UMCS (*Systematyka obszaru badań stosunków międzynarodowych – poziomy badania*), dr Grzegorz Gil (*Rola, pozycja i status międzynarodowy państwa w stosunkach międzynarodowych*), dr hab. Katarzyna Marzęda-Młynarska, prof. UMCS (*Uczestnicy stosunków międzynarodowych – perspektywa państwowcentryczna i transnarodowa*), dr hab. Beata Surmacz, prof. UMCS (*Dyplomacja*), w ramach sekcji VI. *Regionalny poziom badania stosunków międzynarodowych*), prof. dr hab. Agata Ziętek (*Kultura w stosunkach międzynarodowych*). Publikację zrecenzował prof. dr hab. Marek Pietraś, dyrektor ISM.

Nakładem Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej im. J. Regulskiego oraz Wydawnictwa C.H.Beck ukazała się książka *Innowacje deliberatywne. Inspiracje dla praktyków i teoretyków*, pod red. J. Podgórskiej-Rykały i P. Pospiesznej. Prof. dr hab. Maria Marczevska-Rytko przygotowała rozdział pt. *Demokracja bezpośrednia i deliberatywna: analiza porównawcza idei, instytucji, rozwiązań formalnoprawnych oraz praktyki*.

W czasopiśmie „Studia Politologiczne” (3/2024 vol. 73, pod red. J. Wojnickiego) ukazał się artykuł dr hab. Małgorzaty Podolak, prof. UMCS z Katedry Systemów Politycznych i Praw Człowieka pt. *Prezydent w systemie organów państwa w Republice Chorwacji – od systemu semiprezydenckiego do parlamentaryzmu*, będący wyczerpującą analizą instytucji prezydenta w systemie organów państwa Republiki Chorwacji, ze szczególnym uwzględnieniem jego kompetencji oraz funkcji w odniesieniu do poszczególnych organów władzy państwowej.

Artykuł naukowy współautorstwa dr Marty Michalczuk-Wlizio z Katedry Systemów Politycznych i Praw

Człowieka ukazał się w kwartalniku „Białostockie Studia Prawnicze” (z. 29 nr 3). Artykuł pt. *The Evolution of Same-Sex Marriage Case Law in Europe* (E. Kuzelewska, M. Michalczyk-Wliziło, B. Žuber, M. Bedič, M. Mesquita Vilas Boas, L. Ramos Naia) omawia ewolucję orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i sądów krajowych Słowenii, Hiszpanii, Portugalii, Niemiec i Austrii w obszarze małżeństw osób tej samej płci.

W czasopiśmie naukowym „Przegląd Prawa Konstytucyjnego” (nr 2(78)/2024) ukazał się artykuł autorstwa dr Eweliny Kancik-Kołtun z Katedry Administracji Publicznej pt. *Praca zdalna podczas pandemii COVID-19 w państwach Grupy Wyszehradzkiej*. Artykuł składa się z części teoretycznej, empirycznej oraz prezentuje wyniki badań przeprowadzonych przez autorkę.

W nr 9/2024 „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska”, sec. „Balcaniensis et Carpathiensis” ukazały się dwa artykuły autorstwa pracowników INoPiA: dr Eweliny Kancik-Kołtun (*Uczestnictwo obywatelskie na Węgrzech*, cz. 1) i dr. hab. Jerzego Garbińskiego, prof. UMCS (*Polityka Białoruskiej Autokefalicznej Cerkwi Prawosławnej na uchodźctwie wobec Patriarchatu Konstantynopolskiego po 1948 roku*).

Inne

Katedra Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej została oficjalnym współorganizatorem 3. edycji „International Workshop on Social Communication and Information Activity in Digital Humanities (SCIA-2024)”, a dr hab. Anita Has-Tokarz, prof. UMCS (kierownik Katedry) i dr Renata Malesa wzięły udział w pracach Komitetu Organizacyjnego. Ta branżowa konferencja jest organizowana od 2022 r. przez Department of Social Communications and Information Activities of the Institute of Humanities and Social Sciences of Lviv Polytechnic National University (Ukraina).

Dzięki staraniom Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej oraz Komitetu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach PAN Rada Narodowego Centrum Nauki wprowadziła zmiany w wykazie paneli NCN, zbliżając jego konstrukcję do podziału stosowanego w Europejskiej Radzie ds. Badań (ERC). Inicjatorką podjętych

zmian, ważnych dla środowiska medioznawczego, była prof. dr hab. Iwona Hofman, dyrektor INoKSiM. Zmiany dotyczą przede wszystkim doprecyzowania opisów pomocniczych określeń identyfikujących (deskryptorów), a także wyodrębnienia lub przesunięcia niektórych zagadnień pomiędzy panelami, aby lepiej dopasować je do podpaneli i opisów poszczególnych deskryptorów.

Wydział Prawa
i Administracji

Habilitacje

16 października Rada Naukowa Instytutu Nauk Prawnych, uwzględniając pozytywną opinię Komisji Habilitacyjnej w składzie: przewodniczący – prof. dr hab. Mirosław Sadowski (Uniwersytet Wrocławski), recenzenci: dr hab. Jadwiga Potrzeszcz, prof. KUL (Katolicki Uniwersytet Lubelski), prof. dr hab. Piotr Tuleja (Uniwersytet Jagielloński), dr hab. Aldona Domańska, prof. UŁ (Uniwersytet Łódzki), dr hab. Krzysztof Urbaniak, prof. UAM (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), członek – dr hab. Bartosz Liżewski, prof. UMCS, sekretarz – dr hab. Grzegorz Koksanowicz, prof. UMCS, podjęła uchwałę o nadaniu dr. Wojciechowi Mojskiemu stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

Doktoraty

26 września odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Joanny Kunc. Temat pracy: „Administracyjno-prawne instrumenty oddziaływania organów gminy na system gospodarowania odpadami komunalnymi”. Promotor: dr hab. Piotr Szreniawski, prof. UMCS. Recenzenci: dr hab. Maciej Błażewski, prof. UW (Uniwersytet Wrocławski), dr hab. Artur Modrzejewski (Uniwersytet w Białymstoku). 16 października Rada Naukowa Instytutu Nauk Prawnych podjęła uchwałę o nadaniu Joannie Kunc stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

Sukcesy

3 września dr hab. Adrian Niewęgłowski, prof. UMCS został powołany przez minister kultury i dziedzictwa

narodowego Hannę Wróblewską na członka X Komisji Prawa Autorskiego na lata 2024–2028. Uroczyste wręczenie aktów powołania oraz pierwsze posiedzenie Komisji odbyło się w siedzibie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie.

Konferencje

W dn. 23–25 września na Wydziale odbył się Kongres Teorii i Filozofii Prawa Sekcji Polskiej Stowarzyszenia Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej (IVR), w ramach którego została zorganizowana Konferencja Polskiej Sekcji Międzynarodowego Stowarzyszenia Filozofii Prawa i Filozofii Społecznej – IVR pt. „Zmiany społeczne a zmiany w prawie. Aksjologia, konstytucja, integracja europejska”. W ramach sesji katedralnej Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie referat pt. „Studia prawnicze a aplikacyjna ścieżka dostępu do zawodów prawniczych” wygłosił dr Sławomir Pilipiec. Odbyła się też m.in. sesja katedralna UMCS (Katedra Teorii i Filozofii Prawa WPiA/Akademickie Centrum Mediacji UMCS) na temat: „Zmiany społeczne i zmiany w prawie: wyzwania i szanse dla alternatywnych form rozwiązywania sporów (ADR)”. W jej ramach referat „Pole i status badań nad mediacją – uwagi na marginesie pojęcia gotowości mediacyjnej” wygłosił dr hab. Andrzej Korybski, prof. UMCS.

Wydarzenia

5 października w ramach Zjazdu Absolwentów UMCS w Auli Uniwersyteckiej odbyło się spotkanie absolwentów Wydziału.

10 października Studenckie Koło Naukowe Prawników UMCS przeprowadziło Walne Zebranie, na którym byli obecni m.in. prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS, dziekan Wydziału dr hab. Jarosław Kostrubiec, prof. UMCS, prof. dr hab. Anna Przyborowska-Klimczak oraz członkowie Koła. Podczas obrad wręczono tytuł Honorowego Członka SKNP UMCS prof. A. Przyborowskiej-Klimczak, wieloletniej dziekan WPiA UMCS oraz dr. hab. Ireneuszowi Nowikowskiemu, prof. UMCS, który w latach 2010–2023 pełnił funkcję opiekuna Koła.

17 października, w ramach realizacji projektu „Together to Europe”, prowadzonego przez Centrum Europejskie UMCS w partnerstwie z Uniwersytetem Trzeciego Wieku, pierwszy wykład z cyklu pt. „Porozmawiamy

o Unii Europejskiej” wygłosiła dr hab. Edyta Całka, prof. UMCS, która zaprezentowała najważniejsze zagadnienia dotyczące funkcjonowania Unii Europejskiej.

18 października odbyło się zorganizowane przez Studenckie Koło Naukowe Prawników UMCS spotkanie eksperckie z rzeczniczką praw dziecka Moniką Horną-Cieślak pt. „Mały obywatel – wciąż obywatel. O osiągnięciach i wyzwaniach w regulacji praw dzieci”.

Wyjazdy

10 września w Brnie odbyło się spotkanie dziekana dr. hab. Jarosława Kostrubca, prof. UMCS z dziekanem Wydziału Prawa Uniwersytetu Masaryka prof. Martinem Škopem. Dotyczyło ono nowych form wspierania i wzmacniania współpracy między wydziałami prawa i możliwych korzyści płynących z instytucjonalnych powiązań między uniwersytetami.

W dn. 10–13 września na Uniwersytecie Masaryka w Brnie odbyła się druga edycja szkoły letniej zorganizowanej w ramach międzynarodowego grantu Europejskiego Programu Współpracy w Dziedzinie Badań Naukowo-Technicznych (COST Action) pt. „Fiscal decentralisation and local budgeting”. Do udziału w tym wydarzeniu zostały zakwalifikowane doktorantki oraz doktorant z Instytutu Nauk Prawnych: mgr Martyna Grzegorzak, mgr Karolina Polak, mgr Aleksandra Poślednik, mgr Kinga Welz, mgr Aleksandra Zawisłak-Białek oraz mgr Mateusz Dolińczyk. W wykładach i zajęciach praktycznych wzięli udział również doktoranci i pracownicy naukowcy uniwersytetów z Bułgarii, Chorwacji, Czarnogóry, Czech, Jordanii, Łotwy, Portugalii, Rumunii, ze Słowacji, z Turcji, Ukrainy, Węgier, Wielkiej Brytanii i Włoch. Pobyt doktorantów został sfinansowany w ramach projektu CA20123 „Intergovernmental Coordination from Local to European Governance” (IGCOORD). Koordynatorem szkoły letniej był dziekan WPiA UMCS dr hab. Jarosław Kostrubiec, prof. UMCS.

8 października odbyły się warsztaty w ramach grantu COST Action CA20123 „Intergovernmental Coordination from Local to European Governance WG5”. Udział w nich wzięli dziekan dr hab. Jarosław Kostrubiec, prof. UMCS, dr István Hoffman, prof. UMCS, prof. Juraj Nemeč oraz doktoranci WPiA.

Konferencja naukowa „550 lat Województwa Lubelskiego (1474–2024) II”

W dn. 11–12 października 2024 r. na Wydziale Historii i Archeologii w ramach konferencji „550 lat Województwa Lubelskiego (1474–2024) II” zgromadziło się liczne grono wybitnych badaczy przeszłości regionu. Zaprezentowano 25 referatów, a poruszane w nich kwestie były doskonałym uzupełnieniem wątków, które pojawiły się podczas pierwszej części konferencji w kwietniu br.

Oprócz historyków swoje wystąpienia mieli także archeolodzy, literaturoznawcy i historycy sztuki. Zdecydowaną większość referentów stanowili pracownicy Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej i Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, ale nie zabrakło również badaczy z innych instytucji.

Pierwszy dzień obrad uroczyście otworzyły władze samorządowe i Uczelni. Zgromadzonych powitał prof. Piotr Bednarz, dyrektor Instytutu Historii UMCS. Następnie głos zabrali: Jarosław Stawiarski, marszałek województwa lubelskiego i nasz absolwent, który przyznał środki finansowe na realizację tego przedsięwzięcia, a także rektor prof. Radosław Dobrowolski, prodykan Wydziału Historii i Archeologii prof. Anna Zakościelna i dyrektor Centrum Badań nad Historią Regionalną i Lokalną UMCS prof. Wiesław Bondyra.

Obrady zostały podzielone według kryteriów tematycznych i chronologicznych. Pierwszego dnia zapoczątkował je temat związany z Grodami Czerwieńskimi, który przedstawił dr Tomasz Dzieńkowski z Instytu-

tu Archeologii UMCS. Kwestie dotyczące historycznego rozwoju Lublina jako centralnego ośrodka regionu przybliżył prof. Ryszard Szczygieł, emerytowany pracownik UMCS. Prof. Anna Sochacka opowiedziała o relacjach pierwszych wojewodów lubelskich ze szlachtą ziemi lubelskiej. Kwestie dotyczące roli sfery wyznaniowej w dziejach regionu przybliżyli reprezentujący Katolicki Uniwersytet Lubelski profesorowie Andrzej Gil, Jacek Chachaj, Bogumił Szady i Robert Kozyrski oraz dr Renata Lesiakowska z Instytutu Historii UMCS.

Po przerwie obiadowej tematyka obrad przeniosła się do świata szlachty i magnaterii województwa lubelskiego, a efekty swoich badań zaprezentowali historycy sztuki z KUL – prof. Irena Rolska i dr hab. Krzysztof Gombin. Wybrane zagadnienia własności ziemskiej w XVI i XVIII w. poruszyli dr Andrzej Buczyło z Instytutu Historii PAN w Warszawie i prof. Wiesław Bondyra. Refleksję nad zagadnieniami związanymi z onomastyką i literaturą podjęli dr hab. Mariusz Koper z KUL i prof. Dariusz Chemperek z UMCS, który opowiedział o wyjątkowości kultury literackiej Lubelszczyzny w XVI i XVII w. Dr Kamil Jakimowicz przedstawił obraz społeczności Włochów w miastach staropolskiego województwa lubelskiego. Część popołudniową obrad uzupełniły wystąpienia dotyczące możliwości wykorzystywania metryk parafialnych w badaniach historycznych, przygotowane przez prof. Piotra Rachwałę i dr Natalię Turkiewicz z KUL. Z kolei dr Joanna Kumor-Mielnik

Fot. Michał Piłat

Fot. Michał Piłat

z KUL przybliżyła kwestię badań regionalnych na przykładzie podlubelskich wsi Ćmiłów i Mętów.

Drugi dzień także przyniósł interesujące referaty i prezentacje. Słuchacze byli pod dużym wrażeniem wystąpienia dr. Dariusza Kopciowskiego, wojewódzkiego konserwatora zabytków, który opowiedział o materialnych śladach przeszłości jagiellońskiego Lublina. Poruszone zostały także kwestie: stanu rolnictwa na Lubelszczyźnie w połowie XIX w. z perspektywy dworu ziemiańskiego (prof. Andrzej Przegaliński), rozwoju sieci kolejowej w regionie (prof. Marek Konstankiewicz), niezrealizowanych lubelskich inwestycji Centralnego Okręgu Przemysłowego (dr Wojciech Chudzik) i organizacji sądownictwa (mgr Robert Małek z APL). Kwestię roli, jaką odgrywały na Lubelszczyźnie dawniej mniejszości narodowe (ukraińska

i żydowska) przybliżyli słuchaczom prof. Roman Wysocki i dr Alicja Gontarek. Obrady podsumował prof. Wiesław Bondyra, który m.in. podziękował uczestnikom za trud włożony w przygotowanie ciekawych wystąpień.

Konferencja spotkała się z doskonałym odbiorem nie tylko ze strony badaczy, ale też studentów i słuchaczy zainteresowanych przeszłością regionu. Bardzo dziękujemy prelegentom, którzy zechcieli podzielić się swoją obszerną wiedzą. Dla osób, które z różnych powodów nie mogły uczestniczyć w obradach, a są zainteresowane dziejami naszego regionu, mamy dobrą wiadomość – w przyszłym roku ukaże się publikacja zawierająca teksty pokonferencyjne w formie rozszerzonej.

*Wiesław Bondyra
Kamil Michaluk*

Dyskusja o aktualności dziedzictwa Giedroycia i „Kultury”

20 października 2024 r. w Ursynowskim Centrum Kultury „Alternatywy” w Warszawie odbyła się dyskusja wokół tematu „Aktualność dziedzictwa Jerzego Giedroycia i paryskiej »Kultury«”. Pracownię Badań nad Instytutem Literackim w Paryżu UMCS reprezentowała prof. dr hab. Iwona Hofman, która poprowadziła spotkanie, oraz dr Justyna Maguś jako prelegentka. Ponadto w wydarzeniu uczestniczyli prof. dr hab. Rafał Habielski (UW) i prof. dr hab. Paweł Rodak (UW).

Badacze dokonali rekapitulacji dorobku Jerzego Giedroycia, sytuując działalność Instytutu Literackiego w Paryżu w architekturze powojennych ośrodków emigracyjnych. Podzielili się przemyśleniami na temat roli, którą odegrała „Kultura” w podsycaaniu postaw niepodległościowych i prodemokratycznych w polskim społeczeństwie w kraju. Zwrócili uwagę na znaczenie literatury w kształtowaniu i rekonstruowaniu tożsamości. Badacze nawiązywali do dorobku pisarzy i publi-

cystów wydobytych, mobilizowanych i promowanych przez Giedroycia, m.in. A. Bobkowskiego, W. Gombrowicza, Cz. Straszewicza czy M. Hłaski.

W odniesieniu do aktualności przesłania Giedroycia podkreślali przenikliwość i pragmatyzm charakteryzujący formułowane wizje polityczne, w tym szczególnie program wschodni Ukraina – Litwa – Białoruś oraz program zachodni. Zwracali uwagę na istotę dialogu w relacjach między narodami oraz wagę publicystyki Juliusza Mieroszewskiego, *porte-parole* Giedroycia.

Prelegenci dostrzegali sprawczość Redaktora wynikającą z szeroko zakrojonej praktyki pisania listów. Korespondencja licząca około 2,5 tys. takich dokumentów stanowi fundament aktywności Giedroycia oraz pokazuje styl jego pracy. Lojalność wobec współpracowników, niesienie pomocy potrzebującym oraz wierność zasadom stanowią istotny składnik opisu Giedroycia i pozostaną uniwersalnym zbiorem wartości godnych naśladowania.

Panel odbył się w ramach III edycji Festiwalu Nowe Oświecenie (19–26 października 2024 r.), którego ideą jest refleksja nad kondycją współczesności, kierunkami rozwoju świata, wyzwaniem i zagrożeniami stojącymi przed ludźmi. W tym roku motywem przewodnim było pytanie „Po co nam kultura?”. Wśród gości wystąpili przedstawiciele środowiska kultury i nauki, m.in. Jacek Dukaj, Maja Komorowska, Remigiusz Mróz, Wawrzyniec Smoczyński, Magda Umer.

Justyna Maguś

O niecodziennej biografii Marii Curie-Skłodowskiej

27 września 2024 r. w Auli A Wydziału Chemii odbyła się konferencja na temat życia i osiągnięć naszej Patronki – Marii Curie-Skłodowskiej.

Doskonale wpisła się w obchody jubileuszu 80-lecia Uczelni i została objęta honorowym patronatem Rektora UMCS i Polskiego Towarzystwa Chemicznego. Spotkanie zostało zorganizowane przez Wydział Chemii UMCS, Instytut Nauk Chemicznych UMCS, Lubelski Oddział PTChem oraz Biuro Promocji i Popularyzacji Nauki UMCS.

Obecność przedstawicieli władz rektorskich i Wydziału Chemii w osobach rektora prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego, prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr. hab. Doroty Kołodyńskiej, dziekan WCh dr. hab. Beaty Cristóvão, prof. UMCS, prodziekana WCh dr. hab. Konrada Terpiłowskiego, prof. UMCS, dyrektora INCh prof. dr. hab. Małgorzaty Grabarczyk i zastępcy dyrektora INCh dr. hab. Katarzyny Szymczyk, prof. UMCS oraz znamienitych gości uświetniła to wyjątkowe wydarzenie.

Pierwsza część konferencji poświęcona była biografii naszej noblistki i wystąpili w niej znawcy i badacze niecodziennej historii życia Marii Curie-Skłodowskiej: Barbara Gołębiowska – dyrektorka Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie, dr. hab. Tomasz Pospieszny, prof. UAM oraz dr. hab. Zbigniew Surowiec z Instytutu Fizyki UMCS.

Drugą część stanowiła debata pt. „Współczesne wykorzystanie naukowych osiągnięć Marii Curie-Skłodowskiej i ich oddziaływanie na społeczeństwo”, którą poprowadziła naukowczyni, chemiczka prof. dr. hab. Agnieszka Nosal-Wiercińska (UMCS). W gronie ekspertów wystąpili: prof. dr. hab. Izabela Nowak (UAM Poznań) – prezeska PTChem; dr. hab. Tomasz Pospieszny, prof. UAM – biograf, autor książek o Marii Skłodowskiej-Curie; prof. dr. hab. Małgorzata Wiśniewska (UMCS) – radiochemiczka; dr. n. med. Aleksandra Kozłowska – kierowniczka Zakładu Radioterapii Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego nr 1 w Lublinie.

W ramach konferencji odbyły się także dwie wyjątkowe wystawy. Pierwsza, zatytułowana „Nobliści – Rodzina Curie i Nagrody Nobla”, zorganizowana została pod Honorowym Patronatem Polskiego Towarzystwa Che-

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

micznego. Druga to wystawa prac plastycznych zgłoszonych na konkurs „Maria Curie-Skłodowska w moich oczach”, przygotowana we współpracy z Biurem Promocji i Popularyzacji Nauki UMCS.

Podczas spotkania wręczone zostały również nagrody laureatom konkursu wiedzy „Promieniotwórczość wokół nas” oraz konkursu plastycznego „Maria Curie-Skłodowska w moich oczach”.

Agnieszka Nosal-Wiercińska

Międzynarodowa konferencja naukowa polskich i ukraińskich pedagogów

W dn. 14–15 października 2024 r. na Wydziale Pedagogiki i Psychologii odbyła się Międzynarodowa konferencja naukowa pt. „Współczesne problemy i wyzwania pedagogów polskich i ukraińskich w warunkach pokoju i wojny”. Wydarzenie zostało zorganizowane przez: Instytut Pedagogiki UMCS, Instytut Oświaty i Edukacji Dorosłych im. I. Ziaziuna Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy, Akademię Wincentego Pola w Lublinie, Charkowski Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny im. H.S. Skoworody, Winnicki Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. M. Kotsiubynskiego, Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. I. Franki w Drohobyczu oraz Przykarpaccy Uniwersytet Narodowy im. W. Stefanyka w Iwano-Frankowsku.

Szeroki wachlarz zagadnień dotyczył aktualnych problemów funkcjonowania nauczycieli, uczniów i studentów w nowych warunkach w Ukrainie – kraju dotkniętym konfliktem zbrojnym oraz w Polsce – państwie, które przyjęło największą liczbę imigrantów uciekających przed wojną.

Zgodnie z tradycją przed oficjalnym otwarciem konferencji nastąpiło złożenie kwiatów pod pomnikiem Marii Curie-Skłodowskiej przez organizatorów i gości z Ukrainy. W otwarciu spotkania uczestniczył rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, który przywitał gości i uczestników.

Naukowcy podczas wspólnej pracy podkreślali potrzebę stworzenia inkluzywnego środowiska edukacyjnego, które będzie sprzyjać międzykulturowej interakcji i wzajemnemu wsparciu. Zwrócono także uwagę na współpracę między polskimi i ukraińskimi placówkami oświatowymi.

Konferencja odbyła się pod honorowym patronatem rektora UMCS prof. Radosława Dobrowolskiego, Polskiej Akademii Nauk, Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy, Akademii Wincentego Pola w Lublinie, prezydenta Lublina dr. Krzysztofa Żuka, wojewody lubelskiego Krzysztofa Komarskiego, starosty powiatu lubelskiego Sylwii Pisarek-Piotrowskiej i marszałka województwa lubelskiego Jarosława Stawiarskiego.

Patronat medialny: TVP3 Lublin, Polskie Radio Lublin, Akademickie Radio Centrum, Wydawnictwo UMCS.

Katarzyna Nowosad

Fot. Michał Piłat

Fot. Michał Piłat

Fot. Michał Piłat

V Konferencja Naukowa z cyklu „Inwestycje alternatywne”

W dn. 17–18 października 2024 r. odbyła się V Konferencja Naukowa z cyklu „Inwestycje alternatywne”, zorganizowana przez Katedrę Ubezpieczeń i Inwestycji. Konferencja została objęta honorowym patronatem Rektora UMCS, Komitetu Nauk o Finansach Polskiej Akademii Nauk oraz Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego Oddział w Lublinie. W tym roku odbywała się w formule hybrydowej (na Wydziale Ekonomicznym i na platformie MS Teams). Spotkała się z dużym zainteresowaniem nie tylko środowiska naukowego, ale także praktyków. Obradom przysłuchiwało się przeszło 100 uczestników z ponad 30 ośrodków naukowych.

Konferencję rozpoczęto od sesji plenarnej, która odbyła się w Auli III Wydziału Ekonomicznego i równolegle była udostępniana na platformie MS Teams. W panelu dyskusyjnym wystąpili zaproszeni goście: prof. dr hab. Krzysztof Jajuga z Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu – przewodniczący Komitetu Nauk o Finansach PAN, prof. dr hab. Krzysztof Borowski, prof. dr hab. Anna Szelańska i prof. dr hab. Małgorzata Zaleska ze Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie oraz dr hab. Elżbieta Kubińska, prof. UEK z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie. Tematem przewodnim dyskusji panelowej było pytanie „Czy inwestycje alternatywne to rzeczywiście bezpieczna przystań?”. Moderatorem była dr hab. Teresa H. Bednarczyk, prof. UMCS, kierownik Katedry Ubezpieczeń i Inwestycji.

W drugim dniu konferencji (w całości w formule online) w dwóch blokach odbyło się sześć równoległych sesji tematycznych: „Innowacyjne formy inwestycji i finansowania: od crowdfundingu po zaawansowane modele prognozowania finansowego”; „Inwestycje alternatywne w zmieniającym się świecie: ryzyka i trendy”; „Inwestycje alternatywne a zrównoważony rozwój”; „Nieruchomości jako narzędzie inwestycyjne: od ochrony kapitału po zrównoważony rozwój”; „Nowe wyzwania i możliwości na rynku kryptoaktywów: ochrona konsumenta, wzorce inwestycyjne i ewaluacja wyników”; „Z pasji do zysku: inwestycje emocjonalne i alternatywne na rynkach dóbr luksusowych i technologicznych”.

We wszystkich sesjach wygłoszono łącznie 36 referatów, będących pokłosiem badań naukowych prowadzonych w ponad 20 ośrodkach naukowych w Polsce oraz w kilku ośrodkach w Ukrainie.

Ostatnim punktem spotkania był panel ekspertów „Inwestycje alternatywne a bezpieczeństwo finansowe: rola instytucji w ochronie inwestorów”. Wśród panelistów byli przedstawiciele Rzecznika Finansowego (r.pr. Magdalena Kunaszewska-Gołofit i Przemysław Wymiatała); Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dyrektor delegatury w Gdańsku Dariusz Łomowski); Krajowej Administracji Skarbowej (Krzysztof Berestecki – starszy ekspert skarbowy, p.o. naczelnika Drugiego Wydziału Kontroli Celno-Skarbowej i Postępowania Podatkowego Lubelskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Białej Podlaskiej); Prokuratury Okręgowej w Warszawie (prokurator Marcin Górski z I Wydziału ds. Przestępczości Zorganizowanej). Moderatorami dyskusji byli: dr Roman Asyngier oraz dr Ilona Skibińska-Fabrowska z Katedry Ubezpieczeń i Inwestycji UMCS.

Efektom tegorocznej konferencji będzie kolejna już monografia oraz teksty naukowe publikowane w wybranych przez uczestników czasopismach naukowych, m.in. w „Special Issue Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska”, sectio H – Oeconomia, „Central European Economic Journal”, „Journal of Economics and Management” oraz „Folia Oeconomica”.

V Konferencji Naukowej z cyklu „Inwestycje alternatywne” towarzyszyły dwa konkursy przygotowane przez organizatorów. Pierwszy to konkurs o Nagrodę

Fot. Michał Płaz

Fot. Maciej Zienkowski

Fot. Michał Piat

Dyrektora Instytutu Ekonomii i Finansów UMCS na najlepszy tekst naukowy nadesłany na konferencję. Poziom merytoryczny zgłoszonych artykułów był bardzo wysoki. Kapituła konkursu, której przewodniczył prof. dr hab. Andrzej Miszczuk, dyrektor IEiF, nagrodziła I miejscem opracowanie naukowe pt. *Bank art collections. Benefits and doubts*, którego autorem jest dr hab. Paweł Niedziółka, prof. SGH ze Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. Kapituła przyznała również dwa równorzędne wyróżnienia – dla dr. hab. Michała Bernardello, prof. SGH ze Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie za opracowanie pt. *Identyfikacja wzorców punktów zwrotnych notowań Bitcoina z wykorzystaniem miary dynamic time warping* oraz dla dr. Krzysztofa Ziółkowskiego z Uniwersytetu WSB Merito w Gdańsku i mgr. Pawła Wiczyńskiego z Politechniki Gdańskiej za opracowanie pt. *Enhancing Financial Time Series Forecasting: A Comparative Study of Discrete Wavelet Transform and LSTM Models for Selected Global Indices*.

Drugi konkurs pt. „InVestChallenge. Alternatywna strona inwestowania”, zorganizowany po raz pierwszy, był adresowany do uczniów szkół ponadpodsta-

wowych i miał na celu zwiększenie poziomu wiedzy ekonomicznej młodzieży szkolnej w obszarze finansów, inwestycji alternatywnych oraz świadomego inwestowania. Forma konkursu sprzyjała doskonaleniu umiejętności młodzieży w zakresie kreatywności, pracy w zespole, a także opisywania i analizy zjawisk ekonomicznych. Do etapu pierwszego zgłaszały się zespoły uczniów, które pod opieką nauczycieli przygotowały określone regulaminem prace konkursowe. Drugi etap w formie testu wiedzy odbył się na Wydziale Ekonomicznym 17 października 2024 r. Poziom drużyn biorących udział w konkursie był wysoki i wyrównany. Pierwsze miejsce zajęła drużyna z Zespołu Szkół Ekonomicznych im. Marii Dąbrowskiej w Międzyrzeczu Podlaskim pod opieką mgr Elżbiety Pieńko.

Konferencja i wydarzenia towarzyszące będą kontynuowane w przyszłym roku. Organizatorzy dołoży wszelkich starań, aby utrzymać ich wysoki poziom organizacyjny i merytoryczny.

*Teresa Bednarczyk
Katarzyna Królik-Kołtunik
Ilona Skibińska-Fabrowska*

Konferencja „W poszukiwaniu racjonalnego systemu podatkowego 2024”

W dn. 17–18 października 2024 r. Lublin stał się centrum dyskusji o przyszłości polskiego systemu podatkowego za sprawą konferencji naukowej „W poszukiwaniu racjonalnego systemu podatko-

wego 2024”, zorganizowanej na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej. Wydarzenie to zgromadziło szerokie grono ekspertów – badaczy reprezentujących nauki społeczne, w szczególności ekonomię i finanse, oraz nauki prawne, jak również praktyków, w tym przedstawicieli Ministerstwa Finansów, Najwyższej Izby Kontroli oraz doradców podatkowych, tworząc tym samym unikalną platformę do wymiany poglądów i doświadczeń. Głównymi tematami konferencji były wyzwania, przed jakimi stoi polski system podatkowy, z uwzględnieniem dynamicznie zmieniających się warunkowań gospodarczych, społecznych, politycznych, technologicznych, w jakim kierunku powinny zmierzać jego przyszłe rozwiązania, aby zapewniona była sprawna realizacja funkcji fiskalnej przy sprawiedliwym

Fot. Paulina Turyno-Nowak

rozłożeniu ciężarów podatkowych, przejrzystości regulacyjnej, klimatu wzajemnego zaufania i współpracy między podatnikami a administracją skarbową.

Wydarzenie to, będące przedsięwzięciem Katedry Finansów Publicznych UMCS, przebiegało pod patronatami: Rektora UMCS, Prezydenta Miasta Lublin, Marszałka Województwa Lubelskiego, Komitetu Nauk o Finansach Polskiej Akademii Nauk, Polskiego Stowarzyszenia Finansów i Bankowości, Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego Oddział w Lublinie oraz Krajowej Izby Doradców Podatkowych.

Rangę wydarzenia podkreślił fakt objęcia konferencji dofinansowaniem ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach programu „Doskonała Nauka II – wsparcie konferencji naukowych”.

Obrady, wraz z pełniącą rolę gospodarza dr hab. Jolantą Szołno-Koguc, prof. UMCS, otworzyli: Beata Niemczyk – dyrektor Wydziału Finansów i Budżetu Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego, prof. dr hab. Zbigniew Pastuszek – prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką, dr hab. Marcin Lipowski, prof. UMCS – dziekan Wydziału Ekonomicznego oraz prof. dr hab. Andrzej Mischczuk – dyrektor Instytutu Ekonomii i Finansów. Listy z życzeniami owocnych obrad nadesłali: Michał Jędrzejczyk – wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli oraz Jarosław Edeński – dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Lublinie.

Kluczowym punktem programu był panel dyskusyjny „QUAE TRIBUTA? Co powinniśmy zmienić, a co utrzymać w polskim systemie podatkowym?”, który poprowadziła dr hab. Jolanta Szołno-Koguc, prof. UMCS. O problemach polskiego systemu podatkowego rozmawiali: prof. dr hab. Stanisław Owsiak z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, prof. dr hab. Marzanna Poniatończak z Uniwersytetu w Białymstoku, dr Tomasz Tratkiewicz – dyrektor Departamentu Podatku od Towarów i Usług w Ministerstwie Finansów, dr Paweł Szymanek – zastępca dyrektora Delegatury NIK w Lublinie, Iwona Skrok – członkini Krajowej Rady Doradców Podatkowych KIDP oraz dr hab. Marta Kluzek, prof. UEP, łącząca aktywność naukową z praktyką doradcy podatkowego. Debata wzbudziła duże zainteresowanie – dyskusjom przysłuchiwali się przedstawiciele praktyki, naukowcy i studenci. Stanowiła wprowadzenie do siedmiu sesji tematycznych pt.: „Potrzeba i kierunki naprawy polskiego systemu podatkowego”; „Dystrybucja dochodów podatkowych w wielowymiarowym systemie finansów publicznych”; „Implikacja zmian podatkowych dla finansów jednostek samorządu terytorialnego”; „Jakość legislacji i ryzyka podatkowe: wyzwania w tworzeniu i stosowaniu przepisów podatkowych”; „Miejsce i rola podatków pośrednich”; „Dylematy i wyzwania dotyczące opodatkowania dochodów przedsiębiorców”; „Tax Policies and Sustainable Development: Environmental Sustainability, Redistribution, and Harmonization in Europe”.

Organizatorzy, zainspirowani dyskusjami, zainteresowani rozwijaniem badań i współpracy naukowej, zachęteni głosami uczestników, mają nadzieję na kontynuację zapoczątkowanego w 2015 r. cyklu konferencji w poszukiwaniu racjonalnego systemu podatkowego. Choć wciąż mamy nadzieję na znalezienie wspomnianej racjonalności systemowej, to biorąc pod uwagę dotychczasową wiedzę i doświadczenie uczestników, nie stanie się to szybko. Jednak jest niezwykle ważne, aby środowiska akademickie w ścisłej współpracy zarówno z doradcami podatkowymi, jak i organami podatkowymi, organami kontroli państwowej mogły wypracowywać założenia kierunkowe niezbędnej naprawy i prorozwojowych zmian poszczególnych podatków i systemu podatkowego jako całości.

*Jolanta Szołno-Koguc
Małgorzata Twarowska-Ratajczak*

Konferencja literaturoznawcza „Lublin i Lubelszczyzna w literaturze i kulturze”

W dn. 17–18 października 2024 r. na Wydziale Filologicznym odbyła się międzynarodowa konferencja literaturoznawcza „Raum, Menschen, Schicksale. Lublin und das Lubliner Land in Literatur und Kultur” („Przestrzeń, ludzie, losy. Lublin i Lubelszczyzna w literaturze i kulturze”). Spotkanie otworzyła organizatorka dr hab. Anna Pastuszka z Katedry Germanistyki, głos zabrał również dr Tomasz Kranz, dyrektor Państwowego Muzeum na Majdanku, absolwent germanistyki na UMCS. Wśród zaproszonych gości był Piotr Majchrzak, konsul honorowy Austrii w Lublinie, również absolwent germanistyki na UMCS. Podczas otwarcia zostały odczytane słowa pozdrowienia Hartmuta Eggerta, emerytowanego profesora Wolnego Uniwersytetu w Berlinie, doktora *honoris causa* UMCS, wraz z życzeniami dla germanistyki świętującej swój jubileusz 50-lecia funkcjonowania na UMCS.

Wykłady plenarne wygłosili m.in.: prof. dr hab. Monika Adamczyk-Garbowska z Katedry Lingwistyki Stosowanej, dr hab. Adam Kopciowski, prof. UMCS z Katedry Kultury i Historii Żydów oraz prof. Irmela von der Lühe z Selma Stern Zentrum für Jüdische Studien w Berlinie-Brandenburgii. Uczestnikami spotkania byli naukowcy z Freie Universität w Berlinie, Rheinisch-Westfälische Technische Hochschule w Akwizgranie, Europa Universität Viadrina we Frankfurcie nad Odrą, Hochschule für Bildende Künste w Dreźnie, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Gdańskiego, badacze z Poznania, Katowic i Krakowa oraz pracownicy Katedry Germanistyki UMCS.

Referaty dotyczyły m.in. przedstawienia Lublina w literaturze niemieckiej, polskiej i żydowskiej, miejsc Zagłady w Lublinie i na Lubelszczyźnie, Akcji Reinhardt w świadectwach literackich, obrazów Kazimierza Dolnego w prozie Marii Kuncewiczowej i Adolfa Rudnickiego, zapachów Lublina pokazanych z perspektywy analizy zmysłów, postkatastroficznych obrazów miasta i regionu w różnych gatunkach literackich czy Lublina jako miejsca poszukiwania żydowskiej tożsamości. Prof. Ulrike Grossarth z Drezna przedstawiła swoje projekty artystyczne związane na przestrzeni lat z Lublinem, a oparte m.in. na ikonografii ul. Lubartowskiej na przedwojennych fotografiach Stefana Kielszni. Ks. prof. dr hab. Alfred Wierzbicki z Katedry Etyki UMCS mówił o Lublinie w późnej poezji Julii Hartwig i Anny Kamieńskiej. Prof. Hans Richard Brittnacher z Freie Universität w Berlinie analizował historię nawrócenia kuglarza w powieści *Sztukmistrz z Lublina* I.B. Singera. Prezentowane były także różne ujęcia problematyki miejsca i przestrzeni w literaturze polskiej i niemieckiej.

Konferencja była okazją do uczczenia 50-lecia istnienia germanistyki na UMCS. Partnerami wydarzenia byli: Austriackie Forum Kultury w Warszawie, Konsulat Austrii w Lublinie, kwartalnik literacki „Akcent” oraz Biuro Promocji i Popularyzacji Nauki UMCS. Obradom przysłuchiwali się m.in. studenci germanistyki, lingwistyki stosowanej oraz polsko-niemieckich studiów kulturowych i translatorskich. W Komitecie Organizacyjnym konferencji znaleźli się: dr Katarzyna Wójcik, dr Karolina Miłosz i dr Konrad Łyjak.

Anna Pastuszka

Zobaczyć inną twarz Germanina

Tekst ten jest opowieścią o jednej z największych i najpiękniejszych przygód naukowych, jakie do tej pory mnie spotkały; a jednocześnie opowieścią o życiu naukowym w najszlachetniejszym rozumieniu słowa „interdyscyplinarność”.

Są znaleziska archeologiczne, nad którymi przechodzimy do porządku dziennego niemal obojętnie. Są albo mało efektowne, albo trywialnie powtarzalne, albo kwitowane bezrefleksyjnym stwierdzeniem – „o, jeszcze jeden”. Niekiedy jednak zapalają iskrę niepokoju badawczego i zyskują nowe życie. Przedmioty, które mnie zaniepokoiły, mają zazwyczaj około 10 cm długości i zakończone są tarczką lub miseczką o średnicy 15–20 mm. Można je porównać do eleganckich łyżeczek podawanych w kawiarniach z filizanką espresso, tyle że ich trzon mocowany był za pomocą nitu lub nitów do rzemienia stanowiącego zakończenie pasa. Stąd utrwaliło się przekonanie, że służyły one usprawnieniu przewleknięcia końca pasa przez sprzączkę. Przekonanie o tyle słuszne, że w okresie rzymskim okucia końców pasa były powszechne. Nadawano im mniej lub bardziej wyrafinowany kształt, wytwarzano z żelaza, stopów miedzi, a nawet srebra. Ot, taki element dodatkowo ozdabiający eksponowaną przeciwieść ubioru.

Szybko okazało się, że kształty owych okuć podlegały regułom mody. Ułożone w ciągi typologiczne stały się więc ważnym elementem datowania odkryć archeologicznych. Zauważono również, że w niektórych regionach można było wskazać ulubione, niepowtarzalne wzory, co pozwalało śledzić wędrówkę po Europie właścicieli takich pasów.

No ale po co łyżeczka na końcu rzemienia? – tego pytania nie zadał sobie do tej pory nikt.

Na ścieżkę możliwej odpowiedzi o funkcji takich okuć naprowadziły mnie inne znaleziska. Otóż niezwykle rzadko, najczęściej w bardzo bogatych grobach

przedstawicieli starożytnych elit, znajduje się małe łyżeczki, które nie stanowiły zakończenia pasa. Często są to arcydzieła sztuki jubilerskiej, chociaż znane są również takie wykonane z poroża. Mniej lub bardziej ozdobne trzony/uchwyty wieńczy miseczek o średnicy 15–20 mm. W literaturze naukowej uparcie przypisuje się tym znaleziskom funkcję instrumentu medycznego lub przyboru kosmetycznego służącego czyszczeniu ucha. Z ostatnią interpretacją uporaliśmy się nie tak dawno z Markiem Florkiem. No przecież nie da się wprowadzić do kanału usznego łyżeczki o takiej średnicy! W związku z tym wyeliminowaliśmy je z list przyborów kosmetycznych, ponieważ używane w starożytności łyżeczki dowodnie kosmetyczne miały kształt i rozmiary tych używanych dzisiaj; często też występowały w zestawach z pincetą do usuwania zbędnego zarostu¹.

Tak więc stawiałem sobie pytanie: po co komu łyżeczka dyndająca u pasa?

Ponieważ obdarzony zostałem przez los darem spotkania na swojej drodze ludzi nieprzeciętnych, tak i tym razem podsunął mi on szansę, której – dzięki Bogu – nie przegapiłem.

Przed laty mój Instytut zorganizował w holu obecnego Wydziału Biologii i Biotechnologii UMCS niewielką wystawę poświęconą funkcjonowaniu społeczności epoki kamienia w kontekście eksploracji zasobów otaczającej przyrody. Uciałem sobie przy tej okazji miłą pogawędkę z prof. Anną Jarosz-Wilkołazką i dr Anną Rysiak na temat możliwości warsztatu biologa dla interpretacji relikwów przyrodniczych odnajdywanych w wykopaliskach. To był niezauważony przeze mnie początek tej przygody.

¹ A. Kokowski, M. Florek, *Łyżeczki kosmetyczne z obszaru Barbaricum*, „Wiadomości Archeologiczne” LXXIV: 2023, s. 149–163.

W międzyczasie doszukałem się informacji o środkach odurzających w starożytności. Naczytałem się o szamanach i szamankach wprowadzających się w trans za pomocą opium; o Grekach i Rzymianach pozwalających „ulecieć duszy” po zażyciu różnych substancji; o porabiających sobie nastrój za pomocą alkoholu Germanach... i zapaliła mi się lampka. Wbrew tezie znawców przedmiotu, że narkotyki zawarowane były wyłącznie dla „rozwinętej kultury śródziemnomorskiej” – opium znajdowano przecież w grobach koczowników na Kaukazie, a moje łyżeczki mogły służyć dozowaniu takich substancji. Słaby punkt zaczepienia dla pomysłu był taki, że nie mamy w *Europa Barbarica* znalezisk substancji odurzających. Ale nawet jeżeli były, to nie przetrwały walki z czasem. Tylko te łyżeczki...

Zacząłem mozolnie zbierać informacje o takich wiszących u pasa łyżeczkach i okazało się, że kilkaset znalezisk, jakie trafiły do mojego katalogu, znajdowano zawsze w grobach mężczyzn, a co istotniejsze – wojowników. W bagnach skandynawskich będących pozostałościami jezior odnajdowano dokumenty niecodziennego zjawiska kulturowego. Od I w. po Chr. do schyłku starożytności południowa część półwyspu, wyspy duńskie i Jutlandia były świadkami nieustających konfliktów zbrojnych, prowadzonych na różną skalę. Najciekawsze jest to, że zwycięzcy bitwy zbierali z pola walki rynsztunki pokonanych wrogów nie w celach wzbogacenia się – a były tam bezcenne rzymskie miecze, przedmioty ze srebra i złota – ale ofiarowania tego dobra bogom wojny, poprzez zatopienie w wodach najbliższych zbiorników. Z uzbrojeniem ładowały w otchłaniach zerwane z poległych pasy, z których ogromna część miała zakończenie zwieńczone łyżeczką.

Przed oczyma stanęła mi natychmiast Armia Czerwona, której sprawność bojową poprawiano spirytusem, często zastępującym racje żywnościowe, jak miało to miejsce w wojnie z Finami. Zobaczyłem żołnierzy amerykańskich w Wietnamie, którzy frustrację przykrywali oparami opium i innymi narkotykami. Pomyślałem o żołnierzach Wehrmachtu, którzy mieli w zaopatrzeniu „środki uspokajające”. Doznałem po prostu olśnienia! Przecież z tym samym stresem musieli mierzyć się germańscy wojownicy wyruszający w bój. W obliczu przeważającego przeciwnika ich determinacja w podjęciu walki bez wspomagaczy była pewnie bardzo trudna. Sięgali wtedy po wiszącą u pasa łyżeczkę, czerpa-

li z wiszącego przy nim woreczka substancję; długi na 50 cm rzemień ułatwiał podniesienie zawartości łyżeczki do nosa ... i świat stawał się ponownie prostszy.

Pozostawały pytania najważniejsze: co to była za substancja, która pobudzała ich do walki? co pozwalało im lepiej znosić rany? co niwelowało wrażliwość co do sensu wojny?

Z takimi pytaniami udałem się do wspomnianych pań. Zaskoczony byłem łatwością, z jaką wkroczyły na ryzykowną ścieżkę moich teorii, ale też z nieskrywaną radością robienia czegoś pozarutynowego. Nasze spotkania były fascynujące. Podziwiałem wiedzę i ostrożność moich interlokuterek, a jednocześnie sposób, w jaki podjęły interdyscyplinarne wyzwanie.

Otworzyły przede mną nie tylko świat roślin i grzybów, jakie można było wykorzystać dla pobudzenia germańskich wojowników. Stworzyły też listę skutków wywołanych użyciem i nadużyciem poszczególnych substancji. Zakreśliły ich dostępność i wspólnie doszliśmy do wniosku potwierdzającego moje przypuszczenie, że wojowie odurzali się na potęgę. Skonstruowaliśmy tezę, że musiał istnieć cały „przemysł” obsługujący ich potrzeby. Pewnie na ogromną skalę.

Zebrałiśmy swoje przemyślenia we wspólnym tekście, który powierzyliśmy rocznikowi „Præhistorische Zeitschrift” wydawanemu przez koncern De Gruyter (200 punktów!). Okazał się on na tyle interesujący dla wydawcy, że postanowił go reklamować poprzez swoje biuro prasowe – a taki fakt w odniesieniu do archeologii nie ma analogii.

Nasza wyobraźnia naukowa była jednak niekompletna, niespełniona. Chcieliśmy popatrzeć w twarz przera-

żonego wojownika germańskiego sprzed 1800 lat, który w imię wyższych racji stanął przed przeważającą masą przeciwnika, czekając na rozkaz „bij!”. O pomoc zwróciłem się do młodego warszawskiego artysty, Stanisława Kontnego, autora wielu interpretacji/wizualizacji wydarzeń ze starożytności. Jego rysunki uświadomiły nam, jak blisko stanęliśmy prawdy; jak głęboko sięgnęliśmy w pozamaterialną istotę znaleziska archeologicznego. Przez ułamek sekundy staliśmy się psychologami, którzy zobaczyli niestandardową twarz Germanina, odartą z posągowego majestatu dostępnych nam wyobrażeń.

Archeologia w UMCS zbliża się do osiemdziesiątki. Życzę każdemu przeżycia takiej przygody i możliwości kooperacji z naukowcami o takich kompetencjach jak współautorki omawianego artykułu. W gruncie rzeczy archeologia w swojej istocie jest przygodą i opowiadam o tym od chwili powstania naszego miesięcznika.

Andrzej Kokowski

II debata ekspercka Centrum CeReClimEn UMCS

Lasy są dobrem nas wszystkich – zgodzili się paneliści biorący udział w II debacie eksperckiej Centrum Badań Zmian Klimatu i Środowiska (Centrum CeReClimEn) UMCS pt. „Lasy jako dobro. Ale czyje: Prywatne? Państwowe? Publiczne? Planetarne?”. Podkreślili, że wprowadzenie problemu zrównoważonego korzystania z zasobów leśnych jest trudny do rozwiązania, jednak wypracowanie konsensusu jest konieczne – redukcja drzewostanów i wypalanie lasów destabilizują bowiem ziemski klimat w szybkim tempie i na różne sposoby.

Ciesząca się wielkim zainteresowaniem debata została zorganizowana 17 października 2024 r. w Centrum ECOTECH-COMPLEX przez Centrum CeReClimEn UMCS we współpracy z Instytutem Nauk Prawnych UMCS. Była wydarzeniem towarzyszącym obchodom 80-lecia Uczelni, zaś honorowy patronat objął nad nią rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski.

Paneliści rozmawiali o społecznym znaczeniu ochrony i poszanowania zasobów oraz zrównoważonej gospodarce leśnej. Ocenili istniejący stan prawny, faktyczny i biologiczny lasów w wymiarze globalnym, krajowym oraz lokalnym. Zaproponowali konkretne rozwiązania, które będą następnie ujęte w formę naukowej ekspertyzy. W dyskusji wzięli udział: dr Aleksander Jakubowski (Ministerstwo Klimatu i Środowiska, dyrektor Departamentu Leśnictwa i Łowiectwa); dr hab. Adam Niewiadomski, prof. UW (Wydział Prawa i Administracji, Katedra Prawa Rolnego i Systemu Ochrony Żywności, prorektor ds. doktoranckich i prawnych); dr hab. Przemysław Litwiniuk, prof. SGGW (Instytut Ekonomii i Finansów, Katedra Finansów); prof. dr hab. Dorota Dobrowolska (Instytut Badawczy Leśnictwa, Zakład Ekologii Lasu, zastępca dyrektora IBL); mgr inż. Waldemar Kuśmierczyk (Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Lublinie, nadleśniczy Nad-

Fot. Bartosz Proń

Archiwum Centrum CeReClimEn UMCS

leśnictwa Gościeradów); mgr inż. Dariusz Anderwald (SGGW, Leśny Zakład Doświadczalny w Rogowie, kierownik Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej).

Inicjatorką i moderatorką debaty była dr hab. Beata Jeżyńska, prof. UMCS – ekspert z zakresu prawa rolnego, ochrony zasobów naturalnych oraz agropredsiębiorczości, kierownik Katedry Prawa Rolnego i Gospodarki Gruntami UMCS. Jej zdaniem zarówno wybór tematu, jak i postawione w samym tytule pytania wyznaczają pewną oś konfliktu, dotyczącą różnych interesów prawnych.

» Lasy są takim dobrem społecznym, do którego roszczą sobie prawa bardzo różni zainteresowani. Potrzeby tych środowisk są tak odmienne, że znalezienie wspólnego mianownika i możliwości współpracy wydają się niemożliwe. Niemniej muszą zostać osiągnięte, ponieważ jest to warunek naszego bezpiecznego funkcjonowania i bezpiecznej planety

– przekonywała, dodając, że stare lasy to nasz największy sprzymierzeniec w walce ze zmianami klimatycznymi.

Zdaniem dyrektora Centrum CeReClimEn dr. hab. Grzegorza Grzywaczewskiego, prof. UP zmiany klimatyczne są bardzo poważnym zagrożeniem dla lasów, zaś kluczowym wyzwaniem będzie sprostanie skutkom tych zmian:

» To, co wytworzył człowiek, wydaje nam się bardziej cenne, niż natura (...), nie należy jednak zapominać, że to właśnie poszanowanie procesów naturalnych i różnorodności biologicznej pozwoli przetrwać lasom – a w konsekwencji także naszej planecie.

W obradach wzięł udział rektor UMCS prof. Radosław Dobrowolski. Dziękując za organizację debaty i udział w niej panelistów i licznie zgromadzonych gości, wspo-

mniał o roli i zadaniach Centrum CeReClimEn, które powstało z jego inicjatywy w 2021 r.

» Ta instytucja służyć ma całemu społeczeństwu. W jej zakres wchodzi konsolidacja działań i synergiczne powiązanie interesów, myśli, idei wszystkich osób, którym na sercu leży dobro naszej planety oraz dbałość o to, aby zmiany klimatu, które są faktem, na temat którego się już nie dyskutuje, były bardziej zrozumiałe

– uzasadniał Rektor, zapraszając ekspertów do współpracy również przy innych projektach uczelnianych.

Podkreślając rolę prof. Beaty Jeżyńskiej w zainicjowaniu i prowadzeniu cyklu „Planeta XXI”, prof. dr hab. Marek Kulik, dyrektor Instytutu Nauk Prawnych UMCS, zauważył, że takie spotkanie jest okazją do pogłębionej refleksji na temat tego, co możemy zrobić w zakresie szeroko rozumianej ochrony przyrody. Wyraził nadzieję, że dzięki debatom eksperckim uda się wypracować efektywny system dotyczący tego zagadnienia.

Jednym z celów wydarzenia była edukacja klimatyczna, dlatego na widowni pojawili się uczniowie i nauczyciele z VII i XXVII LO w Lublinie oraz z Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Okrzwowie. Dyskusji przysłuchiwali się również studenci kierunku turystyka i rekreacja z Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS, stypendyści programu im. Lane’a Kirklanda, pracownicy UMCS, dziennikarze i zaproszeni goście. Debatę patronatem medialnym objęli: „Forum Akademickie” oraz Akademickie Radio Centrum. W jej organizację włączyli się pracownicy i studenci Wydziału Prawa i Administracji UMCS, Instytutu Informatyki (Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki UMCS) oraz Wydziału Ekonomicznego UMCS.

Magdalena Kozak-Siemieńska

Fot. Michał Zemborzycki

Fot. Michał Zemborzycki

Interdyscyplinarna konferencja krajobrazowa

W dn. 9–15 września 2024 r. odbyła się 30. edycja międzynarodowej konferencji naukowej „Permanent European Conference for the Study of the Rural Landscape”, zorganizowana przez Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przemysłowej UMCS.

Podczas pierwszych dwóch dni w Lublinie oraz dwóch ostatnich w Zamościu referaty plenarne wygłosili wybitni naukowcy: prof. Marc Antrop (University of Ghent, Belgium), prof. Anssi Paasi (University of Oulu, Finland), prof. Jussi Laine (University of Eastern Finland, Finland), prof. Raili Nugin (University of Tallinn, Estonia), prof. Wojciech Janicki (UMCS).

Przedstawiciele ponad 50 międzynarodowych ośrodków naukowych oraz różnych instytucji międzynarodowych, w tym UNESCO, wygłosili 85 referatów. Ponadto odbyły się prelekcje i warsztaty, a także prezentacja lubelskiego ośrodka naukowego oraz Lublina i Zamościa.

Ważną częścią konferencji był dzień trzeci, w trakcie którego miały miejsce trzy wycieczki studyjne na terenie przygranicznych części województw lubelskiego i podkarpackiego w regionie Rostocza. Po zakończeniu obrad w Zamościu część uczestników wzięła udział

Fot. Michał Zemborzycki

w wycieczce pokonferencyjnej „Wielokulturowe pogranicze”, która zakończyła się 15 września.

Głównym celem konferencji była prezentacja i wymiana aktualnych rezultatów badań oraz osiągnięć i doświadczeń wśród naukowców i praktyków zajmujących się badaniami krajobrazu oraz społecznymi, kulturowymi, politycznymi i gospodarczymi procesami zachodzącymi w regionach przygranicznych.

To interdyscyplinarne spotkanie skupiło geografów, historyków, architektów krajobrazu, archeologów, etnografów, ekologów, urbanistów, planistów krajobrazu oraz przedstawicieli innych dyscyplin zainteresowanych krajobrazami europejskimi. Uczestniczyło w nim 98 ekspertów z 24 krajów i 5 kontynentów.

Ewa Skowronek

6. Konferencja „Wiedza – komunikacja – działanie”

W dn. 17–18 października 2024 r. Instytut Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego gościł uczestników 6. Konferencji „Wiedza – komunikacja – działanie. Praktyki medialne w zdigitalizowanym świecie”. Wydarzenie zgromadziło badaczy i praktyków mediów, w tym pracowników Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach Wydziału Politologii i Dziennikarstwa UMCS, którzy analizowali współczesne wyzwania komunikacyjne i społeczne wynikające z rozwoju technologii i mediów.

Wydarzenie rozpoczęło się od uroczystego wręczenia nagrody Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej za najlepszą pracę doktorską z zakresu nauk o komunikacji i mediach w roku 2023. Nagrodę wręczyła prof. dr hab. Iwona Hofman, która podkreśliła, że wyróżnione prace wnoszą istotny wkład w rozwój badań nad komunikacją. Podczas otwarcia spotkania odbyła się również dyskusja panelowa pt. „W pogoni za kompetencjami. (Re)definicja obywatelskości w erze mediów algorytmicznych”, współorganizowana z Komitetem Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach PAN, w której udział wzięli m.in. dr hab. Jakub Nowak, prof. UMCS.

Konferencja obejmowała liczne sekcje tematyczne, podczas których badacze omawiali najnowsze projekty badawcze i ich implikacje dla społeczeństwa. Dr hab. Ewa Nowak-Teter, prof. UMCS przedstawiła analizę sentymentu w badaniach mediów społecznościowych, zwracając uwagę na możliwości automatyzacji. Dr hab. Małgorzata Adamik-Szysiak, prof. UMCS analizowała kampanię wyborczą do Parlamentu Europejskiego z 2024 r., koncentrując się na obecności Koalicji Obywatelskiej oraz Prawa i Sprawiedliwości w mediach społecznościowych.

Sekcja poświęcona współczesnym formatom telewizyjnym i ich odbiorcom przyciągnęła uwagę referatem dr. Wojciecha Magusia, który analizował, w jaki sposób „Wiadomości” TVP kształtowały narrację przy pomocy ekspertów i „zwykłych ludzi” w latach 2016–2023. Dr Karolina Burno-Kaliszuk podjęła temat transformacji źródeł informacji w serwisach plotkarskich w ramach sekcji „Memy, emoji, kontrowersje – cechy współczesnej komunikacji?”.

Podczas konferencji odbyły się również dwa panele mediolingwistyczne, zorganizowane z inicjaty-

wy dr hab. Danuty Kępy-Figury, prof. UMCS przez Komisję Mediolingwistyki Komitetu NoKSIM PAN oraz sekcję „Język w mediach” Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej. Wzięło w nich udział 12 referentów z 9 ośrodków uniwersyteckich, w tym 3 z INoKSIM UMCS. W pierwszej sesji dr hab. Marta Wójcicka, prof. UMCS przedstawiła badania nad dyskursem pamięci zbiorowej, a mgr Alena Podviazkina zaprezentowała referat dotyczący gier komunikacyjnych w radiowych programach dla dzieci. W drugiej sesji dr hab. Danuta Kępa-Figura, prof. UMCS omówiła koncepcję gatunkowości mediów i możliwości jej badania.

Konferencja potwierdziła znaczenie interdyscyplinarnych badań nad mediami i komunikacją w czasach dynamicznie rozwijającej się technologii cyfrowej, wskazując jednocześnie na istotną rolę wiedzy i kompetencji w obliczu wyzwań związanych z komunikacją algorytmiczną i przemianami społecznymi.

Alena Podviazkina

Archiwum Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS

XXI Powszechny Zjazd Historyków Polskich

W dni. 17–20 września 2024 r. w Białymstoku odbył się XXI Powszechny Zjazd Historyków Polskich. W wydarzeniu aktywny udział wzięli pracownicy Instytutu Historii UMCS.

Dr hab. Marek Sioma, prof. UMCS był współorganizatorem panelu pt. „Wielka modernizacja – Europa Środkowa od połowy XIX do końca lat trzydziestych XX w.”. Panelistami byli m.in. prof. dr hab. Robert Litwiński, dr hab. Roman Wysocki, prof. UMCS, dr hab. Piotr Bednarz, prof. UMCS, dr hab. Marek Konstantkiewicz, prof. UMCS i dr Małgorzata Szabaciuk. Natomiast prof. dr hab. Jan Pomorski współprowadził panel „W obronie naukowego statusu historii”. Referat wygłosili wówczas wspólnie: prof. dr hab. Anna Ziębińska-Witek, dr hab. Piotr Witek, prof. UMCS oraz dr hab. Ewa Solska.

W Zjeździe uczestniczyli także: prof. dr hab. Janusz Łosowski, dr hab. Tomisław Giergiel, dr hab. Małgorzata Kołacz-Chmiel, dr Monika Naporę oraz doktorant mgr Rafał Juściński.

W ramach wydarzenia, podczas uroczystego otwarcia w gmachu Opery Podlaskiej, prof. Robert Litwiński został uhonorowany Złotym Krzyżem Zasługi oraz Złotym Medalem „Pro Historia”, przyznany przez Polskie Towarzystwo Historyczne w Warszawie. Wyróżnienia te są wyrazem uznania dla jego długoletniej pracy naukowej, osiągnięć dydaktycznych i organizacyjnych, działalności na rzecz środowiska historycz-

nego i promocji nauk historycznych, a także wkładu w organizację wydarzeń naukowych, takich jak XX Powszechny Zjazd Historyków Polskich, który odbył się w Lublinie w 2019 r. Ponadto Profesor w 2009 r. doprowadził do reaktywacji lubelskiego oddziału PTH, którego był następnie prezesem (2009–2015). Wznowił, po kilkunastoletniej przerwie, wydawanie „Rocznika Lubelskiego” i *Słownika biograficznego miasta Lublina*. Następnie sprawował funkcję sekretarza generalnego Zarządu Głównego PTH (2015–2018). Obecnie zasiada w Zarządzie Głównym PTH (od 2018) i jest członkiem Komitetu Głównego Olimpiady Historycznej organizowanej przez PTH (od 2010).

Prof. R. Litwiński drugie wyróżnienie otrzymał w trakcie Gali Historyka, zorganizowanej z okazji 100-lecia Towarzystwa. Podczas wydarzenia nagrodzeni zostali także inni pracownicy IH UMCS: prof. dr hab. Mariusz Mazur Złotym Medalem „Pro Historia”, dr hab. Dariusz Słapek, prof. UMCS Srebrnym Medalem, a dr hab. Dariusz Szewczuk i prof. dr hab. Leszek Wierzbicki Brązowymi Medalami. Ponadto Katedrę Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii IH UMCS wyróżniono Nagrodą im. Joachima Lelewela w kategorii „Archiwistyka i zarządzanie dokumentacją archiwalną” za wieloletni i wieloaspektowy wybitny wkład pracowników Katedry w rozwój tej subdyscypliny nauki historycznej.

Małgorzata Szabaciuk

Fot. Marek Sioma

Fot. Marek Sioma

XXXI Konferencja Redaktorów Czasopism Akademickich i Portali Uczelnianych

W dn. 11–14 września 2024 r. w Kazimierzu Dolnym odbyła się XXXI Konferencja Redaktorów Czasopism Akademickich i Portali Uczelnianych. W wydarzeniu, które corocznie gromadzi liczne grono specjalistów z zakresu pracy nad różnego rodzaju tekstami, wzięły udział przedstawicielki Redakcji „Wiadomości Uniwersyteckich”: mgr Magdalena Cichocka i dr Magdalena Wołoszyn-Mróż.

Organizatorzy przygotowali bogaty program naukowy obejmujący wykłady, prelekcje i warsztaty. Ich tematyka była bardzo szeroka i dopasowana do zadań wykonywanych przez redaktorów w codziennej pracy, co stanowiło nie lada wyzwanie, biorąc pod uwagę fakt, że uczestnicy reprezentowali uczelnie mające różne profile kształcenia. Podczas czterech sesji zostały poruszone m.in. takie zagadnienia jak: „Inżynier humanista – wyzwania czasopisma na uczelni technicznej” (mgr Milena Jagiełło-Okoń); „Rozwój nowych czasopism w Polsce: szanse i wyzwania (na przykładzie »Mediatization Studies«)» (dr hab. Ewa Nowak-Teter, prof. UMCS); „Komunikacja obrazem w marketingu uczelni wyższej” (mgr Tomasz Piekut-Józwicki); „Narzędzia Lean i ich zastosowanie w pracy redaktora” (dr hab. Arkadiusz Goła, prof. PL); „Dobre praktyki wydawnicze na przykładzie Wydawnictwa Politechniki Lubelskiej” (dr Karolina Famałska-Ciesielska, dr Anna Kołtunowska, mgr Anna Strojek). Sporo miejsca poświęcono omówieniu specyfiki pracy rzecznika prasowego oraz takich sposobów pisania, które skłonią czytelnika do lektury danego tekstu. Zróżnicowanie podjętych zagadnień pozwoliło na poszerzenie wiedzy i wymianę zawodowych doświadczeń.

W obradach wzięły udział przedstawiciele kilkunastu uczelni wyższych, m.in. Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie, Akademii Kaliskiej, Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, Politechniki Częstochowskiej, Politechniki Krakowskiej, Politechniki Lubelskiej, Politechniki Morskiej w Szczecinie, Politechniki Poznańskiej, Szkoły Głównej Handlowej

Fot. Tomasz Kwiatkowski

Fot. Tomasz Kwiatkowski

w Warszawie, Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku, Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, Uniwersytetu Szczecińskiego, Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie i Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie.

Za organizację spotkania odpowiadała Politechnika Lubelska, dlatego też w ramach wydarzenia uczestnicy odwiedzili Centrum Informacji Naukowo-Technicznej PL oraz studio Pollub.tv, gdzie poznali zadania realizowane przez wymienione jednostki.

W programie przewidziano również atrakcje dodatkowe, w tym zwiedzanie Kazimierza Dolnego i Starego Miasta w Lublinie.

Magdalena Cichocka

Ameryka Łacińska: płeć i przestępczość zorganizowana

Zapraszamy do lektury artykułów opublikowanych w szesnastym tomie „Anuario Latinoamericano – Ciencias Políticas y Relaciones Internacionales” – czasopisma wydawanego przez Instytut Stosunków Międzynarodowych UMCS. Chcielibyśmy również wyrazić naszą ogromną wdzięczność wszystkim autorom i recenzentom opublikowanych artykułów, którzy od 2014 r. współpracowali z „Anuario Latinoamericano”, wnosząc wartościowy wkład w rozwój czasopisma obchodzącego w tym roku 10. rocznicę działalności.

W sekcji „Dossier” tomu 16/2024 „Anuario Latinoamericano” zatytułowanej „Ameryka Łacińska: płeć i przestępczość zorganizowana” jako główny temat proponujemy analizę uwarunkowań, specyfiki i skutków udziału kobiet w przestępczości zorganizowanej w państwach Ameryki Łacińskiej na przykładzie Argentyny, Kolumbii i Meksyku. Temat jest stosunkowo mało znany i wciąż niedostatecznie zbadany, pozostaje na marginesie analiz akademickich i debaty publicz-

nej, biorąc pod uwagę przewagę mężczyzn w różnych nielegalnych działaniach gospodarczych i tendencję do postrzegania działalności przestępczej jako typowo męskiej. Należy jednak zauważyć, że rośnie zainteresowanie tym problemem wśród naukowców, ekspertów, dziennikarzy i polityków nie tylko w państwach Ameryki Łacińskiej i Karaibów, ale także w innych regionach świata.

Artykuły opublikowane w „Dossier” są rezultatem udziału autorów i redaktorów naukowych tomu w projekcie badawczym pt. „Handel narkotykami i korupcja w Ameryce Łacińskiej: nowa rola kobiet?”, koordynowanym przez prof. Roberto Augusto Moreno, dyrektora Departamentu Projektów Specjalnych i Działań Szkoleniowych dla Ameryki Łacińskiej Międzynarodowego Instytutu Prawa Humanitarnego w San Remo (Włochy) i realizowanym przy wsparciu finansowym Jednostki Analiz i Programowania Statystycznego oraz Dokumentacji Historycznej włoskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Współpracy Międzynarodowej. Projekt miał na celu ustalenie, czy rola kobiet w handlu narkotykami wzrosła i różnicuje się w kierunku ról, które tradycyjnie zajmują mężczyźni, a także zbadanie trajektorii kobiet popełniających przestępstwa związane z handlem narkotykami. Redaktorami naukowymi „Dossier” tomu 16/2024 są prof. María Eugenia Suárez de Garay i prof. dr Marcos Pablo Moloeznik z Centro Universitario de Ciencias Sociales y Humanidades Uniwersytetu w Guadalajarze (Meksyk) oraz dr hab. Katarzyna Krzywicka, prof. UMCS z Instytutu Stosunków Międzynarodowych.

Mając nadzieję, że artykuły opublikowane w sekcji „Dossier” znajdą swoje miejsce w aktualnej debacie na temat regionu Ameryki Łacińskiej i Karaibów, zwracamy również uwagę naszych czytelników na interesujące artykuły znajdujące się w sekcji „Artykuły i eseje” oraz na recenzję książki opublikowaną w sekcji „Recenzje i sprawozdania”.

Zapraszamy do lektury tomu 16/2024 pt. „América Latina: género y crimen organizado”, którego zawartość jest dostępna w językach hiszpańskim i angielskim na stronie internetowej czasopisma „Anuario Latinoamericano”: <https://journals.umcs.pl/al/issue/archive>.

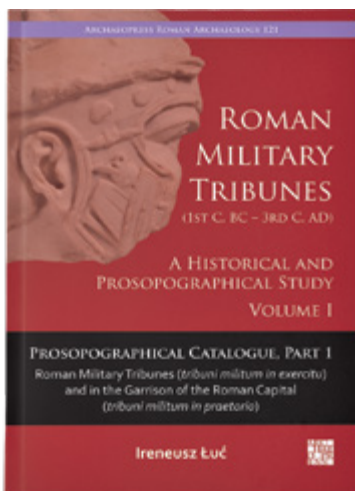
Katarzyna Krzywicka

Roman Military Tribunes... Nowa książka prof. Ireneusza Łucia

W październiku 2024 r. w prestiżowym, specjalistycznym wydawnictwie Archaeopress, w serii „Roman Archaeology” pod numerem 121, ukazała się książka dr hab. Ireneusza Łucia, prof. UMCS z Katedry Historii Starożytnej i Średniowiecznej Instytutu Historii UMCS. Nosi ona dość złożony tytuł: *Roman Military Tribunes (First Century BC to Third Century AD): A Historical and Prosopographical Study. Volume I: Prosopographical Catalogue, Part 1: Roman Military Tribunes (tribuni militum in exercitu) and in the Garrison of the Roman Capital (tribuni militum in praetorio)*, który jednak w pełni oddaje zakres merytoryczny, intencje i zakładane cele pracy. Książka fizycznie nie dotarła jeszcze do Autora, ale jej opis znajduje się już na stronie wydawnictwa www.archaeopress.com. Najważniejszą informacją jest to, że chętni i zainteresowani problematyką armii rzymskiej, dzięki edycji pracy w open access, również mogą zapoznać się z jej treścią (www.archaeopress.com/Archaeopress/download/9781803278537).

Te rzetelne i dogłębne studia nad karierami oficerów armii rzymskiej powstały w ramach projektu badawczego Narodowego Centrum Nauki pt. „Rzymscy oficerowie w randze trybunów w okresie od I w. p.n.e. do III w. n.e. Studium historyczno-prozopograficzne”. W istocie jednak to efekt (jak dotąd połowiczny, bo niedługo ukaże się II i III tom książki) wieloletnich badań Autora nad fenomenem armii rzymskiej, prowadzonych od szczegółowej eksploracji jej specjalnych oddziałów w postaci gwardii pretoriańskiej, przez problematykę dotyczącą sylwetek poszczególnych dowódców wojskowych do rozpoznania armii jako specyficznej struktury, wspólnoty, w ramach której zachodziły rozmaite procesy społeczne (awanse i degradacje, skutki promującego systemu nagród, pokłosie zasad rekrutacji i warunków służby), zawiązywały się specyficzne relacje między żołnierzami (braterstwo, przyjaźń, odpowiedzialność, ale i rywalizacja i oczywiste hierarchizowanie).

Tym razem w sferze zainteresowań prof. Ireneusza Łucia znalazły się przede wszystkim źródła epigraficzne (ciągle weryfikowane jednak przez dostępne i adekwatne do celu badań świadectwa literackie, źródła papirologiczne oraz teksty prawnicze), zgromadzone i analizowane pod kątem poznania w szerokich cezurach chronologicznych, mechanizmów decydujących o pozycji, statusie i kondycji specyficznej, choć niejednorodnej grupy oficerów, trybunów wojskowych.

W wydanym tomie I publikacji znalazł się zatem alfabetyczny katalog 285 dowódców podzielonych wewnętrznie na dwie zasadnicze grupy – 133 trybunów wojskowych w legionach (*tribuni militum in exercitu*) oraz 152 trybunów kohort w tzw. *cohors praetoria (tribuni militum in praetorio)*. Choć dopiero w oczekiwanym III tomie serii *Roman Military Tribunes (First Century BC to Third Century AD): A Historical and Prosopographical Study* poznamy zasadnicze wnioski płynące z dogłębnej analizy ewolucji rangi trybuna wojskowego, to wnikliwy czytelnik już teraz – na bazie dostępnych, szczegółowych biografii oficerów – może pokusić się choćby o cząstkową ich interpretację pod kątem czynników wpływających na ich kariery wojskowe. Ciekawie wyglądać może bowiem konfrontacja jednostkowych obserwacji z kompleksowymi wnioskami prof. Ireneusza Łucia.

Wspomniane biografie stanowią znakomity przykład budowania większej, spójnej całości na bazie rozproszonych, często enigmatycznych i drobnych, różnej proveniencji źródeł. Stanowi to niewątpliwy efekt pieczołowitości i dociekliwości badawczej Autora. Droga prowadząca od pozornie prozaicznego szczegółu do pewnej generalizacji jest w studiach nad światem starożytnym niezwykle istotna. Pozwala na porządkowanie wiedzy, w tym przypadku szczególnie w zakresie mechanizmów promocji i awansów oficerskich, która bezpośrednio przekłada się na zrozumienie funkcjonowania najważniejszego bodaj fundamentu państwa rzymskiego i niezwykle skutecznego narzędzia rzymskiego imperializmu.

Dariusz Stapek

Lublinianki wywalczyły Superpuchar

Kapitalne widowisko w Poznaniu zapewniło zielono-białym pierwsze trofeum w tym sezonie. Drużyna Polskiego Cukru AZS UMCS Lublin wygrała z KGHM BC Polkowice 94:74 i zdobyła Pekao S.A. Superpuchar Polski 2024.

Początek należał do mistrzyń Polski, które szybko wyszły na prowadzenie (0:4). Kilka minut później punkty Laury Miśkinienė sprawiły, że to lublinianki zdobyły przewagę 11:8. Następnie świetną serię zaliczyła Dominika Ullmann, a jej trafienia przyczyniły się do tego, że AZS UMCS utrzymał trzy oczka przewagi (18:15). Spotkanie wyraźnie przyspieszyło i obie ekipy walczyły cios za cios. Ostatecznie to jednak akademicki wyszły z tej potyczki zwycięsko i wygrały pierwszą kwartę 28:24.

KGHM BC kapitalnie wszedł w drugą kwartę i Krzysztof Szewczyk zdecydował się poprosić o przerwę (28:31). Od tego momentu oba zespoły skupiły się na defensywie i grały punkt za punkt (32:35). Na parkiecie wyróżniała się Batabe Zempare, która w całym meczu zaliczyła double-double (16 pkt./13 zb.). Na półtorej minuty przed końcem pierwszej połowy Stella Johnson doprowadziła do wyrównania 38:38, lecz

ostatecznie to polkowiczanki schodziły do szatni, prowadząc (41:44).

Ponownie początek kwarty był naznaczony dobrą postawą drużyny mistrzyń Polski (45:50). Potem jednak nastąpił świetny okres gry lublinianek, a szczególnie Dominiki Ullmann. Jej trójki dały zielono-białym siedmiopunktową przewagę (58:51). Ekipa z Polkowic próbowała zmniejszyć stratę, ale to akademicki wchodziły w ostatnie 10 min z kilkoma oczkami prowadzenia (62:58).

Pierwsze minuty decydującej kwarty to świetna postawa lubelskiego AZS, którego ozdobą był rzut za trzy Stelli Johnson (72:64). Trudno nie zauważyć postępu zespołu trenera Szewczyka na polu skuteczności rzutów zza łuku, bo trójka Magdaleny Szymkiewicz dała im bezpieczną przewagę (80:71). Tę przewagę powiększyła później Miśkinienė, czyli najsukuteczniejsza zawodniczka AZS UMCS i MVP całego starcia (83:73). Na przestrzeni całego meczu Litwinka zdobyła 27 oczek. Ostatnie minuty meczu były całkowicie zdominowane przez zielono-białe, które finalnie wygrały Superpuchar z wynikiem 94:74.

Michał Długosz

Fot. Ebnus Studio

Fot. Ebnus Studio

Fot. Michał Piłat, Bartosz Proll, Bartłomiej Wójtowicz

Zjazd Absolwentów i Przyjaciół UMCS, 5-6 października 2024 r.

L A B O R A T O R I U M

S W I A T L A

LUMINA PARK

zaprasza do
Ogrodu Botanicznego UMCS

www.luminapark.pl/lublin

80 LAT
UMCS

— OGRÓD —
BOTANICZNY
UNIWERSYTETU
MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ
LUBLIN